

**Departament d'Història Econòmica,
Institucions, Política i Economia
Mundial**

Memòria

2015-2016

**UNIVERSITAT DE
BARCELONA**

**Facultat
d'Economia
i Empresa**
Universitat de Barcelona

ÍNDEX

Membres del Departament.....	3
Publicacions dels membres del Departament	9
Participacions en congressos, jornades i workshops	24
Participació en revistes	42
Cursos, conferències i activitats de divulgació científica	48
Premis i reconeixements.....	55
Docència impartida pels membres del Departament.....	57
Estades a l'estranger i professors visitants	65
Grups i Projectes d'Innovació Docent	68
Màster Interuniversitari en Història Econòmica	71
Màsters amb participació de professors del Departament.....	77
Programa de Doctorat en Història Econòmica	80
Organització de la recerca	85
Centre d'Estudis Antoni de Capmany	86
Projectes finançats en convocatòries competitives	87
Contractes programa.....	93
Convenis	93
Participació en projectes d'altres universitats	95
Xarxa de Referència d'R+D+I en Economia i Polítiques Pùbliques.....	97
Network of Interdisciplinary Research Family Firms	99
Seminaris del Departament d'Història i Institucions Econòmiques	103
Publicacions del Centre d'Estudis Antoni de Capmany	107
Activitats organitzades amb participació del Departament	123

Membres del Departament

2015-2016

EL NOU DEPARTAMENT D'HISTÒRIA ECONÒMICA, INSTITUCIONS, POLÍTICA I ECONOMIA MUNDIAL

El 20 d'abril de 2015, el Consell de Govern de la Universitat de Barcelona va aprovar iniciar un procés de reforma de les estructures acadèmiques i d'organització administrativa. Aquest acord, que posteriorment va ser ratificat pel Consell Social, el 29 d'abril de 2015, ha suposat la reordenació dels actuals departaments de la Universitat de Barcelona, convertint-los en unitats més grans, els quals quedarán reduïts a un nombre proper als 60 per a tota la institució. El Consell de Govern del 8 d'octubre de 2015 va concretar el detall de la nova estructura de departaments i facultats de la UB. En el cas de la Facultat d'Economia i Empresa, que és el resultat de la fusió de l'antiga Facultat de Ciències Econòmiques i Empresarials i de l'antiga Escola de Ciències Empresarials, el nombre total de departaments s'ha reduït a cinc, i a més compta amb un Departament transversal adscrit, el Departament d'Història Econòmica, Institucions, Política i Economia Mundial.

El nou Departament d'Història Econòmica, Institucions, Política i Economia Mundial està format per la totalitat del Personal Docent i Investigador (PDI), del que era el Departament d'Història i Institucions Econòmiques de la Facultat d'Economia i Empresa de la Universitat de Barcelona. A més, ha integrat un nucli força nombrós de professors i professores que formaven part de l'antic Departament de Política Econòmica i Estructura Econòmica Mundial, de la mateixa Facultat d'Economia i Empresa de la UB, i que majoritàriament està vinculat als àmbits de Política Econòmica Internacional i d'Economia Mundial. Finalment, també s'han integrat al nou Departament membres de l'àrea d'Organització Econòmica Internacional del Departament de Dret i Economia Internacionals, de la Facultat de Dret de la UB.

MEMBRES DEL DEPARTAMENT D'HISTÒRIA I INSTITUCIONS ECONÒMIQUES (OCTUBRE 2015-JULIOL DE 2016)

DIRECTOR

Dr. Alejandro Sánchez Suárez

SECRETARI

Dr. Ramon Ramon Muñoz

PERSONAL DOCENT I INVESTIGADOR

Dra. Vanesa Abarca Abarca – Professora Associada

Sr. Andrés Aguirre Briones – Investigador pre-doctoral

Dra. Francesca Antolín Fargas – Catedràtica

Dr. Marc Badia Miró – Professor Lector

Dr. Josep Maria Benaul Berenguer – Professor Titular d'Universitat

Dra. Yolanda Blasco Martel – Investigadora Postdoctoral de Recerca

Dr. Ángel Amado Calvo Calvo – Professor

Dra. Montserrat Carbonell Esteller – Professor Titular d'Universitat

Dra. Anna Carreras Marín – Professora Agregada (Interina)

Dr. Lluís Castañeda Peirón – Professor Titular d'Escola Universitària

Dr. Jordi Catalan Vidal – Catedràtic d'Universitat

Dr. Josep Colomé Ferrer – Professor Titular d'Universitat

Sra. Lucía Díez Sanjuan – Investigadora pre-doctoral

Dra. Montserrat Duran Pujol – Professora

Dr. Sergio Espuelas Barroso – Professor Lector

Dra. Paloma Fernández Pérez – Professor Titular d'Universitat

Dr. Ramon Franquesa Altés – Professor Titular d'Universitat

Dr. Ricard Garcia Orallo – Professor Associat

Dr. Miquel Gutiérrez Poch – Professor Titular d'Universitat

Dr. Ismael Hernández Adell – Professor Associat

Dr. Alfonso Herranz Loncán – Professor Titular d'Universitat

Sra. Inés Marco Lafuente – Investigadora pre-doctoral

Sr. Roc Padró Caminal – Investigador pre-doctoral

Dr. Pere Pascual Domènech – Catedràtic

Sr. José Luis Peña Mir – Investigador pre-doctoral

Dr. Jordi Planas Maresma – Professor Titular d'Universitat

Dr. Marc Prat Sabartés – Professor Agregat

Dr. Ramon Ramon Muñoz – Professor Agregat (Interí)

Sra. Alba Roldán Marín – Investigadora pre-doctoral

Dr. José Manuel Rua Fernández – Professor Associat

Dr. Alejandro Sánchez Suárez – Professor Titular d'Universitat

Dr. Javier San Julián Arrupe – Professor Agregat (Interí)

Sra. Marta Serra Miralda – Administrativa

Dr. Eloi Serrano Robles – Professor Associat

Dr. Raimon Soler Becerro – Tècnic de Suport a la Recerca

Dr. Ricard Soto Company – Professor Titular d'Universitat

Dr. Carles Sudrià Triay – Catedràtic d'Universitat

Dr. Enric Tello Aragay – Catedràtic d'Universitat

Dr. Francesc Valls Junyent – Professor Titular d'Universitat

Dr. César Roberto Yáñez Gallardo – Professor Titular d'Universitat

PERSONAL D'ADMINISTRACIÓ I SERVEIS

Sra. Marta Serra Miralda – Administrativa

Dr. Raimon Soler Becero – Tècnic de Suport a la Recerca

**INVESTIGADORS I COL·LABORADORS DEL DEPARTAMENT D'HISTÒRIA I
INSTITUCIONS ECONÒMICHES (OCTUBRE 2015-JULIOL DE 2016)****COL·LABORADOR DE RECERCA**

Sr. Jaime López Guauque – Suport a la Recerca

INVESTIGADORS PRE-DOCTORALS VISITANTS

Sr. Germán Forero Laverde – Investigador pre-doctoral visitant

Sra. María José Fuentes – Investigador pre-doctoral visitant

Sra. Andrea Montero – Investigador pre-doctoral visitant

MEMBRES DEL DEPARTAMENT D'HISTÒRIA ECONÒMICA, INSTITUCIONS, POLÍTICA I ECONOMIA MUNDIAL (JULIOL-DESEMBRE DE 2016)

DIRECTOR

Dr. Alejandro Sánchez Suárez

SECRETARI

Dr. Ramon Ramon Muñoz

PERSONAL DOCENT I INVESTIGADOR

Dra. Vanesa Abarca Abarca – Professora Associada

Dr. Lluís Alòs i Martí – Professor

Sra. Roser Álvarez Klee – Professora Associada

Dra. Francesca Antolín Fargas – Catedràtica

Dr. Marc Badia Miró – Professor Lector

Sr. Pau Belda Tortosa – Investigador pre-doctoral

Dr. Josep Maria Benaul Berenguer – Professor Titular d'Universitat

Dra. Yolanda Blasco Martel – Investigadora Postdoctoral de Recerca

Dra. Gemma Cairó i Céspedes – Professor Titular d'Universitat

Dr. Ángel Amado Calvo Calvo – Professor

Dra. Carmen de la Cámara Arilla – Professor Titular d'Universitat

Dra. Montserrat Carbonell Esteller – Professor Titular d'Universitat

Dra. Anna Carreras Marín – Professora Agregada (Interina)

Sra. Míriam Casanova Domènech – Professora Associada

Dr. Lluís Castañeda Peirón – Professor Titular d'Escola Universitària

Dr. Jordi Catalan Vidal – Catedràtic d'Universitat

Dr. Josep Colomé Ferrer – Professor Titular d'Universitat

Dra. Marta Condominas Ciurana – Professor Titular d'Universitat

Sra. Lucía Díez Sanjuan – Investigadora pre-doctoral

Dra. Montserrat Duran Pujol – Professora

Dr. Sergio Espuelas Barroso – Professor Lector

Dra. Paloma Fernández Pérez – Professor Titular d'Universitat

Sr. Roger Fernández Urbano – Professor Associat

Dr. Ramon Franquesa Altés – Professor Titular d'Universitat

Dra. Patrícia García-Duran Huet – Professora Agregada

Dr. Ricard Garcia Orallo – Professor Associat

Sr. Robert Gásquez Mendoza – Professor Associat

Dr. Francesc Granell Trias – Catedràtic

Dr. Miquel Gutiérrez Poch – Professor Titular d'Universitat

Dr. Ismael Hernández Adell – Professor Associat

Dr. Alfonso Herranz Loncán – Professor Titular d'Universitat

Sra. María Luisa Justo Vega – Administrativa

Dr. Josep Lladós Masllorens – Professor Associat

Dra. Irene Maestro Yarza – Professor Titular d'Universitat

Dra. Aurèlia Mañé Estrada – Professor Titular d'Universitat

Sra. Inés Marco Lafuente – Investigadora pre-doctoral

Dr. Francisco Javier Martí González – Professor Associat

Sr. Marc Maynou Felker – Investigador pre-doctoral

Dr. Mònica Mejli Trad – Professora Associada

Sr. Roc Padró Caminal – Investigador pre-doctoral

Dr. Juan Carlos Palacios Cívico – Professor Associat

Dr. Arturo Pallardo Espí – Professor Associat

Dr. Pere Pascual Domènech – Catedràtic
Sr. José Luis Peña Mir – Investigador pre-doctoral
Dr. Jordi Planas Maresma – Professor Titular d'Universitat
Dr. Marc Prat Sabartés – Professor Agregat
Dra. Joana Maria Pujadas Mora – Professora Associada
Dr. Ramon Ramon Muñoz – Professor Agregat (Interí)
Dr. Francesc Roca Rosell – Professor Titular d'Universitat
Dra. Maria Soledad Rodríguez Martínez – Catedràtica d'Universitat
Sra. Alba Roldán Marín – Investigadora pre-doctoral
Dr. José Manuel Rua Fernández – Professor Associat
Dr. Alejandro Sánchez Suárez – Professor Titular d'Universitat
Dr. Javier San Julián Arrupe – Professor Lector
Sra. Marta Serra Miralda – Administrativa
Dr. Eloi Serrano Robles – Professor Associat
Dr. Raimon Soler Becerro – Tècnic de Suport a la Recerca
Dr. Ricard Soto Company – Professor Titular d'Universitat
Dr. Carles Sudrià Triay – Catedràtic d'Universitat
Dr. Federico Tadei – Investigador post-doctoral
Dr. Enric Tello Aragay – Catedràtic d'Universitat
Dr. Francesc Valls Junyent – Professor Titular d'Universitat
Dr. Jordi Vilaseca Requena – Professor Titular d'Universitat
Dr. Armando Villamil Serrano – Catedràtic d'Universitat
Dr. César Roberto Yáñez Gallardo – Professor Titular d'Universitat

PERSONAL D'ADMINISTRACIÓ I SERVEIS

Sra. Marta Serra Miralda – Administrativa
Dr. Raimon Soler Becerro – Tècnic de Suport a la Recerca
Sra. María Luisa Justo Vega

INVESTIGADORS I COL·LABORADORS DEL DEPARTAMENT D'HISTÒRIA I INSTITUCIONS ECONÒMIQUES (OCTUBRE 2015-JULIOL DE 2016)

COL·LABORADOR DE RECERCA

Sr. Jaime López Guauque – Suport a la Recerca

INVESTIGADORS PRE-DOCTORALS VISITANTS

Sr. Germán Forero Laverde – Investigador pre-doctoral visitant
Sra. María José Fuentes – Investigador pre-doctoral visitant
Sra. Andrea Montero – Investigador pre-doctoral visitant

Publicacions dels membres del Departament

Octubre 2015- desembre 2016

Vanesa Abarca Abarca

Articles en revistes

Abarca, V.; Llopis, E., Sebastián; J.A.; Bernardos, J.U. & Velasco, Á.L. (2015), "[El descenso de la mortalidad en la España interior: Albacete y Ciudad Real, 1700-1895](#)", *América Latina en la Historia Económica*, 22 (3), pp. 108-144.

Working papers

Llopis Agelán, E.; Sebastián, J.A.; Abarca Abarca, V., Bernardos, J.U. & Velasco, Á.L. (2016), "[¿Retrocedió el producto agrario por habitante en la Europa Moderna? El caso castellano](#)", *Documentos de Trabajo de la AEHE*, DT-AEHE n. 1611, (abril).

Álvarez Klee, Roser

Llibres i capítols de llibres

Badia-Miró, M.; Carreras-Marín, A. & Rayes, A. (2016), "La diversificación del comercio de exportación latinoamericano, 1870-1913. Los casos de Argentina, Chile y Perú", a Lopes, María-Aparecida & Zuleta, María Cecilia (coord. i ed.), *Mercados en común. Estudios sobre conexiones transnacionales, negocios y diplomacia en las Américas (siglos XIX y XX)*, Ciudad de México: El Colegio de México, Centro de Estudios Históricos, pp. 45-77.

Francesca Antolín Fargas

Articles en revistes

Antolín Fargas, F. (2016), "Introducción", *Revista de Historia Industrial*, 61, pp. 11-13.

Antolín Fargas, F. (2016), "Regulación y gestión de los recursos eléctricos durante el primer siglo de la industria eléctrica", *Revista de Historia Industrial*, 61, pp. 111-139.

Marc Badia Miró

Articles en revistes

Badia Miró, M. (2015), "[The evolution of the location of economic activity in Chile in the long run: a paradox of extreme concentration in absence of agglomeration economies](#)", *Estudios de Economía*, 42 (2), pp. 143-167.

Badia-Miró, M. & Yáñez Gallardo, C. (2015), "Localization of Industry in Chile, 1895–1967: Mining Cycles and State Policy", *Australian Economic History Review*, 55 (4), pp. 627-645.

Martínez-Argüelles, M.; Plana, D.; Hintzmann, C. ; Batalla-Busquets, J. & Badia-Miró, M. (2015), "Usefulness of feedback in e-learning from the students' perspective: Mining Cycles and State Policy", *Intangible Capital*, 11 (2), pp. 256-276.

Llibres i capítols de llibres

Badia-Miró, M.; Carreras-Marín, A. & Rayes, A. (2016), "La diversificación del comercio de exportación latinoamericano, 1870-1913. Los casos de Argentina, Chile y Perú", a Lopes, María-Aparecida & Zuleta, María Cecilia (coord. i ed.), *Mercados en común. Estudios sobre conexiones transnacionales, negocios y diplomacia en las Américas (siglos XIX y XX)*, Ciudad de México: El Colegio de México, Centro de Estudios Históricos, pp. 45-77.

Carreras-Marín, Anna & Badia-Miró, Marc (2016) "Metodologías docentes sobre la globalización a través de la historia económica de América Latina", a Miguel A. Bringas Gutiérrez, Elena Catalán Martínez, Carmen Trueba Salas & Lorena Remuzgo Pérez (eds.), *Nuevas perspectivas en la investigación docente de la historia económica*. Santander: Editorial de la Universidad de Cantabria, 2016, pp. 384-400.

Yolanda Blasco Martel

Articles en revistes

Blasco Martel, Y. & Rodrigo Alharilla, M. (2015), “[Human capital and financial capital in the Atlantic space: from America to Catalonia, 1829–1855](#)”, *Atlantic Studies: Global Currents*, 12-4 (2015), pp. 482-500.

Blasco-Martel, Y.; Bosch, M.; González, N.; Pagès, J.; Preixens, t.; Santisteban, A. (2015), “L’educació financerà en l’educació obligatòria: per què, què, com i quan”, *Perspectiva Escolar*, 381.

Llibres i capítols de llibres

Martín-Aceña, P.; Blasco, Y. & Cuevas, J. (2016), *El Instituto de Crédito Oficial. 1971-2015*, Madrid: Dextra Editorial.

Riera Prunera, C. & Blasco-Martel, Y. (2016), [La teoría cuantitativa del dinero. La demanda de dinero en España: 1883-1998](#), Estudios de Historia Económica 72, Madrid: Banco de España.

Blasco-Martel, Y. & Sudrià Triay, C. (2016), “The banknote, a momentous innovation”, a Batiz-Lazo, B. & Efthymiou, Leonidas (eds.), *The book of payments. Historical and Contemporary views on the cashless society*, Londres: Palgrave MacMillan.

Blasco-Martel, Y. & Sudrià Triay, C. (2016), *El Banc de Barcelona, 1874-1920: decadència i fallida*, Barcelona: Edicions de la Universitat de Barcelona.

Blasco-Martel, Y. & Sudrià Triay, C. (2016), [El Banco de Barcelona, 1874-1920. Decadencia y quiebra](#), Madrid: Marcial Pons Historia-Edicions de la Universitat de Barcelona.

Sudrià Triay, C. & Blasco Martel, Y., eds. (2016), [La pluralidad de emisión en España, 1844-1874](#), Bilbao: Fundación BBVA.

Sudrià Triay, C. & Blasco Martel, Y. (2016), “Introducción”, a Sudrià Triay, C. & Blasco Martel, Y., eds., [La pluralidad de emisión en España, 1844-1874](#), Bilbao: Fundación BBVA, pp. 15-19.

Blasco-Martel, Y. (2016), “Regulación bancaria y bancos provinciales en España”, a Sudrià Triay, C. & Blasco Martel, Y., eds., [La pluralidad de emisión en España, 1844-1874](#), Bilbao: Fundación BBVA, pp. 83-111.

Blasco-Martel, Y. (2016), “Burguesía y banca provincial. Los orígenes sociales de la élite financiera”, a Sudrià Triay, C. & Blasco Martel, Y., eds., [La pluralidad de emisión en España, 1844-1874](#), Bilbao: Fundación BBVA, pp. 193-214.

Blasco-Martel, Y. & Sudrià Triay, C. (2016) “El Banco de Barcelona (1844-1874)”, a Sudrià Triay, C. & Blasco Martel, Y., eds., [La pluralidad de emisión en España, 1844-1874](#), Bilbao: Fundación BBVA, pp. 217-244.

Blasco-Martel, Y. (2016) “El Banco de Tarragona (1864-1874)”, a Sudrià Triay, C. & Blasco Martel, Y., eds., [La pluralidad de emisión en España, 1844-1874](#), Bilbao: Fundación BBVA, pp. 608-621.

Santisteban-Fernández, A.; Blasco-Martel, Yolanda; Bosch-Princep, M.; Pagés, J.; González, N.; Preixens, T. (2015), “La educación financiera: un contenido hasta ahora invisible que ha irrumpido en el currículum de ciencias sociales”, a Hernández-Carretero, A.M.; García-Ruiz, C.R.; Montaña-Conchiña, J.L., *Una enseñanza de las ciencias sociales para el futuro: recursos para trabajar la invisibilidad de personas, lugares y temáticas*, Cáceres: Universidad de Extremadura. Servicio de Publicaciones, pp. 593-600.

Working papers

Blasco-Martel, Y. (2016), "[La Palmer Rule y la convertibilidad de los billetes de banco en España](#)", *Documentos de Trabajo de la AEHE*, DT-AEHE n. 1614, (juliol).

Gemma Cairó i Céspedes

Articles en revistes

Cairó-i-Céspedes, G.; Castells-Quintana, D. (2016), "[Dimensions of the current systemic crisis. Capitalism in short circuit?](#)", *Progress In Development Studies*, 16, 1, pp. 1-23.

Cairó-i-Céspedes, G.; Gómez-González, L.K.. (2015), "[El enfoque financiero vs. el enfoque social del microcrédito. Un análisis comparativo mundial](#)", *REVESCO. Revista de Estudios Cooperativos*, 118, pp. 31-59.

Altres publicacions

Carbonell Esteller, M.; Bartual Figueras, T.; Turmo Garuz, J. & Carreras-Marín, A. (2016), "[Fighting against exclusion: Introducing gender into University teaching](#)", *EDULEARN16, 8th annual International Conference on Education and New Learning Technologies*, Barcelona, 4-6 de juliol de 2016. Publicades les actes en format electrònic.

Ángel Calvo Calvo

Articles en revistes

Calvo Calvo, Á. (2016), "[España y Latinoamérica en la aventura de las comunicaciones globales: los satélites artificiales](#)", *GeocritiQ*, 255 (1 d'octubre).

Calvo Calvo, Á. (2016), "[España y Latinoamérica en el nacimiento de las grandes autopistas de la comunicación](#)", *Transportes, Servicios y Comunicaciones*, 31 (octubre), pp. 130-154.

Calvo Calvo, A. (2016), "[Strategic Alliances in the European Industries of the Third Industrial Revolution](#)", *Journal of Evolutionary Studies in Business*, 2 (1), pp. 235-265.

Calvo Calvo, Á. (2016) "[Innovar en tiempos difíciles. Empresas españolas bajo presión durante la Guerra Fría](#)", *Harvard Deusto Business Research*, V (1), pp. 60-84.

Calvo Calvo, Á. (2016), "[La red telefónica de la Mancomunitat de Cataluña \(1916-1924\)](#)", *GeocritiQ*, 209 (15 de març).

Calvo Calvo, Á. (2016), "El teléfono en España: regulación sin regulador independiente, 1882-1975", *Revista de Historia Industrial*, 61, pp. 141-182.

Calvo Calvo, Á. (2015), "Nace el telégrafo", *National Geographic, Historia*, (edició especial), pp. 104-109.

Calvo Calvo, Á (2015), "El teléfono", *National Geographic, Historia*, (edició especial), pp. 154-159.

Llibres i capítols de llibres

Calvo Calvo, Á. (2016), *[Historia de Telefónica: 1976-2000. Las telecomunicaciones en la España democrática](#)*, Barcelona: Ariel/Fundación Telefónica.

Calvo Calvo, Á. (2015), "Comunicació i obres públiques", a *Mancomunitat de Catalunya. L'acció econòmica*, Pagès editors, Lleida, pp. 132-152.

Montserrat Carbonell Esteller

Altres publicacions

Carbonell Esteller, M.; Bartual Figueras, T.; Turmo Garuz, J. & Carreras-Marín, A. (2016) "[Fighting against exclusion: Introducing gender into University teaching](#)", *EDULEARN16, 8th annual International Conference on Education and New Learning Technologies*, Barcelona, 4-6 de juliol de 2016. Publicades les actes en format electrònic.

Bartual Figueras, T.; Carbonell Esteller, M.; Carreras-Marín, A.; Colomé Ferrer, J.; Turmo Garuz, J. & Valls-Junyent, F., "Gender teaching to transform gender perceptions in Higher Education", a L. Gómez Chova, A. López Martínez, I. Candel Torres (eds.), *ICERI2016 Proceedings. 9th International Conference of Education, Research and Innovation. November 14th-16th, 2016-Seville, Spain*. 2016 (publicació en CD), pp. 380-385.

Anna Carreras Marín

Llibres i capítols de llibres

Badia-Miró, M.; Carreras-Marín, A. & Rayes, A. (2016), "La diversificación del comercio de exportación latinoamericano, 1870-1913. Los casos de Argentina, Chile y Perú", a Lopes, María-Aparecida & Zuleta, María Cecilia (coord. i ed.), *Mercados en común. Estudios sobre conexiones transnacionales, negocios y diplomacia en las Américas (siglos XIX y XX)*, Ciudad de México: El Colegio de México, Centro de Estudios Históricos, pp. 45-77.

Carreras-Marín, A. & Badia-Miró, M. (2016) "Metodologías docentes sobre la globalización a través de la historia económica de América Latina", a Bringas Gutiérrez, M.A.; Catalán Martínez, E.; Trueba Salas, C. & Remuzgo Pérez, L. (eds.), *Nuevas perspectivas en la investigación docente de la historia económica*. Santander: Editorial de la Universidad de Cantabria, pp. 384-400.

Altres publicacions

Carbonell Esteller, M.; Bartual Figueras, T.; Turmo Garuz, J. & Carreras-Marín, A. (2016), "[Fighting against exclusion: Introducing gender into University teaching](#)", *EDULEARN16, 8th annual International Conference on Education and New Learning Technologies*, Barcelona, 4-6 de juliol de 2016. Publicades les actes en format electrònic.

Carreras-Marín, A. (2016), "[Bibliografía general de consulta para Trabajos de Fin de Grado en Comercio Exterior y Crecimiento](#)", *Practicum de Historia Económica*-Asociación Española de Historia Económica, PHE-AEHE 33.

Bartual Figueras, T.; Carbonell Esteller, M.; Carreras-Marín, A.; Colomé Ferrer, J.; Turmo Garuz, J. & Valls-Junyent, F., "Gender teaching to transform gender perceptions in Higher Education", a L. Gómez Chova, A. López Martínez, I. Candel Torres (eds.), *ICERI2016 Proceedings. 9th International Conference of Education, Research and Innovation. November 14th-16th, 2016-Seville, Spain*. 2016 (publicació en CD), pp. 380-385.

Lluís Castañeda Peirón

Llibres i capítols de llibres

"La instauración del monopolio de emisión y la absorción de los bancos de emisión provinciales por el Banco de España", a Sudrià Triay, C. & Blasco Martel, Y., eds., [La pluralidad de emisión en España, 1844-1874](#), Bilbao: Fundación BBVA, pp.

Jordi Catalan Vidal

Llibres i capítols de llibres

Catalan Vidal; J. (2016), "El Estado tiene en qué apostar", a Klauhs S. & Ortega A. (eds.), [*Strategy Spain. 12 Estrategias para cambiar un país*](#), Madrid: Península Press, pp. 34-35.

Catalan Vidal, J. (2015), [*El Gran Viaje. Sesenta años de Industria en España*](#), Madrid: EOI Escuela de Organización Industrial.

Ressenyes

Catalan Vidal; J. (2015), "Lluïsa Pla: Els Girona. La gran burgesia catalana del segle XIX, Barcelona, Fundació Noguera, 2014, 324 pàgines", *Recerques*, 71, pp. 230-236.

Josep Colomé Ferrer

Articles en revistes

Colomé Ferrer, Josep (2015), "Conflicto y sociedad en la Cataluña vitícola (1880-1910)", *Historia Social*, 83, pp. 91-112.

Working Papers

Colomé Ferrer, Josep; Planas, Jordi; Soler-Becerro, Raimon & Valls-Junyent, Francesc (2016), [*La lucha de los rabassaires: análisis de largo plazo de un movimiento social y político*](#), Sociedad Española de Historia Agraria-Dокументos de Trabajo (DT-SEHA), 1603.

Altres publicacions

Bartual Figueras, T.; Carbonell Esteller, M.; Carreras-Marín, A.; Colomé Ferrer, J.; Turmo Garuz, J. & Valls-Junyent, F., "Gender teaching to transform gender perceptions in Higher Education", a L. Gómez Chova, A. López Martínez, I. Candel Torres (eds.), *ICERI2016 Proceedings. 9th International Conference of Education, Research and Innovation. November 14th-16th, 2016-Seville, Spain*. 2016 (publicació en CD), pp. 380-385.

Sergio Espuelas Barroso

Ressenyes

Espuelas, S. (2015), "Gabriel Tortella Casares (dir.), Leonardo Caruana de las Cagigas, José Luis García Ruiz, Alberto Manzano Martos, Jerònima Pons Pons (2014), Historia del seguro en España, Madrid, Fundación Mapfre, 530 pp.", *Investigaciones de Historia Económica*, 11 (3), pp. 197-198.

Working Papers

Espuelas, S. (2016), [*Political Regime and Social Spending in Spain: A Time Series Analysis \(1850-2000\)*](#), UB Economics Working Papers, Col·lecció d'Economia E16/355.

Espuelas, S. (2016), [*Régimen político y gasto social en España: un análisis de series temporales \(1850-2000\)*](#), Documentos de Trabajo de la AEHE, DT-AEHE n. 1616, octubre.

Paloma Fernández Pérez

Articles en revistes

Fernández Pérez, P. (2016), "El triunfo del acero inoxidable en España. Los orígenes históricos de Acerinox (1970-1991)", *Revista de Historia Industrial*, 65, pp. 181-215.

Fernández Pérez, P. (2016), "[Laboratorios Andrómaco: Origins of the First Subsidiary of a Spanish Pharmaceutical Multinational in the United States \(1928–1946\)](#)", *Journal of Evolutionary Studies in Business*, 2 (1), pp. 266-275.

Buckley, P.J. & Fernández Pérez, P. (2016), "[¿The Role of History in International Business in Southern Europe](#)", *Journal of Evolutionary Studies in Business*, 2 (1), pp. 1-13.

Colli, A.; Decker, S., De Jong, A.; Fernández Pérez, P.; Rollings, N.; Stokes, R. (2016), "Editorial: Special Issues in Business History", *Business History*, 58, 1, pp. 1-5.

Fernández Pérez, P. & Valls Pasola, J. (2016), "[Evolutionary Studies in Business: A Presentation of a New Journal](#)", *Journal of Evolutionary Studies in Business*, 1, 1, pp. 1-14.

Llibres i capítols de llibres

Fernández Pérez, P. & Lluch, A., eds. (2016), *Evolution of Family Business*, Cheltenham (UK)-Northampton (USA): Edward Elgar-Fundación BBV.

Fernández Pérez, P. & Lluch, A. (2016), "Introduction", a Fernández Pérez, P. & Lluch, A., eds., *Evolution of Family Business*, Cheltenham (UK)-Northampton (USA): Edward Elgar-Fundación BBV, pp. 1-22.

Fernández Pérez, P. & Díaz Morlán, P. (2016), "Between Power and the Market. An Approach to the Historical Evolution of Large Family Businesses in Spain in the Twentieth Century", a Fernández Pérez, P. & Lluch, A., eds., *Evolution of Family Business*, Cheltenham (UK)-Northampton (USA): Edward Elgar-Fundación BBV, pp. 217-237.

Fernández Pérez, P. & Lluch, A. (2016), "Conclusions", a Fernández Pérez, P. & Lluch, A., eds., *Evolution of Family Business*, Cheltenham (UK)-Northampton (USA): Edward Elgar-Fundación BBVA, pp. 276-286.

Patricia García-Durán Huet

Llibres i capítols de llibres

García-Durán Huet, P. "The biletaralism/multilateralism debate and EU trade policy". (2016), coords., [Different Glances at EU Trade Policy](#), Barcelona: CIDOB, pp. 23-31.

Millet Soler, M. & García-Durán Huet, P. "Introduction". (2016), coords., [Different Glances at EU Trade Policy](#), Barcelona: CIDOB, pp. 5-9.

García-Duran Huet, P. & Millet Soler, M. (2016), coords., [Different Glances at EU Trade Policy](#), Barcelona: CIDOB.

García-Duran Huet, P., Millet Soler, M. & Orbé, J. (2016), "EU trade policy reaction to the BIC: from accommodation to entrenchment", a Esther Barbé, et al. (eds.), *The EU in a 'No One's World': Policy responses to an unsettled multilateral system*, Basingstoke: Palgrave, pp. 93-114.

Ricard Garcia Orallo

Llibres i capítols de llibres

Garcia Orallo, R. (2015), *La terra a subhasta. Crisi, endeutament i despossessió al món rural català de finals del segle XIX*, Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2015.

Francesc Granell Trias

Llibres i capítols de llibres

Granell Trias, F. (2016), “Catalunya front al TTIP”, *Memòria Econòmica de Catalunya 2015*, Barcelona: Cambra Oficial de Comerç, Indústria, Serveis i Navegació de Barcelona, 2016, pp. 21-25.

Gutiérrez Poch, Miquel

Llibres i capítols de llibres

Gutiérrez-Poch, M. (2016), *Tradición, conocimiento y modernidad. Las claves del éxito de Miquel y Costas & Miquel*, S.A., Barcelona: Edicions de la Universitat de Barcelona.

Ismael Hernández Adell

Articles en revistes

Hernández Adell, I. & Pujol-Andreu, J. (2016), “[Economic Growth and Biological Innovation: The Development of the European Dairy Sector, 1865–1940](#)”, *Rural History*, 27 (2), pp. 187-212.

Llibres i capítols de llibres

Hernández Adell, I. (2016), “El mundo digital en la enseñanza: experiencias con los cursos virtuales y las aplicaciones móviles en el aula”, a Bringas Gutiérrez, M.A.; Catalán Martínez, E.; Trueba Salas, C. & Remuzgo Pérez, L. (eds.), *Nuevas perspectivas en la investigación docente de la historia económica*. Santander: Editorial de la Universidad de Cantabria, pp. 495-512.

Hernández Adell, I. & Pujol Andreu, J. (2015), “Les vaqueries, les empreses lleteres i el control municipal”, a Mercè Renom (editora), *Proveir Barcelona. El municipi i l'alimentació de la ciutat, 1329-1930*, Barcelona: Edicions de la Central, pp. 365-376.

Alfonso Herranz Loncán

Articles en revistes

Herranz-Loncán, A. & Peres-Cajías, J.A. (2016), “Tracing the reversal of fortune in the Americas. Bolivian GDP per capita since the mid nineteenth century”, *Cliometrica*, 10 (1), pp. 99-128.

Bignon; V.; Esteves. R. & Herranz-Loncán, A. (2015), “Big Push or Big Grab? Railways, Government Activism and Export Growth in Latin America, 1865-1913”, *Economic History Review*, 68 (4), pp. 1.277-1305.

Llibres i capítols de llibres

Herranz-Loncán, A. (2016), “Una aproximación a la integración de los mercados españoles durante el siglo XIX”, a Gallego, D.; Germán, L. & Pinilla, V. (eds.), *Estudios sobre el desarrollo económico español. Dedicados al profesor Eloy Fernández Clemente*, Saragossa: Prensas Universitarias de Zaragoza, pp. 313-333.

Ressenyes

Herranz-Loncán, A. (2015), “The Empire Trap. The Rise and Fall of U.S. Intervention to Protect American Property Overseas, 1893-2013. By Noel Maurer. Princeton: Princeton University Press, 2013”, *Journal of Economic History*, 75 (4), pp. 1269-1271.

Aurèlia Mañé Estrada

Articles en revistes

Mañé, A. (2016), “¿Sabías qué?... el vocablo 'política económica' es castizamente español”, *Notícias de Política Económica*, 14, pp. 21-22.

Mañé, A. (2015), “Por una relectura de la estructura operativa de la Política Econòmica del Profesor Jané Solà”, *Notícias de Política Económica*, 9, pp. 31-34.

Llibres i capítols de llibres

Barac, M.; Fernández Arufe, M.J.E.; García Crespo, M.; Mañé Estrada, A.; Nonell, R. & Sánchez Andrés, A. (2016), “Los orígenes de la Política Económica académica en España”, a Juan R. Cuadrado Roura & Javier Casares Ripol, coords., *Política Económica. Un contexto de crisis, recuperación e incertidumbre*, Madrid: Civitas-Thomson Reuters, pp. 33-60.

Mañé Estrada, A. (2016), *El gran negocio mundial de la energía*, Barcelona: RBA editores.

Mañé Estrada, A. (2016), *Il grande business mondiale dell'energia*, Milà: RBA Italia [Traducció del llibre del mateix títol en castellà].

Altres publicacions

Mañé Estrada, A. (2016), “[La jerarquización del poder global por la energía](#)”, a [La geopolítica de las renovables](#), Esglobal (publicació on line).

Working papers

Mañé Estrada, A. (2016), “¿Qué se esconde detrás de la factura de la luz?”, [La Desposesión de la vida Cotidiana](#), Informes de Economía 11, Barcelona: Seminari Taifa , pp. 111-126.

Inés Marco Lafuente

Articles en revistes

Galán del Castillo, E.; Padró, R.; Marco, I.; Tello, E.; Cunfer, G.; Guzmán, G.I.; González de Molina; M.; Krausmann, F.; Gingrich, S.; Sacristán, V. & Moreno-Delgado, D. (2016), “[Widening the analysis of Energy Return on Investment \(EROI\) in agro-ecosystems: Socio-ecological transitions to industrialized farm systems \(the Vallès County, Catalonia, c.1860 and 1999\)](#)”, *Ecological Modelling*, 336, pp. 13-25.

Tello, E.; Galán, E.; Cunfer, G.; Guzmán, G.I.; González de Molina, M.; Krausmann, F.; Gingrich, S.; Padró, R.; Marco, I. & Moreno-Delgado, D. (2016), “Opening the black box of energy throughputs in farm systems: A decomposition analysis between the energy returns to external inputs, internal biomass reuses and total inputs consumed (the Vallès County, Catalonia, c.1860 and 1999)”, *Ecological Economics*, 121, pp. 160-174.

Working papers

Tello, E.; Galán, E.; Cunfer, G.; Guzmán-Casado, G.I.; González de Molina, M.; Krausmann, F.; Gingrich, S.; Sacristán, V.; Marco, I.; Padró, R. & Moreno-Delgado, D. (2015), [A proposal for a workable analysis of Energy Return On Investment \(EROI\) in agroecosystems. Part I: Analytical approach](#), Social Ecology Working Paper 156, 2015, Institute of Social Ecology, Alpen-Adria-Universitaet.

Montserrat Millet Soler

Llibres i capítols de llibres

Millet Soler, M. & García-Durán Huet, P. “Introduction”. (2016), coords., [Different Glances at EU Trade Policy](#), Barcelona: CIDOB, pp. 5-9.

García-Duran Huet, P. & Millet Soler, M. (2016), coords., *Different Glances at EU Trade Policy*, Barcelona: CIDOB.

García-Duran Huet, P., Millet Soler, M. & Orbis, J. (2016), "EU trade policy reaction to the BIC: from accommodation to entrenchment", a Esther Barbé, et al. (eds.), *The EU in a 'No One's World': Policy responses to an unsettled multilateral system*, Basingstoke: Palgrave, pp. 93-114.

Roc Padró Caminal

Articles en revistes

Olarieta, J.R. & Padró Caminal, R. (2016), "Investment in landesque capital in semiarid environments: dry-stone terraces in les Oluges (la Segarra, Catalunya)", *Annales. Series Historia et Sociologia*, 26, 3, pp. 487-498.

Galán del Castillo, E.; Padró, R.; Marco, I.; Tello, E.; Cunfer, G.; Guzmán, G.I.; González de Molina; M.; Krausmann, F.; Gingrich, S.; Sacristán, V. & Moreno-Delgado, D. (2016), "[Widening the analysis of Energy Return on Investment \(EROI\) in agro-ecosystems: Socio-ecological transitions to industrialized farm systems \(the Vallès County, Catalonia, c.1860 and 1999\)](#)", *Ecological Modelling*, 336, pp. 13-25.

Marull, J.; Font, C.; Padró, R.; Tello, E. & Panazzolo, A. (2016), "Energy–Landscape Integrated Analysis: A proposal for measuring complexity in internal agroecosystem processes (Barcelona Metropolitan Region, 1860–2000)", *Ecological Indicators*, 66, 30-46.

Tello, E.; Galán, E.; Cunfer, G.; Guzmán, G.I.; González de Molina, M.; Krausmann, F.; Gingrich, S.; Padró, R.; Marco, I. & Moreno-Delgado, D. (2016), "Opening the black box of energy throughputs in farm systems: A decomposition analysis between the energy returns to external inputs, internal biomass reuses and total inputs consumed (the Vallès County, Catalonia, c.1860 and 1999)", *Ecological Economics*, 121, pp. 160-174.

Working papers

Tello, E.; Galán, E.; Cunfer, G.; Guzmán-Casado, G.I.; González de Molina, M.; Krausmann, F.; Gingrich, S.; Sacristán, V.; Marco, I.; Padró, R. & Moreno-Delgado, D. (2015), [A proposal for a workable analysis of Energy Return On Investment \(EROI\) in agroecosystems. Part I: Analytical approach](#), Social Ecology Working Paper 156, 2015, Institute of Social Ecology, Alpen-Adria-Universitaet.

Pere Pascual Domènech

Llibres i capítols de llibres

Pascual Domènech, P. (2016), *El ferrocarril a Catalunya (1848-1935). Una història de la seva explotació. Volum I. De les primeres línies a la incertesa del rendiment*, Vic: Eumo Editorial, 2016.

Pascual Domènech, P. (2016), *El ferrocarril a Catalunya (1848-1935). Volum II. De la plenitud a la crisi*, Vic: Eumo Editorial, 2016.

Pascual Domènech, P. (2015), "El proveïment de cereals i farina de Barcelona durant el segle XIX", a Mercè Renom (editora), *Proveir Barcelona. El municipi i l'alimentació de la ciutat, 1329-1930*, Barcelona: Edicions de la Central, pp. 351-364.

Pascual Domènech, P. (2015), "Pròleg", a Arnabat, R. et. al. , *150 anys del ferrocarril de Tarragona a Martorell, 1865-2015*, Lleida: Pagès Editors-Institut d'Estudis Penedesencs, pp. 11-12.

Ressenyes

Pascual Domènech, Pere (2015), "Albert Estrada-Rius, La falsificació de moneda a la Catalunya del segle XIX. Barcelona: Museu Nacional d'Art de Catalunya, 2015", *Recerques*, 65, pp. 270-272.

José Luís Peña Mir

Articles en revistes

Peña-Mir, J.L. (2016), "Financiación y especialización productiva: el mercado de crédito malagueño a finales del siglo XVIII", *Investigaciones de Historia Económica*, 12 (3, octubre), pp. 133-143 (Premio Ramón Carande).

Jordi Planas Maresma

Articles en revistes

Planas Maresma, J. (2016), "La Federació Agrícola Catalana-Balear i el congrés agrícola de Santa Coloma de Farners (1916)", *Quaderns de la Selva*, 28, pp. 41-69.

Planas Maresma, J. (2016), "[The emergence of winemaking cooperatives in Catalonia](#)", *Business History*, 58 (2), pp. 264-282.

Planas Maresma, J. (2016), "El passat agrari de Mollet del Vallès", *Notes*, 31, p. 43-54.

Llibres i capítols de llibres

Planas Maresma, J. (2016), [*Francesc Torras Sayol. Un propietari conservador al capdavant de l'acció cooperativa*](#), Valls: Cossetània Edicions-Fundació Roca i Galés.

Planas Maresma, J. (2016), "Les organisations de vignerons et la régulation des marchés du vin en France et en Espagne au début du XXe siècle", a D. Fraboulet; M. Margairaz; P. Vernus (eds.), *Réguler l'économie. L'apport des organisations patronales. Europe XIXe - XXe siècles*, Rennes: Presses Universitaires de Rennes, p. 269-280.

Working papers

Colomé Ferrer, Josep; Planas, Jordi; Soler-Becerro, Raimon & Valls-Junyent, Francesc (2016), [*La lucha de los rabassaires: análisis de largo plazo de un movimiento social y político*](#), Sociedad Española de Historia Agraria-Documents de Trabajo (DT-SEHA), 1603.

Ressenyes

Planas Maresma, J. (2016), «Alain Chatriot, Edgar Leblanc, Édouard Lynch (éd.): *Organiser les marchés agricoles. Le temps des fondateurs: Des années 1930 aux années 1950*, Paris, Armand Colin, 2012, 281 p.», *Revue d'histoire moderne et contemporaine*, 65, 4/4 bis, pp. 240-241.

Marc Prat Sabartés

Articles en revistes

Martínez-Galarraga, J. & Prat Sabartés, M. (2016), "Wages, prices, and technology in early Catalan industrialization", *Economic History Review*, 69 (2), pp. 548-574.

Llibres i capítols de llibres

Ramon-Muñoz, R.; Prat Sabartés, M. & Silvestre Rodríguez, J. (2016), "La globalización en la historia: una asignatura de máster", a Miguel A. Bringas Gutiérrez, Elena Catalán Martínez, Carmen Trueba Salas & Lorena Remuzgo Pérez (eds.), *Nuevas perspectivas en la investigación docente de la historia económica*, Santander: Universidad de Cantabria, pp. 420-435.

Ressenyes

Prat Sabartés, M. (2016), « Cómo la financiarización de la economía perjudica a la empresa", reseña de Rana Foroohar, *Makers and Takers. The Rise of Finance and the Fall of American business*, Crown Business, Nueva York, 2016.», *Observatorio de las Ideas. Revista de Ideas*, 45 (desembre), pp. 10-15.

Prat Sabartés, M. (2016), «Poder y metales raros", reseña de David S. Abraham, *The Elements of Power: Gadgets, Guns, and the Struggle for a Sustainable Future in the Rare Metal Age*, Yale University Press, 2015.», *Observatorio de las Ideas. Revista de Ideas*, 40 (51), pp. 31-35.

Ramon Ramon Muñoz

Articles en revistes

Ramon-Muñoz, R.. (2016), "The Growth of an Agribusiness Cluster in Catalonia: Evidence from the Olive Oil Industry", *Tijdschrift voor Sociale en Economische Geschiedenis/The Low Countries Journal of Social and Economic History*, 13, 4, pp. 41-66.

Ramon-Muñoz, R. & Ramon-Muñoz, J.M. (2016), "The Biological Standard of Living in Nineteenth-Century Industrial Catalonia: A Case Study", *Revista de Historia Industrial*, 64 (2016), pp. 77-118.

Ramon-Muñoz, R. & Ramon-Muñoz, J.M. (2016), "[Sibship size and the biological standard of living in industrial Catalonia, c.1860-c.1920: a case study](#)", *History of the Family*, 64. Disponible on-line.

Llibres i capítols de llibres

Ramon-Muñoz, R. (2016), "Indústria i creixement econòmic al Ponent Català des de mitjan segle XX: el cas de la Segarra", a Espinagosa, J. (coord.), *La industrialització a les terres de Lleida durant el segle XX: notícia de la història, reflexió sobre el present i propostes de futur*. Tàrrega: Museu de la Mecanització Agrària Cal Trepat / Ajuntament de Tàrrega, pp. 79-107.

Ramon-Muñoz, R.; Prat Sabartés, M. & Silvestre Rodríguez, J. (2016), "La globalización en la historia: una asignatura de máster", a Miguel A. Bringas Gutiérrez, Elena Catalán Martínez, Carmen Trueba Salas & Lorena Remuzgo Pérez (eds.), *Nuevas perspectivas en la investigación docente de la historia económica*, Santander: Universidad de Cantabria, pp. 420-435.

Working papers

Ramon-Muñoz, R. & Ramon-Muñoz, J.M. (2015), [*Height and Industrialisation in a City in Catalonia during the Nineteenth Century*](#), UB Economics Working Papers, Col·lecció d'Economia E15/334, Barcelona.

Marisol Rodríguez Martínez

Llibres i capítols de llibres

Rodríguez Martínez, M. & Urbanos-Garrido, R. (2016), "Inequalities and Inequities in Health and Health Care", a Shceffler, R., ed., *World Scientific Handbook of Global Health Economics and Public Policy*, Vol. 1, Singapur-Londres: World Scientific Publishing, pp. 489-557.

José Manuel Rua Fernández

Llibres i capítols de llibres

Rua Fernández, J.M. (2016), "Introducció. Una vida i el seu context històric". a Segura Insa, N., ed., *Herois Anònims. La història d'en Romuald Grané Vilaseca*. Catarroja, Barcelona: Editorial Afers, Centre d'Estudis Històrics Internacionals, pp. 11-26.

Articles en revistes

Rua Fernández, J.M. (2015), "Les herències polítiques del franquisme 40 anys després. De l'espai públic al record personal", *Temps i espais de memòria*, 3, pp. 36-39.

Raimon Soler Becerro

Articles en revistes

Soler-Becerro, R. (2015), "[Les eleccions municipals de 1934 a Catalunya](#)", *Segle XX. Revista catalana d'història*, 8 pp. 47-75.

Llibres i capítols de llibres

Soler-Becerro, R. (2016), "El sector del vi a la província de Barcelona. Hegemonia productiva i exportadora", [Memòria Econòmica de Catalunya 2015](#), Barcelona: Cambra Oficial de Comerç, Indústria, Serveis i Navegació de Barcelona, 2016, pp. 101-109.

Working papers

Colomé Ferrer, J.; Planas, J.; Soler-Becerro, R. & Valls-Junyent, F. (2016), [La lucha de los rabassaires: análisis de largo plazo de un movimiento social y político](#), Sociedad Española de Historia Agraria-Documentos de Trabajo (DT-SEHA), 1603.

Soler-Becerro, R. (2016), [Les eleccions municipals del 12 d'abril de 1931 a Catalunya](#), Working Papers, Institut de Ciències Polítiques i Socials (ICPS), WP-342.

Ricard Soto Company

Articles en revistes

Soto Company, R. & Mas Forners, A. (2015), "Feudal colonisation and socio-ecological transition in Mayúrqa (Muslim Majorca) in the thirteenth century", *Continuity and Change*, 30 (3), pp. 341-366.

Carles Sudrià Triay

Llibres i capítols de llibres

Blasco-Martel, Y. & Sudrià Triay, C. (2016), "The banknote, a momentous innovation", a Batiz-Lazo, B. & Efthymiou, Leonidas (eds.), *The book of payments. Historical and Contemporary views on the cashless society*, Londres: Palgrave MacMillan.

Blasco-Martel, Y. & Sudrià Triay, C. (2016), *El Banc de Barcelona, 1874-1920: decadència i fallida*, Barcelona: Edicions de la Universitat de Barcelona.

Blasco-Martel, Y. & Sudrià Triay, C. (2016), [El Banco de Barcelona, 1874-1920. Decadencia y quiebra](#), Madrid: Marcial Pons Historia-Edicions de la Universitat de Barcelona.

Sudrià Triay, C. & Blasco Martel, Y., eds. (2016), [La pluralidad de emisión en España, 1844-1874](#), Bilbao: Fundación BBVA.

Sudrià Triay, Carles & Blasco Martel, Yolanda (2016), "Introducción", a Sudrià Triay, Carles & Blasco Martel, Yolanda, eds., [La pluralidad de emisión en España, 1844-1874](#), Bilbao: Fundación BBVA, pp. 15-19.

Sudrià Triay, Carles (2016), "Pluralidad de emisión y desarrollo financiero. El debate sobre la moneda y bancos en el siglo XIX", a Sudrià Triay, Carles & Blasco Martel, Yolanda, eds., [La pluralidad de emisión en España, 1844-1874](#), Bilbao: Fundación BBVA, pp. 23-39.

Carles Sudrià Triay, "La experiencia de la pluralidad de emisión en Europa", a Sudrià Triay, Carles & Blasco Martel, Yolanda, eds., [La pluralidad de emisión en España, 1844-1874](#), Bilbao: Fundación BBVA, pp. 41-80.

Sudrià Triay, Carles (2016), "La banca emisora provincial y la economía española: dinero y crédito", ", a Sudrià Triay, Carles & Blasco Martel, Yolanda, eds., [La pluralidad de emisión en España, 1844-1874](#), Bilbao: Fundación BBVA, pp. 141-191.

Blasco-Martel, Yolanda & Sudrià Triay, Carles (2016) "El Banco de Barcelona (1844-1874)", a Sudrià Triay, Carles & Blasco Martel, Yolanda, eds., [La pluralidad de emisión en España, 1844-1874](#), Bilbao: Fundación BBVA, pp. 217-244.

Sudrià Triay, Carles (2016), "A modo de conclusión. La pluralidad de emisión y el desarrollo económico de España",), a Sudrià Triay, Carles & Blasco Martel, Yolanda, eds., [La pluralidad de emisión en España, 1844-1874](#), Bilbao: Fundación BBVA, pp. 657-674.

Sudrià Triay, C. (2015), "Banca y finanzas de ida y vuelta. Una nota sobre la banca emisora provincial en España", a Enrique Llopis i Elena San Román (eds.), *El legado de Gonzalo Anes (1931-2014): alumnos y discípulos*, Alacant: Publicacions de la Unviersitat d'Alacant, pp. 173-183.

Enric Tello Aragay

Articles en revistes

Marull, J.; Font, C.; Tello, E.; Fullana, N.; Domene, E.; Pons, M. & Galán, E. (2016), "Towards an energy-landscape integrated analysis? Exploring the links between socio-metabolic disturbance and landscape ecology performance (Mallorca, Spain, 1956-2011)", *Landscape Ecology*, 31, pp. 317-336.

Galán del Castillo, E.; Padró, R.; Marco, I.; Tello, E.; Cunfer, G.; Guzmán, G.I.; González de Molina; M.; Krausmann, F.; Gingrich, S.; Sacristán, V. & Moreno-Delgado, D. (2016), "[Widening the analysis of Energy Return on Investment \(EROI\) in agro-ecosystems: Socio-ecological transitions to industrialized farm systems \(the Vallès County, Catalonia, c.1860 and 1999\)](#)", *Ecological Modelling*, 336, pp. 13-25.

Tello, E.; Galán, E.; Cunfer, G.; Guzmán, G.I.; González de Molina, M.; Krausmann, F.; Gingrich, S.; Padró, R.; Marco, I. & Moreno-Delgado, D. (2016), "Opening the black box of energy throughputs in farm systems: A decomposition analysis between the energy returns to external inputs, internal biomass reuses and total inputs consumed (the Vallès County, Catalonia, c.1860 and 1999)", *Ecological Economics*, 121, pp. 160-174.

Dupras, J.; Marull, J.; Parcerisas Benedé, Ll.; Coll, F.; González, A.; Girard, M. & Tello Aragay, E. (2016), "The impacts of urban sprawl on ecological connectivity in the Montreal Metropolitan Region", *Environmental Science & Policy*, 58, 61-73.

Marull, J.; Font, C.; Padró, R.; Tello, E. & Panazzolo, A. (2016), "Energy–Landscape Integrated Analysis: A proposal for measuring complexity in internal agroecosystem processes (Barcelona Metropolitan Region, 1860–2000)", *Ecological Indicators*, 66, 30-46.

Tello, E. (2016), "Manuel Sacristán at the Onset of Ecological Marxism after Stalinism", *Capitalism Nature Socialism*, 27 (2), pp. 32-50.

Marull, J.; Tello Aragay, E.; Fullana, N.; Murray, I.; Jover, G.; Font, C.; Coll, F.; Domene, E.; Leoni, V. & Decolli, T. (2015), "[Long-term bio-cultural heritage: exploring the intermediate disturbance hypothesis in agro-ecological landscapes \(Mallorca, c. 1850–2012\)](#)", *Biodiversity and Conservation*, 24 (13), 3217-3251.

Garrabou Segura, R.; Ramon-Muñoz, J.M. & Tello Aragay, E. (2015), "Organització social del treball, salari i mercat laboral a Catalunya: el cas d'una explotació agrària de la comarca de Segarra a la darreria del segle XIX", *Recerques*, 57, pp. 83-123.

Llibres i capítols de llibres

Iriarte Goñi, I. & Tello Aragay, E. (2016), "El crecimiento económico moderno en España en perspectiva ambiental: un estado de la cuestión", a Domingo Gallego, Luis Germán & Vicente Pinilla (eds.), *Estudios sobre el desarrollo económico español*, Zaragoza: Prensas de la Universidad de Zaragoza, pp. 89-127.

Working papers

Tello, E.; Galán, E.; Cunfer, G.; Guzmán-Casado, G.I.; González de Molina, M.; Krausmann, F.; Gingrich, S.; Sacristán, V.; Marco, I.; Padró, R. & Moreno-Delgado, D. (2015), [A proposal for a workable analysis of Energy Return On Investment \(EROI\) in agroecosystems. Part I: Analytical approach](#), Social Ecology Working Paper 156, 2015, Institute of Social Ecology, Alpen-Adria-Universitaet.

Ressenyes

Tello, E. (2016), "Power to the People: Energy in Europe over the Last Five Centuries. By Astrid Kander, Paolo Malanima and Paul Warde. Princeton University Press. 2013. x + 457pp.", *History. The Journal of the Historical Association*, 101 (347), pp. 583-585.

Francesc Valls Junyent

Articles en revistes

Valls Junyent, F. (2015), "En el centenari de la Primera Guerra Mundial. L'hostaletenc Josep Raventós i Casals, un internacionalista a la pàtria de Jean Jaurès", *Revista d'Igualada*, 51 (2015), 6-17.

Publicacions en llibres

Valls-Junyent, F. (2015), "El comerç atlàntic i el proveïment de bacallà", a Mercè Renom (editora), *Proveir Barcelona. El municipi i l'alimentació de la ciutat, 1329-1930*, Barcelona: Edicions de la Central, pp. 175-188.

Working papers

Colomé Ferrer, Josep; Planas, Jordi; Soler-Becerro, Raimon & Valls-Junyent, Francesc (2016), [La lucha de los rabassaires: análisis de largo plazo de un movimiento social y político](#), Sociedad Española de Historia Agraria-Documentos de Trabajo (DT-SEHA), 1603.

César Roberto Yáñez Gallardo

Articles en revistes

Marc Badia-Miró & César Yáñez Gallardo (2015), "Localization of Industry in Chile, 1895–1967: Mining Cycles and State Policy", *Australian Economic History Review*, 55 (4), pp. 627-645.

Participacions en congressos, jornades i workshops

Octubre 2015-desembre 2016

Vanesa Abarca Abarca

Comunicacions en congressos i jornades

Llopis Agelán, E.; Ubaldo Bernardos, J.; Sebastián, J.A.; Velasco, A.L. & Abarca Abarca, V., "Retrocedió el producto agrario por habitante en Europa entre el siglo XVI y la segunda mitad del XVIII? El caso castellano", *Old and New Worlds: the Global Challenges of Rural History. International Conference*, Rede de História Rural em Português-Sociedad Española de Historia Agraria, Lisboa, 27-30 de gener de 2016.

Álvarez Klee, Roser

Comunicacions en congressos i jornades

Álvarez Klee, R., "Health Institutions and Peoples' Welfare during the Maoist Period. An analysis of China at a Provincial Level (1950-1980)", *Workshop 'Innovative Businesses in the Healthcare Industries in the Twentieth Century'*. Barcelona, Facultat d'Economia i Empresa, Universitat de Barcelona 29 de novembre de 2016.

Álvarez Klee, R., "Searching for a last forgotten famine in contemporary China. The impact of the 1975 flood disaster", *Fifth Asian Historical Economics Conference*. Seoul National University, Seul (Corea del Sud), 2-3 de setembre de 2016.

Álvarez Klee, R., "En busca de la hambruna olvidada de la provincia de Henan, China. Un enfoque a largo plazo de la inundación de 1975", *V Foro Español de Investigación Asia-Pacifico (FEIAP)*. Casa Àsia, Barcelona, 28 de juny de 2016.

Álvarez Klee, R., "Mao's famines and the effects on the biological standards of living in Henan province, China", *Workshop Health and Welfare in the long run*, University of Groningen, 16-17 de juny de 2016.

Álvarez Klee, R., "Searching for a last forgotten famine in contemporary China. The impact of the 1975 flood disaster", *Graduate Workshop of Economic and Social History*, University of Oxford, 15 de juny de 2016.

Álvarez Klee, R., "Searching for a last forgotten famine in contemporary China. The impact of the 1975 flood disaster", *International Meeting of PhD Students and Researchers in Economic History and related Social Science*, Universidad Carlos III, 12-13 de maig de 2016.

Álvarez Klee, R., "The most devastating hydrological failure in world history. The case study of Henan province, China", *Climate Change Debates, Policies, and Economics: Vietnam and Beyond*, Roskilde University, Roskilde (Dinamarca), 3-4 de maig de 2016.

Álvarez Klee, R., "Searching for the last forgotten famine in contemporary Henan, China. A long-term approach to the 1975 flood disaster", *LSE Economic History Thesis Workshop*, London School of Economics, 9 de març de 2016.

Seminaris

Álvarez Klee, R., "Mao's famines and the effects on the biological standards of living in Henan province, China", *Globalization and Europeanization Research Group Seminar*, Roskilde University, Roskilde (Dinamarca), 20 d'abril de 2016.

Marc Badia Miró

Comunicacions en congressos i jornades

Badia-Miró, M., Nicolini, E. & Willebald, H., "Regional income inequality in the Latinamerican Southern Cone: localization of economic activity in economies based on abundant natural resources", *Jean Monnet Action International*

Conference, Studying GDP regional imbalances for a better long-term analysis of European integration, Facultat d'Economia i Empresa, Universitat de Barcelona, 3-7 d'octubre de 2016.

Huberman, M.; Meissner, C.M.; Carreras-Marín, A. & Badia-Miró, M., "Domestic and International Trade in Interwar Brazil: Complements or Substitutes?", *Workshop Classifying international trade before 1945 Classifier le commerce international avant 1945*, SciencesPo, París, 16 de setembre de 2016.

Carreras-Marín, A.; Badia-Miró, M. & Rayes, A., "Standardization of Latin American trade statistics. Sources and methodology for a study on the diversification of export baskets", *Workshop Classifying international trade before 1945 Classifier le commerce international avant 1945*, SciencesPo, París, 16 de setembre de 2016.

Badia-Miró, M. & Carreras-Marín, A., "Potencial de mercado e industrialización en América Latina durante el periodo de entre-guerras", *V Congreso Latinoamericano de Historia Económica. CLADHE V*, Sao Paulo, 19-21 de juliol de 2016.

Badia-Miró, M. & Carreras-Marín, A., "Desarrollo industrial y términos de intercambio antes de la II Guerra Mundial: los casos de Brasil y Chile", *V Congreso Latinoamericano de Historia Económica. CLADHE V*, Sao Paulo, 19-21 de juliol de 2016.

Badia-Miró, M.; Carreras-Marín, A. & Rayes, A., "Estandarización de las estadísticas de comercio latinoamericanas. Fuentes y metodología para el estudio de la diversificación de las canastas exportadoras", *V Congreso Latinoamericano de Historia Económica. CLADHE V*, Sao Paulo, 19-21 de juliol de 2016.

Badia-Miró, M. & Díaz, J.G., "El impacto del salitre en la economía chilena, 1880-1930", *V Congreso Latinoamericano de Historia Económica. CLADHE V*, Sao Paulo, 19-21 de juliol de 2016.

Tirado-Frabegat, D.A.; Astrid Romero, C. & Badia-Miró, M., "Evolución del PIB regional de Colombia en el periodo de entreguerras (1912-1950)", *V Congreso Latinoamericano de Historia Económica. CLADHE V*, Sao Paulo, 19-21 de juliol de 2016.

Lozano, S. & Badia-Miró, M., "Multi-scale approach to the emergence of technological innovation waves during the early Spanish industrialization", *1st International Conference on "Cliometrics and Complexity"*, Lyon, 9-10 de juny de 2016.

Carreras-Marín, A. & Badia-Miró, M., "Metodologías docentes sobre la globalización a través de la historia económica de América Latina", *XII Encuentro de Didáctica de la Historia Económica*, Santander, 9-10 de juny de 2016.

Montero, A.; Badia-Miró, M. & Tello Aragay, E., "Un modelo de especialización cafetalera: Costa Rica como estudio de caso en la segunda mitad del siglo XX", *II Seminario Red Universitaria de Historia Ambiental. Diálogos de saberes ambientales desde la (in) sustentabilidad*, Granada, 18-19 de febrer de 2106.

Badia-Miró, M. & Carreras-Marín, A., "Terms of Trade in the Southern Cone of Latin America (1900-1950) New empirical evidence", *VI Jornadas Uruguayas de Historia Económica*, Montevideo, 2-4 de desembre de 2015.

Badia-Miró, M., "NBTTs for Latin America in the long run: methodological issues", *Workshop on New Disaggregated Bilateral Trade Data, 1870-1939*, Berlín, 9-10 d'octubre de 2015.

Altres participacions

Willebald, H.; Badia-Miró, M. & Peres Cajás, J.A., coordinació del “Simpósio Temático 16. Regional GDPs in Latin America: a long run perspective”, *V Congreso Latinoamericano de Historia Económica. CLADHE V*, Sao Paulo, 19-21 de juliol de 2016.

Yolanda Blasco Martel

Comunicacions en congressos i jornades

Blasco-Martel, Y. & Riera Prunera, “La teoría cuantitativa del dinero. La demanda de dinero en España: 1883-1998”, *II Seminar in Economic History*, Banco de España, Madrid, 6 d’octubre de 2016.

Riera Prunera, C. & Blasco-Martel, Y., “Quantity theory of money for Spain: 1883-1998”, *13th International Conference Developments in Economic Theory and Policy*, Bilbao, 23-24 de juny de 2016.

Blasco Martel, Y., “La introducción de innovaciones financieras: del metal al papel en España”, *IX Encuentro de la Asociación Ibérica de Historia del Pensamiento Económico*, Valencia 4-5 de desembre de 2015.

Altres participacions

Blasco-Martel, Y. Chair and discussant a la sessió “Elites, Inequality and Social Mobility”, *European Social Science History Conference ESSHC*. València, 30 de març-2 d’abril de 2016.

Blasco Martel, Y, Moderadora/comentarista de la “Mesa 2. Bancos y banqueros en España y América Latina en la era de la Primera Globalización, 1870-1930”, *Orígenes de la globalización bancaria: La experiencia de España y Latinoamérica*, Fundación de la Universidad de Cantabria para el Estudio e Investigación del Sector Financiero y European Association for Banking and Financial History, Santander, 17-19 de gener de 2016.

Ángel Calvo Calvo

Comunicacions en congressos i jornades

Calvo Calvo, Á., “Liberalización y privatización de las telecomunicaciones en Argentina”, *XXV Jornadas de Historia Económica*, Asociación Argentina de Historia Económica, Facultad de Humanidades, Universidad Nacional de Salta, 21-24 de setembre de 2016.

Calvo Calvo, Á., “Multinacionales y capital autóctono en la privatización de las telecomunicaciones latinoamericanas”, *V Congreso Latinoamericano de Historia Económica. CLADHE V*, Sao Paulo, 19-21 de juliol de 2016.

Altres participacions

Calvo Calvo, A. Póster “Peripheral and emerging countries on the origins of the superhighways of information: Spain and Spanish America”, *The 2016 International Conference on Business and Information*, Winter Session, Bali, 2-4 de febrer de 2016.

Carmen de la Cámara Arilla

Ponències

Mañé Estrada, A.; Cámara Arilla, C. (de la) & Sánchez Mateos, E., “New routes and energy alliances in Asia”, *BRICS New financial and investment Initiatives: Economic and geopolitical implications*, Universitat de Barcelona i INALCO-Sorbonne Paris, Barcelona 5-6 de maig de 2016.

Sánchez Mateos, E.; Cámara Arilla, C. (de la) & Mañé Estrada, A., "Geographic transitions and variable geometry geopolitics in the Silk Road", *BRICS New financial and investment Initiatives: Economic and geopolitical implications*, Universitat de Barcelona i INALCO-Sorbonne Paris, Barcelona 5-6 de maig de 2016.

Montserrat Carbonell Esteller

Comunicaciones en congressos i jornades

Carbonell Esteller, M. & Fernández Bernalte, L., "Memoria, transmisión intergeneracional y empoderamiento. Una perspectiva de género", *Congreso Internacional 80 aniversario de la Guerra Civil Española*, Centre d'Estudis sobre Conflictes Socials, Tarragona, 8-12 de desembre de 2016.

Carbonell Esteller, M., "Gender, family ties, intergenerational relationship and poor relief in southern Europe. Barcelona in late-eighteenth century", *NORTH VS SOUTH? Gender, law and economy in early modern and modern Europe (15th-19th century)*, University of Rouen Normandie, Rouen (França) 17-18 de novembre de 2016.

Bartual Figueras, T.; Carbonell Esteller, M.; Carreras-Marín, A.; Colomé Ferrer, J.; Turmo Garuz, J. & Valls-Junyent, F., "Gender teaching to transform gender perceptions in Higher Education", *9th annual International Conference of Education, Research and Innovation, ICERI*, Sevilla, 14-16 de novembre de 2016.

Carbonell Esteller, M., "Gender, survival strategies and microfinance institutions in southern Europe. Barcelona 1750-1800", *European Urban History Asociation EUHA*, Helsinki, 25-27 d'agost de 2016.

Bartual Figueras, T.; Carbonell Esteller, M.; Carreras-Marín, A. & Turmo Garuz, J. "Perspectiva de gènere i ensenyament universitari (ID 217)", *CIDUI2016: Impactes de la innovació en la docència i l'aprenentatge*, Barcelona, 5-7 de juliol de 2016.

Carbonell Esteller, M.; Bartual Figueras, T.; Turmo Garuz, J. & Carreras-Marín, A., "[Fighting against exclusion: Introducing gender into University teaching](#)", *EDULEARN16, 8th annual International Conference on Education and New Learning Technologies*, Barcelona, 4-6 de juliol de 2016. Publicades les actes en format electrònic.

Carbonell Esteller, M., "Household, Family Ties and Poor Relief in Southern Europe. Barcelona in the Late-eighteenth Century", *European Social Science History Conference ESSHC*. València, 30 de març-2 d'abril de 2016.

Carbonell Esteller, M., "Transformaciones económicas, estructura de los hogares y relaciones intergeneracionales en un contexto urbano de la Europa del Sur. Barcelona a finales del siglo XVIII", *III Congreso internacional REFMUR. Construyendo identidades y analizando desigualdades. Familias y trayectorias de vida como objeto de análisis en Europa y América, SS.XVI-XXI*, Centre d'Estudis Demogràfics, Universitat Autònoma de Barcelona, 28 i 29 de gener de 2016.

Carbonell Esteller, M.; "Gender and family economies at times of crisis: between work and social resources. Barcelona, late 18th-early 19th centuries", *1st Conference of the European Labour History Network (ELHN)*, 14-16 de desembre de 2015, Torí.

Ponències

Carbonell Esteller, M. & Marfany, J., "Documentación asistencial: género y familia, 1762-1805", *Workshop Barcelona IN-HOPPE* (International Network-Historical and osteoarcheological Past Populations Exploration), Universitat Pompeu Fabra, 14 de juny de 2016.

Carbonell Esteller, M., "Women, small credit and community, Barcelona 18th century", *Workshop Women and Credit in Preindustrial Europe*. University of Umea, 30-31 de maig de 2016.

Organització de sessions i jornades

Carbonell Esteller, M., Presidència, organització i comentarista de la sessió "Economías familiares y conflictividad en la Península Ibérica y América Latina (siglos XVIII-XX): una perspectiva de género", *XI Congreso Asociación de Demografía Histórica*, Cadis, 21-24 de juny de 2016.

Seminaris

Carbonell Esteller, M., *Més enllà del treball: Gènere i Economies Familiars en temps de crisi. Una perspectiva històrica*, organitzat pel Social & Business Research Lab., Campus Catalunya, Universitat Rovira i Virgili, Tarragona, 13 de desembre de 2016.

Carbonell Esteller, M., *Genero, Memoria histórica y familias*. Programa de Historia, Facultad de Ciencias Humanas, Universidad de Cartagena de Indias, Colòmbia, 7 de juny de 2016.

Carbonell Esteller, M., *Economía plebeya. Género, familias, hogares y comunidad, Barcelona S. XVIII*, Facultad Latinoamericana de Ciencias Sociales, FLACSO-Ecuador, Quito, 20 de gener de 2016.

Altres participacions

Carbonell Esteller, C., Presidència i comentarista de la sessió "Cuando las oportunidades locales se acaban. Migraciones y nuevos mercados de trabajo", *XI Congreso Asociación de Demografía Histórica*, Cadis, 21-24 de juny de 2016.

Anna Carreras Marín

Comunicacions en congressos i jornades

Bartual Figueras, T.; Carbonell Esteller, M.; Carreras-Marín, A.; Colomé Ferrer, J.; Turmo Garuz, J. & Valls-Junyent, F., "Gender teaching to transform gender perceptions in Higher Education", *9th annual International Conference of Education, Research and Innovation, ICERI*, Sevilla, 14-16 de novembre de 2016.

Huberman, M.; Meissner, C.M.; Carreras-Marín, A. & Badia-Miró, M., "Domestic and International Trade in Interwar Brazil: Complements or Substitutes?", *Workshop Classifying international trade before 1945 Classifier le commerce international avant 1945*, SciencesPo, París, 16 de setembre de 2016.

Carreras-Marín, A.; Badia-Miró, M. & Rayes, A., "Standardization of Latin American trade statistics. Sources and methodology for a study on the diversification of export baskets", *Workshop Classifying international trade before 1945 Classifier le commerce international avant 1945*, SciencesPo, París, 16 de setembre de 2016.

Badia-Miró, M. & Carreras-Marín, A., "Potencial de mercado e industrialización en América Latina durante el periodo de entre-guerras", *V Congreso Latinoamericano de Historia Económica. CLADHE V*, Sao Paulo, 19-21 de juliol de 2016.

Badia-Miró, M. & Carreras-Marín, A., "Desarrollo industrial y términos de intercambio antes de la II Guerra Mundial: los casos de Brasil y Chile", *V Congreso Latinoamericano de Historia Económica. CLADHE V*, Sao Paulo, 19-21 de juliol de 2016.

Peres Cajás, J.A. & Carreras-Marín, A., "La fiabilidad de las estadísticas oficiales y el desempeño del sector exportador en Bolivia", *V Congreso Latinoamericano de Historia Económica. CLADHE V*, Sao Paulo, 19-21 de juliol de 2016.

Bartual Figueras, T.; Carbonell Esteller, M.; Carreras-Marín, A. & Turmo Garuz, J. "Perspectiva de gènere i ensenyament universitari (ID 217)", *CIDUI2016: Impacts de la innovació en la docència i l'aprenentatge*, Barcelona, 5-7 de juliol de 2016.

Carbonell Esteller, M.; Bartual Figueras, T.; Turmo Garuz, J. & Carreras-Marín, A., "[Fighting against exclusion: Introducing gender into University teaching](#)", *EDULEARN16, 8th annual International Conference on Education and New Learning Technologies*, Barcelona, 4-6 de juliol de 2016. Publicades les actes en format electrònic.

Carreras-Marín, A. & Badia-Miró, M., "Metodologías docentes sobre la globalización a través de la historia económica de América Latina", *XII Encuentro de Didáctica de la Historia Económica*, Santander, 9-10 de juny de 2016.

Badia-Miró, M. & Carreras-Marín, A., "Terms of Trade in the Southern Cone of Latin America (1900-1950) New empirical evidence", *VI Jornadas Uruguayas de Historia Económica*, Montevideo, 2-4 de desembre de 2015.

Carreras-Marín, A., "On the accuracy of Latin American Official Trade Statistics: a geographical approach", *Workshop on New Disaggregated Bilateral Trade Data, 1870-1939*, Berlín, 9-10 d'octubre de 2015.

Seminaris

Carreras Marín, A., *How Big is Big: Extensive Margin Under the Lens of SITC*, Berlin Colloquium Economic and Social History, Humboldt Univeristät, Berlin, 14 de desembre de 2016.

Altres participacions

Kuntz Ficker, S. & Carreras-Marín, A., coordinació del "Simpósio Temático 10. La era de las exportaciones: la teoría de la dependencia revisada", *V Congreso Latinoamericano de Historia Económica. CLADHE V*, Sao Paulo, 19-21 de juliol de 2016.

Jordi Catalan Vidal

Comunicacions en congressos i jornades

Catalan Vidal, J., "Large-scale Crises in Southern Europe: lessons from industrial production", *Large-scale Crises: 1929 vs 2008. International Conference*, Università Pollitecnica delle Marche-Fondazione Giorgio Fuà, Ancona, 17-19 de desembre de 2015.

Organització de sessions

Catalan Vidal, J. Organització de la sessió "Economic Crises, a Long Term View", *Large-scale Crises: 1929 vs 2008. International Conference*, Università Pollitecnica delle Marche-Fondazione Giorgio Fuà, Ancona, 17-19 de desembre de 2015.

Seminaris

Catalan Vidal, J., "Bio-pharmaceutical success in a peripheral economy: the case of Grífols, 1909-2015", Solvay Brussels School of Economics and Management, Université Libre de Bruxelles, 15 d'abril de 2016.

Josep Colomé Ferrer

Comunicacions en congressos i jornades

Bartual Figueras, T.; Carbonell Esteller, M.; Carreras-Marín, A.; Colomé Ferrer, J.; Turmo Garuz, J. & Valls-Junyent, F., "Gender teaching to transform gender perceptions in Higher Education", *9th annual International Conference of Education, Research and Innovation, ICERI*, Sevilla, 14-16 de novembre de 2016.

Colomé Ferrer, J., "Conflict y género en la viticultura catalana a fines del siglo XIX: la comunidad rabassaire", *XI Congreso Asociación de Demografía Histórica*, Cádiz, 21-24 de juny de 2016.

Colomé Ferrer, J., "Rabassaires: Consolidation and Crisis of a Social Model in Southern Europe Viticulture in the Nineteenth", *European Social Science History Conference ESSHC*. València, 30 de març-2 d'abril de 2016.

Colomé Ferrer, J.; Planas Maresma, J.; Soler-Becerro, R. & Valls-Junyent, F., "La lucha de los *rabassaires*: Análisis a largo plazo de un movimiento social y político", *Old and New Worlds: the Global Challenges of Rural History. International Conference*, Rede de História Rural em Português-Sociedad Española de Historia Agraria, Lisboa, 27-30 de gener de 2016.

Organització de sessions i jornades

Colomé Ferrer, J. Organització de la sessió "Economías familiares y conflictividad en la Península Ibérica y América Latina (siglos XVIII-XX): una perspectiva de género", *XI Congreso Asociación de Demografía Histórica*, Cadis, 21-24 de juny de 2016.

Sergio Espuelas Barroso

Comunicacions en congressos i jornades

Espuelas, S., "A difficult consensus: the making of the Spanish welfare state", *Shocks and Reconstructions: Histories of Long-Term Inequalities, Finland in Comparison* V, University of Tampere, Tampere (Finlàndia), 24–25 d'octubre, 2016.

Espuelas, S., "Régimen político y gasto social en España: un análisis de series temporales, 1850-2000", *VI Encuentro de la Asociación Española de Historia Económica*, Universidad de Sevilla, Sevilla, 5 de setembre de 2016.

Espuelas, S., "Régimen político y configuración del modelo de política social en España, 1880-2005", *I Congreso Iberoamericano de Relaciones Laborales y Recursos Humanos*, Sevilla, 28-29 de gener de 2016.

Seminaris

Espuelas, S., "Instituciones políticas y gasto social en España: un análisis de series temporales (1850-2000)", Universidad de Zaragoza, 18 de març de 2016.

Paloma Fernández Pérez

Comunicacions en congressos i jornades

Fernández, P.; Sabaté, F., "Entrepreneurs and Managers of the Therapeutical Revolution. X-Rays and Blood Products in Barcelona, 1890s-1980s", *Workshop 'Innovative Businesses in the Healthcare Industries in the Twentieth Century'*. Barcelona, Facultat d'Economia i Empresa, Universitat de Barcelona 29 de novembre de 2016.

Fernández Pérez, P. & García Ruiz, J.L., "Financing the Internationalization of the Spanish Industrial SMEs, 1950s-2000. The Case of the Grífols Group", *First World Business History Congress/20th European Business History Conference*, University of Bergen. Bergen, 25-27 d'agost 2016.

Fernández Pérez, P.; Puig Raposo, N.; García-Canal, E. & Guillén, M.F., "Networks and Knowledge from the US and Germany in the Internationalization of Healthcare Multinationals in Spain, 1900s-2015. The Cases of Grífols and Ferrer", *First World Business History Congress/20th European Business History Conference*, University of Bergen. Bergen, 25-27 d'agost 2016.

Fernández Pérez, P., "The historical adaptation of physicians and hospitals to change and transition in the Health and Welfare systems in Spain in the 20th century", *Workshop Health and Welfare in the long run*, University of Groningen, 16-17 de juny de 2016.

Fernández Pérez, P., "Partners in a Journey to the Center of the World. Spanish and Japanese alliances in the Catalan health care industries (1960s-1990s)", Foreign Investment and the Development of Entrepreneurial and Managerial Capabilities in Host Economies, FILT Project, Universidad Complutense de Madrid, 1-2 de juny de 2016.

García Ruiz, J.L. & Fernández Pérez, P., "Industrialización y recursos financieros: el caso español, 1950-2015", *¿Reindustrialización en España? Una visión desde la historia económica y empresarial*, Universidad Complutense de Madrid, Madrid, 3 de març de 2016.

Fernández Pérez, P., "Research on International Business in Southern Europe in a Long Term Perspective", *Workshop International Business in Southern Europe in a Long Term Perspective*, Facultat d'Economia i Empresa de la Universitat de Barcelona, 24 de novembre de 2015.

Organització de sessions i jornades

Fernández Pérez, P. & Donzé, P.Y., organització del Workshop *Innovation and Business in the Healthcare Industries in the Twentieth Century*, Grup de Recerca "Multinacionales innovadoras españolas en Estados Unidos y Alemania: claves de largo plazo para su competitividad, 2014-2016" (finançat per la Fundación BBVA), Facultat d'Economia i Empresa de la Universitat de Barcelona, 29 de novembre de 2016.

Fernández Pérez, P., Coorganitzadora de la sessió "Financial Determinants of SMEs Internationalization", *First World Business History Congress/20th European Business History Conference*, University of Bergen. Bergen, 25-27 d'agost 2016.

Fernández Pérez, P. Organització del Workshop *International Business in Southern Europe in a Long Term Perspective*, Facultat d'Economia i Empresa de la Universitat de Barcelona, 24 de novembre de 2015.

Seminaris

Fernández Pérez, P. "Nuevos conocimientos, nuevos modelos de negocio en el sector salud en España. Laboratorios y hospitales de Barcelona, 1880-1970", *Seminario Ramón Carande del Departamento de Economía e Historia Económica* de la Universidad de Sevilla, 3 d'octubre de 2016.

Fernández Pérez, P., *Corporations and Entrepreneurship in the World Plasma Industry. The Grifols Case 1909-2015*, Nova School of Business and Economics, Faculdade de Economía, Universidade Nova de Lisboa. Campus de Campolide, Lisboa, 21 d'octubre de 2016.

Fernández, P. "La industria mundial del plasma: Grifols 1909-2015". Seminarios del Centro Universitario de Estudios Administrativos, Universidad de Guadalajara, Mèxic. 12 de maig de 2016.

Fernández Pérez, P., *Corporations and entrepreneurship in the world plasma industry: the Grifols case 1909 – 2016*, Programa de Seminaris del Doctorat en Empresa de la Facultat d'Economia i Empresa de la Universitat de Barcelona/ UB Business, Barcelona, 4 de maig de 2016.

Altres participacions

Fernández Pérez, P. Membre del Best Paper Prize Committee, *First World Business History Congress/20th European Business History Conference*, University of Bergen. Bergen, 25-27 d'agost 2016.

Fernández Pérez, P. Chair de la sessió "A Cross-Border Elite. Nobility and Business", *First World Business History Congress/20th European Business History Conference*, University of Bergen. Bergen, 25-27 d'agost 2016.

Patrícia García-Duran Huet

Comunicacions en congressos i jornades

García-Duran, P. & Johan Eliasson, L., "Opposition to the Transatlantic Trade and Investment Partnership: Explaining the Strategy and Assessing its Impact", *UACES 46th Annual Conference*, Londres, 5-7 de setembre de 2016.

García-Duran Huet, P., "The debate bilateralism-multilateralism and EU trade policy", *Different glances at EU trade policy*, CIDOB, Barcelona, 27 de juny de 2016.

García-Duran, P.; Millet, M. & Orbis, J., "EU's resilience in the Multilateral Trade System", *XIII International Conference of Europeanists*, Philadelphia (Estats Units d'Amèrica), 14-16 d'abril de 2016.

Organització de sessions i jornades

García-Duran, P., Coordinadora de la sessió de treball "TTIP-TPP-TISA: 3 tractats comercials inèdits", *Jornada dels Economistes de Catalunya*, Barcelona, 11 de novembre de 2016.

Ricard García Orallo

Comunicacions en congressos i jornades

Congost Colomer, R. & García-Orallo, R., "Legislación hipotecaria y dinámica económica en la España de mediados del siglo XIX: de los oficios de hipotecas al registro de la propiedad", *Old and New Worlds: the Global Challenges of Rural History. International Conference*, Rede de História Rural em Português-Sociedad Española de Historia Agraria, Lisboa, 27-30 de gener de 2016.

Miquel Gutiérrez Poch

Comunicacions en congressos i jornades

Gutiérrez Poch, M., "An example of modern marketing. A film dated in 1934", *British Association of Paper Historians Conference*, Harrogate, 23-25 de setembre de 2016.

Gutiérrez Poch, M., "Ashes & Smoke: Brand & Cigarette Paper in Spain (1850-1936)", *British Association of Paper Historians Conference*, Harrogate, 23-25 de setembre de 2016.

Gutiérrez Poch, M., "From Global leader to local partner: the British papermaking engineering, its growth and the origins of its decline (1800-1939)", *First World Business History Congress/20th European Business History Conference*, University of Bergen. Bergen, 25-27 d'agost 2016.

Gutiérrez Poch, M.; "«From Global Leader to Local Partner». British papermaking engineering, its growth and the origins of its decline (1890-1939)", *British Association of Paper Historians. Spring Meeting*, Londres, 2 de març de 2016

Gutiérrez-Poch, M., "From global leader to local partner: the British papermaking engineering, its growth and the origins of its decline (1800-1939)", *Workshop Technological Transformation in Global Paper and Forestry Industries 1800–2015*, Facultat d'Economia i Empresa de la Universitat de Barcelona, 25-26 de novembre de 2015.

Gutiérrez-Poch, M., "Technological transfer and papermaking industry: the Spanish case (1800-1936)", *Workshop Technological Transformation in Global Paper and Forestry Industries 1800–2015*, Facultat d'Economia i Empresa de la Universitat de Barcelona, 25-26 de novembre de 2015.

Organització de sessions i jornades

Gutiérrez-Poch, M. Organització del Workshop *Technological Transformation in Global Paper and Forestry Industries 1800–2015*, Facultat d'Economia i Empresa de la Universitat de Barcelona, 25-26 de novembre de 2015.

Ismael Hernández Adell

Comunicacions en congressos i jornades

Hernández Adell, I. "El mundo digital en la enseñanza: experiencias con los cursos virtuales y las aplicaciones móviles en el aula", *XII Encuentro de Didáctica de la Historia Económica*, Santander, 9-10 de juny de 2016.

Alfonso Herranz Loncán

Comunicacions en congressos i jornades

Herranz Loncán, A., "For the public benefit? Railways and their beneficiaries in the British Cape Colony", *Jean Monnet Action International Conference, Studying GDP regional imbalances for a better long-term analysis of European integration*, Facultat d'Economia i Empresa, Universitat de Barcelona, 3-7 d'octubre de 2016.

Organització de sessions i jornades

Herranz Loncán, A.; Martí, J. & Tirado, D.. Organització de la *Jean Monnet Action International Conference, Studying GDP regional imbalances for a better long-term analysis of European integration*, Facultat d'Economia i Empresa, Universitat de Barcelona, 3-7 d'octubre de 2016.

Altres participacions

Herranz Loncán, A. Relator del paper "Miguel Artola Blanco, Luis E. Bauluz y Clara Martínez Toledano, Wealth in Spain, 1905-2014: Patterns of historical accumulation and recent dynamics", *VI Encuentro de la Asociación Española de Historia Económica*, Universidad de Sevilla, Sevilla, 5 de setembre de 2016.

Aurèlia Mañé Estrada

Comunicacions en congressos i jornades

Mañé Estrada, A.; Soldevila, V. & Torrejón, M., "El impacto de la Unión Europea en el sector industrial español", *Encuentros de Política Económica. "30 años de política económica española en la Unión Europea"*, Departamento de Economía Aplicada, Universitat de València, València, 16 de novembre de 2016.

Ponències

Mañé Estrada, A.; Cámara Arilla, C. (de la) & Sánchez Mateos, E., "New routes and energy alliances in Asia", *BRICS New financial and investment Initiatives: Economic and geopolitical implications*, Universitat de Barcelona i INALCO-Sorbonne Paris, Barcelona 5-6 de maig de 2016.

Sánchez Mateos, E.; Cámara Arilla, C. (de la) & Mañé Estrada, A., "Geographic transitions and variable geometry geopolitics in the Silk Road", *BRICS New financial and investment Initiatives: Economic and geopolitical implications*, Universitat de Barcelona i INALCO-Sorbonne Paris, Barcelona 5-6 de maig de 2016.

Conferències

Mañé Estrada, A., "La geopolítica de las renovables", *Jornada "La geopolítica de las renovables"*, Esglobal-Comissió Europea, Madrid, 7 d'abril de 2016.

Seminaris

Mañé Estrada, A., "¿Qué se esconde detrás del déficit de tarifa?", *Seminari de recerca del Màster en Política Econòmica y Economía Pública (Màster oficial)*, Universitat de València, 13 d'abril de 2016.

Inés Marco Lafuente

Comunicacions en congressos i jornades

Marco Lafuente, I.; Padró Caminal, R.; Cattaneo, C.; Caravaca, J. & Tello Aragay, E., "Does your landscape look like what you eat?", *5th Degrowth Conference*, Budapest, 30 d'agost-3 de setembre de 2016.

Gingrich, Marco Lafuente, I.; Aguilera, E. i altres, "Comparative Results: Energy in Agro-Ecosystems", *Sustainable Farm Systems Project Annual Meeting 2016*, Cura (Mallorca), 27-30 de juny de 2016.

Padró Caminal, R.; Marco Lafuente, I.; Tello Aragay, E.; Jover Avellà, G. & Garrabou Segura, R., "Propiedad de la tierra y la ganadería, trabajo y condiciones de vida. Una aproximación biofísica a la desigualdad", *XV Jornadas de Economía Crítica. El análisis económico ante los límites del capitalismo*, Asociación de Economía Crítica, Universidad Complutense de Madrid, Madrid, 10-12 de març de 2016.

Marco Lafuente, I.; Jover Avella, G.; Padró Caminal, R.; Garrabou Segura, R. & Tello Aragay, E., "Land and livestock property, labour market and living standards. A biophysical approach on inequality", *Old and New Worlds: the Global Challenges of Rural History. International Conference*, Rede de História Rural em Português-Sociedad Española de Historia Agraria, Lisboa, 27-30 de gener de 2016.

Aguilera, E.; MacFayden, J.; Padró Caminal, R.; Gingrich, S.; Marco Lafuente, I.; Guzmán, G. & Cunfer, G., "Intensification and specialization in the old and new worlds: a quantitative analysis of changes in regional agroecosystem energy flows during industrialization", *Old and New Worlds: the Global Challenges of Rural History. International Conference*, Rede de História Rural em Português-Sociedad Española de Historia Agraria, Lisboa, 27-30 de gener de 2016.

Montserrat Millet Soler

Comunicacions en congressos i jornades

García-Duran, P.; Millet, M. & Orbis, J., "EU's resilience in the Multilateral Trade System", *XIII International Conference of Europeanists*, Philadelphia (Estats Units d'Amèrica), 14-16 d'abril de 2016.

Altres participacions

Millet Soler, M. Presidència de la sessió "Is multilateralism to play second fiddle in EU trade policy? Does Trade for All guarantee multilateralism?", *Different glances at EU trade policy*, CIDOB, Barcelona, 27 de juny de 2016.

Roc Padró Caminal

Comunicacions en congressos i jornades

Corbacho, B. & Padró Caminal, R., "Agrarian Intensification and Soil Fertility in Atlantic Spain, 1750s-1880s", *41st Annual Meeting of the Social Science History Association*, Social Science History Association, Chicago (Estats Units d'Amèrica), 17-18 de novembre de 2016.

Marco Lafuente, I.; Padró Caminal, R.; Cattaneo, C.; Caravaca, J. & Tello Aragay, E., "Does your landscape look like what you eat?", *5th Degrowth Conference*, Budapest, 30 d'agost-3 de setembre de 2016.

Marull, J.; Font, C.; Cattaneo, C. & Padró Caminal, R., "Comparative Results: Energy-Landscape Integrated Analysis", *Sustainable Farm Systems Project Annual Meeting 2016*, Cura (Mallorca), 27-30 de juny de 2016.

Tello Aragay, E.; Padró Caminal, R.; Cattaneo, C. i altres "Síntesi de resultats sobre agro-ecosistemes i ecologia del paisatge a Mallorca, futurs plans de recerca, i recomanacions pel disseny de polítiques públiques", *Jornada d'Estudi sobre El paper de l'agricultura en la sostenibilitat dels paisatges culturals i la biodiversitat (Mallorca, 1956-2016)*, Palma de Mallorca, 27-30 de juny de 2016.

Padró Caminal, R.; Marco Lafuente, I.; Tello Aragay, E.; Jover Avellà, G. & Garrabou Segura, R., "Propiedad de la tierra y la ganadería, trabajo y condiciones de vida. Una aproximación biofísica a la desigualdad", *XV Jornadas de Economía Crítica. El análisis económico ante los límites del capitalismo*, Asociación de Economía Crítica, Universidad Complutense de Madrid, Madrid, 10-12 de març de 2016.

Marco Lafuente, I.; Jover Avella, G.; Padró Caminal, R.; Garrabou Segura, R. & Tello Aragay, E., "Land and livestock property, labour market and living standards. A biophysical approach on inequality", *Old and New Worlds: the Global Challenges of Rural History. International Conference*, Rede de História Rural em Português-Sociedad Española de Historia Agraria, Lisboa, 27-30 de gener de 2016.

Cervera, T.; Padró Caminal, R.; Tello Aragay, E.; Pino, J. & Marull, J., "Evolución histórica del paisaje agroforestal en la Cataluña Central (1865-2005). Procesos de desforestación y reforestación durante el siglo XX", *Old and New Worlds: the Global Challenges of Rural History. International Conference*, Rede de História Rural em Português-Sociedad Española de Historia Agraria, Lisboa, 27-30 de gener de 2016.

Aguilera, E.; MacFayden, J.; Padró Caminal, R.; Gingrich, S.; Marco Lafuente, I.; Guzmán, G. & Cunfer, G., "Intensification and specialization in the old and new worlds: a quantitative analysis of changes in regional agroecosystem energy flows during industrialization", *Old and New Worlds: the Global Challenges of Rural History. International Conference*, Rede de História Rural em Português-Sociedad Española de Historia Agraria, Lisboa, 27-30 de gener de 2016.

Padró Caminal, R.; Marull, J.; Tello Aragay, E. & Font Moragón, F., "Is forest transition good for biodiversity? Some quantitative results from an Energy-Landscape Integrated Analysis of agro-forest mosaics in the Catalan Vallès County (1860-2000)", *Old and New Worlds: the Global Challenges of Rural History. International Conference*, Rede de História Rural em Português-Sociedad Española de Historia Agraria, Lisboa, 27-30 de gener de 2016.

Pere Pascual Domènech

Conferències

Pascual Domènech, P., "La Electra Igualadina", *Segona Jornada d'Història Industrial. L'electrificació de Catalunya*, Museu de la Pell d'Igualada, 13 de novembre de 2015.

Jordi Planas Maresma

Comunicacions en congressos i jornades

Planas Maresma, J. & Medina-Albaladejo, F., "Do dictatorships hinder cooperative development? Some evidence from cooperative wineries in Italy and Spain in the twentieth century", *First World Business History Congress/20th European Business History Conference*, University of Bergen. Bergen, 25-27 d'agost 2016.

Colomé Ferrer, J.; Planas Maresma, J.; Soler-Becerro, R. & Valls-Junyent, F., "La lucha de los rabassaires: Análisis a largo plazo de un movimiento social y político", *Old and New Worlds: the Global Challenges of Rural History. International Conference*, Rede de História Rural em Português-Sociedad Española de Historia Agraria, Lisboa, 27-30 de gener de 2016.

Seminaris

Planas Maresma, *El papel del Estado en el desarrollo del cooperativismo vitivinícola*, Universidad de Zaragoza, SaraMaciagossa, 23 de novembre de 2016.

Marc Prat Sabartés

Comunicacions en congressos i jornades

Ramon-Muñoz, R.; Prat Sabartés, M. & Silvestre Rodríguez, J., "La globalización en la historia: una asignatura de máster", *XII Encuentro de Didáctica de la Historia Económica*, Santander, 9-10 de juny de 2016.

Sánchez Sánchez, E.M. & Prat Sabartés, M., "The long shadow of States. French involvement in Catalan economy during Francoist Spain, 1939-75", Foreign Investment and the Development of Entrepreneurial and Managerial Capabilities in Host Economies, FILT Project, Universidad Complutense de Madrid, 1 de juny de 2016.

Sánchez Sánchez, E.M. & Prat Sabartés, M., "A Regional Asset? An Analysis of the French Economic Presence in Catalonia, 1939-1975", *European Social Science History Conference ESSHC*. València, 30 de març-2 d'abril de 2016.

Altres participacions

Silvestre Rodríguez, J.; Prat Sabartés, M. & Tirado Fabregat, D. Coordinació de la Sessió "La globalización en la docencia de historia económica y economía", *XII Encuentro de Didáctica de la Historia Económica*, Santander, 9-10 de juny de 2016.

Ramon Ramon Muñoz

Comunicacions en congressos i jornades

Ramon-Muñoz, R. & Ramon-Muñoz, J.M., "Did sibship size affect biological living standards? Evidence from late nineteenth century Catalonia", *Economics and Human Biology Conference*, Tübingen, 15-16 d'octubre de 2016.

Ramon-Muñoz, R. & Ramon-Muñoz, J.M., "Sibship size and the biological standard of living in the nineteenth century: evidence from industrial Catalonia", *European Society of Historical Demography Conference*, Lovaina, 21-24 de setembre de 2016.

Ramon-Muñoz, R. & Ramon-Muñoz, J.M., "Biological living standards and sibship size in nineteenth century industrial Catalonia", *VI Encuentro de la Asociación Española de Historia Económica*, Universidad de Sevilla, Sevilla, 5 de setembre de 2016.

Ramon-Muñoz, R. & Ramon-Muñoz, J.M., "Well-being and the Resource Dilution Hypothesis: the case of an industrial city of Catalonia prior to 1936", *XI Congreso Asociación de Demografía Histórica*, Cadis, 21-24 de juny de 2016.

Martínez Carrión, J.M.; Ramon-Muñoz, J.M.; Ramon-Muñoz, R., i altres, "La salud nutricional de los españoles en vísperas de la Gran Guerra europea", *XI Congreso Asociación de Demografía Histórica*, Cadis, 21-24 de juny de 2016.

Ramon-Muñoz, R. & Ramon-Muñoz, J.M., "Sibship Size and Well-being in Catalonia: a case study, 1840s-1920s", *Workshop Health and Welfare in the long run*, University of Groningen, 16-17 de juny de 2016.

Ramon-Muñoz, R. & Maria Ramon-Muñoz, R., "Salud nutricional y tamaño familiar en Cataluña durante la transición demográfica", *XXXVI Jornadas de Economía de la Salud*, Asociación de Economía de la Salud, Múrcia, 15-17 de juny de 2016.

Ramon-Muñoz, R.; Prat Sabartés, M. & Silvestre Rodríguez, J., "La globalización en la historia: una asignatura de máster", *XII Encuentro de Didáctica de la Historia Económica*, Santander, 9-10 de juny de 2016.

Ramon-Muñoz, R., "L'electrificació de la Igualadina Cotonera", *Segona Jornada d'Història Industrial. L'electrificació de Catalunya*, Museu de la Pell d'Igualada, 13 de novembre de 2015.

Seminaris

Ramon-Muñoz, R., *Industrialisation and the biological standard of living in the nineteenth century: evidence from a Catalan case study*, School of History, University of East Anglia, 27 de gener de 2016.

Marisol Rodríguez Martínez

Altres participacions

Rodríguez Martínez, M. Moderadora de la Mesa de comunicaciones IX "Determinantes socioeconómicos de la salud", *XXXVI Jornadas de Economía de la Salud*, Asociación de Economía de la Salud, Múrcia, 15-17 de juny de 2016.

Àlex Sánchez Suárez

Altres participacions

Sánchez Suárez, A. Presidència de la sessió "Utopías y realidades II", *XIV Coloquio Internacional de Geocrítica. Las utopías y la construcción de la sociedad del futuro*. Barcelona, 2-7 de maig de 2016.

Javier San Julián Arrupe

Comunicacions en congressos i jornades

San Julián Arrupe, J., "The influence of French economists on the ideas on taxation in Spain in the 19th century. The case of progressive taxes", *20th Annual Conference of the European Society for the History of Economic Thought*. Université Paris 1 Panthéon-Sorbonne, 26-28 de maig de 2016.

San Julián Arrupe, J., "Views on progressive taxation in Spanish economists in the 19th century", *IX Encuentro de la Asociación Ibérica de Historia del Pensamiento Económico*, Valencia 4-5 de desembre de 2015.

Seminaris

San Julián Arrupe, J. & Serrano Robles, E., [Notas sobre la influencia de algunas escuelas de pensamiento económico en las ideas de Pasqual Maragall](#), Fundació Catalunya Europa i la Càtedra Pasqual Maragall. Economia i Territori a la Facultat d'Economia i Empresa de la Universitat de Barcelona, Barcelona, 22 d'abril de 2016.

Eloi Serrano Robles

Seminaris

San Julián Arrupe, J. & Serrano Robles, E., [Notas sobre la influencia de algunas escuelas de pensamiento económico en las ideas de Pasqual Maragall](#), Fundació Catalunya Europa i la Càtedra Pasqual Maragall. Economia i Territori a la Facultat d'Economia i Empresa de la Universitat de Barcelona, Barcelona, 22 d'abril de 2016.

Raimon Soler Becerro

Comunicacions en congressos i jornades

Soler-Becerro, R., "Conflict agrario, disenso político y género en la Cataluña *rabassaire* de 1933-1934", *XI Congreso Asociación de Demografía Histórica*, Cadis, 21-24 de juny de 2016.

Colomé Ferrer, J.; Planas Maresma, J.; Soler-Becerro, R. & Valls-Junyent, F., "La lucha de los *rabassaires*: Análisis a largo plazo de un movimiento social y político", *Old and New Worlds: the Global Challenges of Rural History. International Conference*, Rede de História Rural em Português-Sociedad Española de Historia Agraria, Lisboa, 27-30 de gener de 2016.

Carles Sudrià Triay

Comunicacions en congressos i jornades

Sudrià Triay, C., "L'alliberament hidroelèctric i la industrialització catalana", *Segona Jornada d'Història Industrial. "L'electrificació de Catalunya"*, Museu de la Pell d'Igualada, 13 de novembre de 2015.

Ponències

Sudrià Triay, C., "Pluralidad de emisión y modernización financiera en España, siglo XIX", *Orígenes de la globalización bancaria: La experiencia de España y Latinoamérica*, Fundación de la Universidad de Cantabria para el Estudio e Investigación del Sector Financiero y European Association for Banking and Financial History, Santander, 17-19 de gener de 2016.

Enric Tello Aragay

Comunicacions en congressos i jornades

Tello Aragay, E. & Cattaneo,C., "Sustainable Farm Systems? Applying Energy-Landscape Integrated Analysis in past and present Western agricultures: Some comparative results", *Global Land Programme. 3rd Open Science Meeting*, Beijing (Xina), 24-27 d'octubre de 2016.

Marco Lafuente, I.; Padró Caminal, R.; Cattaneo, C.; Caravaca, J. & Tello Aragay, E., "Does your landscape look like what you eat?", *5th Degrowth Conference*, Budapest, 30 d'agost-3 de setembre de 2016.

Tello Aragay, E., "News of the Catalan Team from Montefrio 2015 to Cura (Mallorca) 2016", *Sustainable Farm Systems Project Annual Meeting 2016*, Cura (Mallorca), 27-30 de juny de 2016.

Tello Aragay, E., "Game Plan for Day 2", *Sustainable Farm Systems Project Annual Meeting 2016*, Cura (Mallorca), 27-30 de juny de 2016.

Tello Aragay, E. "El paper dels agroecosistemes en el manteniment de la qualitat ambiental dels paisatges culturals i els serveis ecosistèmics: una perspectiva sòcio-metabòlica", *Jornada d'Estudi sobre El paper de l'agricultura en la sostenibilitat dels paisatges culturals i la biodiversitat (Mallorca, 1956-2016)*, Palma de Mallorca, 27-30 de juny de 2016.

Tello Aragay, E.; Padró Caminal, R.; Cattaneo, C. i altres " Síntesi de resultats sobre agro-ecosistemes i ecologia del paisatge a Mallorca, futurs plans de recerca, i recomanacions pel disseny de polítiques públiques", *Jornada d'Estudi sobre El paper de l'agricultura en la sostenibilitat dels paisatges culturals i la biodiversitat (Mallorca, 1956-2016)*, Palma de Mallorca, 27-30 de juny de 2016.

Padró Caminal, R.; Marco Lafuente, I.; Tello Aragay, E.; Jover Avellà, G. & Garrabou Segura, R., "Propiedad de la tierra y la ganadería, trabajo y condiciones de vida. Una aproximación biofísica a la desigualdad", *XV Jornadas de Economía Crítica. El análisis económico ante los límites del capitalismo*, Asociación de Economía Crítica, Universidad Complutense de Madrid, Madrid, 10-12 de març de 2016.

Montero, A.; Badia-Miró, M. & Tello Aragay, E., "Un modelo de especialización cafetalera: Costa Rica como estudio de caso en la segunda mitad del siglo XX", *II Seminario Red Universitaria de Historia Ambiental. Diálogos de saberes ambientales desde la (in) sustentabilidad*, Granada, 18-19 de febrer de 2106.

Marco Lafuente, I.; Jover Avella, G.; Padró Caminal, R.; Garrabou Segura, R. & Tello Aragay, E., "Land and livestock property, labour market and living standards. A biophysical approach on inequality", *Old and New Worlds: the Global Challenges of Rural History. International Conference*, Rede de História Rural em Português-Sociedad Española de Historia Agraria, Lisboa, 27-30 de gener de 2016.

Cervera, T.; Padró Caminal, R.; Tello Aragay, E.; Pino, J. & Marull, J., "Evolución histórica del paisaje agroforestal en la Cataluña Central (1865-2005). Procesos de desforestación y reforestación durante el siglo XX", *Old and New Worlds: the Global Challenges of Rural History. International Conference*, Rede de História Rural em Português-Sociedad Española de Historia Agraria, Lisboa, 27-30 de gener de 2016.

Padró Caminal, R.; Marull, J.; Tello Aragay, E. & Font Moragón, F., "Is forest transition good for biodiversity? Some quantitative results from an Energy-Landscape Integrated Analysis of agro-forest mosaics in the Catalan Vallès County (1860-2000)", *Old and New Worlds: the Global Challenges of Rural History. International Conference*, Rede de História Rural em Português-Sociedad Española de Historia Agraria, Lisboa, 27-30 de gener de 2016.

Tello Aragay, E., "Serveis Ecosistèmics: el paper del verd urbà, els espais naturals protegits i els mosaics agro-forestals per a la qualitat de vida dels ciutadans i ciutadanes de Barcelona", *L'economia verda i circular, vector de canvi del model productiu de Barcelona*, Barcelona Activa, Ajuntament de Barcelona, 13 de gener de 2016.

Conferències

Tello Aragay, E., "Presentació del projecte Sustainable Farm Systems", *Jornada d'Estudi sobre El paper de l'agricultura en la sostenibilitat dels paisatges culturals i la biodiversitat (Mallorca, 1956-2016)*, Palma de Mallorca, 27-30 de juny de 2016.

Altres participacions

Tello Aragay, E., organitzador de la sessió "S05 – How Farming Energy Flows interact with Land Systems? Towards Energy-Landscape Integrated Analysis", *Global Land Programme. 3rd Open Science Meeting*, Beijing (Xina), 24-27 d'octubre de 2016.

Tello Aragay, E., intervé al workshop *LandUse6k: Putting History to Work on Climate Change. A workshop on land use classification*, PAGES Working Group. LandCover6k Meeting, University of Chicago Center in Paris, París, 22-23 d'octubre de 2015.

Francesc Valls Junyent

Comunicacions en congressos i jornades

Bartual Figueras, T.; Carbonell Esteller, M.; Carreras-Marín, A.; Colomé Ferrer, J.; Turmo Garuz, J. & Valls-Junyent, F., "Gender teaching to transform gender perceptions in Higher Education", *9th annual International Conference of Education, Research and Innovation, ICERI*, Sevilla, 14-16 de novembre de 2016.

Colomé Ferrer, J.; Planas Maresma, J.; Soler-Becerro, R. & Valls-Junyent, F., "La lucha de los rabassaires: Análisis a largo plazo de un movimiento social y político", *Old and New Worlds: the Global Challenges of Rural History. International Conference*, Rede de História Rural em Português-Sociedad Española de Historia Agraria, Lisboa, 27-30 de gener de 2016.

César Roberto Yáñez Gallardo

Altres participacions

Yáñez Gallardo, C. Membre del Comitè Acadèmic Internacional, *V Congreso Latinoamericano de Historia Económica. CLADHE V*, Sao Paulo, 19-21 de juliol de 2016.

Participació en revistes

2015-2016

MEMBRES DE CONSELLS DE REDACCIÓ DE REVISTES

Yolanda Blasco Martel

Diálogos. Universidad de Costa Rica (Consell Assessor Internacional)
Investigaciones de Historia Económica (Comitè Editorial)

Anna Carreras Marín

Investigaciones de Historia Económica

Àngel Calvo Calvo

Scripta Nova (JCR)

Jordi Catalan Vidal

Business History (JCR)

Butlletí de la Societat Catalana d'Estudis Històrics (Consell de Redacció)
H-industri@. Revista de Historia de la industria argentina y latinoamericana
Materials d'Història de l'Arxiu de la CON de Catalunya (Comitè Editorial)
Recerques
Revista de Historia Industrial (JCR)

Josep Colomé Ferrer

Estudis d'Història Agrària

Montserrat Duran Pujol

Miscellanea Aqualatensis (Consell Assessor)

Paloma Fernández Pérez

Boletín del Centro de Economía y Desarrollo de la Universidad de Buenos Aires
Business History (Coeditora) (JCR)
Entrepreneurial History of Discussion Papers (on line)
Journal of Evolutionary Studies in Business (co-editora)
Investigaciones de Historia Económica

Miquel Gutiérrez Poch

Miscellanea Aqualatensis
Revista de Historia Industrial (Coeditor) (JCR)

Alfonso Herranz Loncán

Economic History of Developing Regions
Economic History Review (JCR)
Revista de Historia Económica. Journal of Iberian and Latin American Economic History (JCR)
Revista Uruguaya de Historia Económica
TST. Transportes, Servicios y Telecomunicaciones

Aurèlia Mañé Estrada

Revista de Economía Crítica (Consell de Redacció)

Pere Pascual Domènech

Investigaciones de Historia Económica (Consell Assessor)

Miscellanea Aqualatensis

Revista de Historia Industrial (Consell Assessor) (JCR)

Jordi Planas Maresma

Historia Agraria. Revista de Agricultura e Historia Rural (Consell de Redacció) (JCR)

Ponències. Revista del Centre d'Estudis de Granollers (Director)

Ramon Ramon Muñoz

Miscel·lània Cerverina

Àlex Sánchez Suárez

L'Avenç

Investigaciones de Historia Económica

Revista de Historia Industrial (Coeditor) (JCR)

Carles Sudrià Triay

Revista de Economía Industrial

Revista de Historia Industrial (Director) (JCR)

Enric Tello Aragay

Global Environment. A Journal of History and Natural and Social Sciences

Francesc Valls-Junyent

Miscellanea Aqualatensis

Recerques

AVALUADORS DE REVISTES**Marc Badia Miró**

América Latina en la Historia Económica

Boletín Americanista

Economic History Review (JCR)

Investigaciones de Historia Económica

Revista de Historia Económica. Journal of Iberian and Latin American History (JCR)

Josep Maria Benaul Berenguer

Areas. Revista Internacional de Ciencias Sociales

Yolanda Blasco Martel

Business History (JCR)

Investigaciones de Historia Económica

Revista de Historia de la Economía y de la Empresa

Gemma Cairó i Céspedes

Problemas de Desarrollo. Revista Latinoamericana de Economía (Scopus)

Revista de Economía Mundial (JCR)

Àngel Calvo Calvo

Business History (JCR)

International Journal of Communication (JCR)

Revista TST

Technology and Culture (JCR)

Montserrat Carbonell Esteller

Areas. Revista Internacional de Ciencias Sociales

Arenal. Revista de Historia de las mujeres

Crítica Penal y Poder

Revista Mundo Agrario

Recerques

Anna Carreras Marín

América Latina en la Historia Económica

Economic History of Developing Regions

Explorations in Economic History (JCR)

Investigaciones de Historia Económica

Scripta Nova. Revista Electrónica de Geografía y Ciencias Sociales (JCR)

Tiempo y Economía

Jordi Catalan Vidal

European Review of Economic History (JCR)

Investigaciones de Historia Económica

Recerques

Revista de Historia Económica. Journal of Iberian and Latin American Economic History (JCR)

Revista de Historia Industrial (JCR)

Sergio Espuelas Barroso

Documentos de Trabajo - Asociación Española de Historia Económica
Eastern European Economics (JCR)
Economic History Review (JCR)
Investigaciones de Historia Económica
Revista de Historia Económica. Journal of Iberian and Latin American Economic History (JCR)
Revista de Historia Industrial (JCR)

Paloma Fernández Pérez

Australian Economic History Review (JCR)
Business History (JCR)
Enterprise and Society (JCR)
Historia económica & Historia de empresas
Investigaciones de Historia Económica

Ricard Garcia Orallo

Historia Agraria. Revista de Agricultura e Historia Rural (JCR)

Alfonso Herranz Loncán

Economic History Review (JCR)
Economics and Human Biology (JCR)
European Review of Economic History (JCR)
Historical Methods (JCR)
Investigaciones de Historia Económica
Journal of Transport History
Revista de Historia Económica (JCR)

Pere Pascual Domènech

Investigaciones de Historia Económica
Revista de Historia Industrial (JCR)

Jordi Planas Maresma

Business History (JCR)
Études Rurales
Historia Agraria. Revista de Agricultura e Historia Rural (JCR)
International Journal of the Commons (JCR)
Investigaciones de Historia Económica

Marc Prat Sabartés

Business History (JCR)

Economic History Review (JCR)

Recerques

Ramon Ramon Muñoz

Historia Agraria. Revista de Agricultura e Historia Rural (JCR)

Investigaciones de Historia Económica

Álex Sánchez Suárez

Investigaciones de Historia Económica

Revista de Historia Económica. Journal of Iberian and Latin American Economic History (JCR)

Recerques

Javier San Julián Arrupe

Economics Bulletin (on line)

María Soledad Rodríguez Martínez

Health Policy (JCR)

International Journal for Equity in Health (JCR)

Gaceta Sanitaria (JCR)

Raimon Soler Becerro

Business History (JCR)

Journal of Evolutionary Studies in Business

Ricard Soto Company

Investigaciones de Historia Económica

Recerques

Carles Sudrià Triay

Business History Review (JCR)

Investigaciones de Historia Económica

Recerques

Revista de Historia Económica. Journal of Iberian and Latin American Economic History (JCR)

Enric Tello Aragay

Ciudad y Territorio. Estudios Territoriales

Ecological Economics (JCR)

Environment & History (JCR)

Global Environment. Journal of History and Natural and Social Sciences

Journal of Agrarian Change (JCR)

Revista de Economía Crítica

Revista Española de Estudios Agrosociales y Pesqueros

Francesc Valls Junyent

Enterprise and Society (JCR)

Historia Agraria. Revista de Agricultura e Historia Rural (JCR)

Investigaciones de Historia Económica

Recerques

Revista de Historia Industrial (JCR)

César Yáñez Gallardo

América Latina en la Historia Económica

Revista de Historia Crítica

Revista de Historia Industrial (JCR)

Revista Uruguaya de Historia Económica

Revista TST

Cursos, conferències i activitats de divulgació científica

Octubre 2015- desembre 2016

Josep Maria Benaul Berenguer

Conferències

Benaul Berenguer, J.M. "Dues fibres, dos motors: llana i cotó en l'arrencada industrialitzadora de Sabadell, 1790-1870", exposicions *Antic Egipte i teixits coptes de Montserrat* i *Les veus del tèxtil*, Edifici del Gremi de Fabricants, Sabadell, 20 d'octubre de 2016.

Benaul Berenguer, J.M., [Dels menestrals a la petita burgesia catalana. Una aproximació de de la manufatura](#), Cicle "Les classes socials a Catalunya", Ateneu Barcelonès, Barcelona, 23 de maig de 2016.

Benaul Berenguer, J.M., "La industrialització de Sabadell, 1780-1913: una visió a llarg termini", *Curs EL Vallès: de la societat agrària a la societat industrial*, Fundació Bosch i Cardellach, Sabadell, 27 d'octubre de 2015.

Benaul Berenguer, J.M., "La indústria metal·lo mecànica a Catalunya. De la primera revolució industrial a la gran recessió, 1840-2007", Fundació del Museu Històricosocial de La Maquinista Terrestre i Marítima SA i MACOSA, Barcelona, 10 de novembre de 2015.

Yolanda Blasco Martel

Intervencions en mitjans de comunicació

Yolanda Blasco Martel i Carles Sudrià Triay expliquen "[El fracàs del Banc de Barcelona](#)" al programa *Valor Afegit* de TV3. 25 de novembre de 2015

Entrades a blogs

Blasco-Martel, Y. & Sudrià Triay, C., "[Los orígenes de la banca en España: El banco de Barcelona 1844-1920](#)", nadaesgratis.es, 1 de setembre de 2016.

Gemma Cairó i Céspedes

Altres activitats

Gemma Cairó i Céspedes és nomenada membre del grup d'experts del Consell de Treball, Econòmic i Social de Catalunya.

Ángel Calvo Calvo

Conferències

Calvo Calvo, A., "Las telecomunicaciones: una visión de largo plazo", Curso sobre Economía y Regulación de las Telecomunicaciones, Barcelona, 23 de febrer de 2016.

Calvo Calvo, A., "Multinationals and Technology Transfer in Advanced Sectors. The Role of Techno-dependent Countries", *Workshop International Business in Southern Europe in a Long Term Perspective*, Facultat d'Economia i Empresa de la Universitat de Barcelona, 24 de novembre de 2015.

Taules rodones

Ángel Calvo Calvo intervé amb Gemma Tribó al *Diàleg sobre la Història de Sant Feliu de Llobregat. El pas de la societat agrària a la industrial*, en el marc de la II Setmana del Patrimoni de Sant Feliu de Llobregat, Centre d'Estudis Comarcals del Baix Llobregat, 26 d'octubre de 2015.

Intervencions en mitjans de comunicació

Ángel Calvo Calvo assessora sobre temes de telefonia a Espanya la productora de televisió Bambú Producciones, coneguda per les sèries *Velvet* i *La embajada*, maig de 2016.

Ángel Calvo Calvo assessora sobre temes de telefonia el programa *Ahora caigo!* de la productora Gestmusic Endemol, el qual s'emet per Antena 3 Televisión, abril de 2016.

Altres activitats

Angel Calvo Calvo és convidat a col·laborar, en qualitat d'historiador, amb el Foro Histórico de las Telecomunicaciones

Montserrat Carbonell Esteller

Conferències

Carbonell Esteller, M., *Microcrèdit, famílies i llars. Barcelona a finals del segle XVIII*, Diàlegs d'Història Urbana i Patrimoni del Museu d'Història de Barcelona, MUHBA Plaça del Rei, Barcelona, 12 de setembre de 2016.

Carbonell Esteller, M., *Estudios de mujeres, género y ciudadanía desde la formación de Posgrados*. Facultad de Ciencias Sociales y Educación de la Universidad de Cartagena de Indias, Colombia, 9 de juny de 2016.

Jordi Catalan Vidal

Conferències

Catalan Vidal, J. & Planas Maresma, J. "Història de l'Economia Social com a dinamitzadora del territori", Setmana de l'Economia Social i Solidària, Ajuntament de Mataró, la Fundació Cooperadors de Mataró i la Càtedra d'Economia Social del TecnoCampus, Mataró, 18 de novembre de 2016.

Catalan Vidal, J. "Crisi del keynesianisme, ascens del neoliberalisme i llurs conseqüències", Escola Superior de Ciències Socials i Empresa, Tecnocampus de la UPF, Mataró, 3 de novembre de 2015.

Josep Colomé Ferrer

Conferències

Colomé Ferrer, J., *La gran propietat vitícola a principis del segle XX a la comarca del Penedès*, Jornada Aquella gràcia. Jornada d'homenatge a Anna Maria de Saavedra, Vilafranca del Penedès, 14 de maig de 2016.

Presentacions d'llibres

Colomé Ferrer, J.; Planas Maresma, J. & Valls-Junyent, F., presentació del llibre Colomé, J.; Planas, J. & Valls-Junyent, F. (eds.), *Vinyes, vins i cooperativisme vitivinícola a Catalunya*, Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2015. Activitats de la diada de Sant Jordi 2016 a la Facultat d'Economia i Empresa, Universitat de Barcelona, 21 d'abril de 2016.

Colomé Ferrer, J.; Planas Maresma, J. & Valls-Junyent, F., presentació del llibre Colomé, J.; Planas, J. & Valls-Junyent, F. (eds.), *Vinyes, vins i cooperativisme vitivinícola a Catalunya*, Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2015. Museu de la Fassina Balanyà, l'Espluga de francolí, 14 de novembre de 2015.

Sergio Espuelas Barroso

Taules rodones

Sergio Espuelas participa en el seminari "El finançament de l'educació superior", prерparació de l'*Anuari 2015* de la Fundació Jaume Bofill, 6 de juliol de 2015.

Altres activitats

Sergio Espuelas Barroso presenta el seu projecte [Gasto social, inversión en capital humano y democracia en América Latina, 1913-2005](#) en un vídeo, 19 d'octubre de 2015.

Paloma Fernández Pérez

Conferències

Fernández Pérez, P., “La industria mundial del plasma: Grifols 1909-2015”, Aula Centro Universitario de Estudios Administrativos, Universidad de Guadalajara, México, 12 de maig de 2016.

Presentacions de llibres

Fernández Pérez, P., presenta el llibre: Fernández, P. & Lluch, A. (eds.), [Familias empresarias y grandes empresas familiares en América Latina y España: una visión a largo plazo](#), Bilbao: Fundación BBVA, 2015, Centro Universitario de Ciencias Económico-Administrativas, Auditorio de Ceri, Universidad de Guadalajara, México, 12 de maig de 2016.

Fernández Pérez, P., presentació del llibre Fernández, P. & Lluch, A. (eds.), [Familias empresarias y grandes empresas familiares en América Latina y España: una visión a largo plazo](#), Bilbao: Fundación BBVA, 2015., Activitats de la diada de Sant Jordi 2016 a la Facultat d'Economia i Empresa, Universitat de Barcelona, 21 d'abril de 2016.

Ramon Franquesa Artés

Presentacions de llibres

Prat Sabartés, M. & Franquesa Artés, R., presentació de: Jorge Alcaraz, *TTIP: La gran amenaza del capital*, Departament d'Història Econòmica, Institucions, Política i Economia Mundial, per la Cooperativa l'Economista i per l'Editorial Foca, Facultat d'Economia i Empresa, Universitat de Barcelona, 26 de febrer de 2016.

Patrícia García-Duran Huet

Conferències

García-Duran, P., “El debat sobre el TTIP”, Associació de Diplomats dels cursos sobre la Unió Europea a Catalunya (ADICEC), Barcelona, 20 de juny de 2016.

García-Duran, P., “El pressupost de la Unió Europea: un baròmetre de la integració Europea”, conferència Inaugural del XXXVIII Curs sobre la Unió Europea, Centre d'Estudis Internacionals, Barcelona, 11 gener de 2016.

Ricard García Orallo

Presentacions de llibres

García Orallo, R., presentació del llibre García, R., *La terra a subhasta. Crisi, endeutament i despossessió al món rural català de finals del segle XIX*, Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2015. Activitats de la diada de Sant Jordi 2016 a la Facultat d'Economia i Empresa, Universitat de Barcelona, 21 d'abril de 2016.

Herranz Loncán, Alfonso

Intervencions en mitjans de comunicació

Alfonso Herranz Loncán i Sara Torregrosa Hetland entrevistats per l'article de Fernando Gualdoni “[Más ricos y menos iguales](#)”, aparegut al diari *El País*, 25 d'octubre de 2015.

Aurèlia Mañé Estrada

Conferències

Mañé Estrada, A., “D. Ildefonso Cuesta Garrigós, el catedrático de transición”, Conferencia inaugural invitada de la Semana Académica de la Política Económica, Universitat d eValència, 29 de setembre de 2015.

Intervenció en mitjans de comunicació

Mañé Estrada, A., “[El otro lado del precio del crudo](#)”, *Alternativas Económicas*, 29, 29 de setembre de 2015, pp. 29-47.

Pere Pascual Domènech

Presentacions de llibres

Pascual Domènech, P., presentació del llibre Pascual, P., *El ferrocarril a Catalunya (1848-1935). Una història de la seva explotació. Volum I. De les primeres línies a la incertesa del rendiment i Volum II. De la plenitud a la crisi*, Vic: Eumo Editorial, 2016. Activitats de la diada de Sant Jordi 2016 a la Facultat d'Economia i Empresa, Universitat de Barcelona, 21 d'abril de 2016.

Jordi Planas Maresma

Conferències

Catalan Vidal, J. & Planas Maresma, J. “Història de l'Economia Social com a dinamitzadora del territori”, Setmana de l'Economia Social i Solidària, Ajuntament de Mataró, la Fundació Cooperadors de Mataró i la Càtedra d'Economia Social del TecnoCampus, Mataró, 18 de novembre de 2016.

Planas Maresma, J., “El procés d'industrialització a Granollers”, Curs *El Vallès: de la societat agrària a la societat industrial*, Fundació Bosch i Cardellach, Sabadell, 4 de novembre de 2015.

Planas Maresma, J., “La Federació Agrícola Catalano-Balear i el Congrés Agrícola de Santa Coloma de Farners”, Cicle *Capvespres a l'Arxiu. Centenari del Congrés Agrícola de Santa Coloma de Farners (1916)*, Arxiu Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners, 13 de juliol de 2016.

Presentacions de llibres

Planas Maresma, J. & Solé Sabaté, J.M.:., presentació del llibre *Francesc Torras Sayol. Un propietari conservador al capdavant de l'acció cooperativa*, de Jordi Planas, Caldes de Montbui, 18 de novembre de 2016.

Colomé Ferrer, J.; Planas Maresma, J. & Valls-Junyent, F., presentació del llibre Colomé, J.; Planas, J. & Valls-Junyent, F. (eds.), *Vinyes, vins i cooperativisme vitivinícola a Catalunya*, Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2015. Activitats de la diada de Sant Jordi 2016 a la Facultat d'Economia i Empresa, Universitat de Barcelona, 21 d'abril de 2016.

Planas Maresma, J. i Candela, R., presentació del llibre: Colomé, J.; Planas, J. & Valls-Junyent, F. (eds.), *Vinyes, vins i cooperativisme vitivinícola a Catalunya*, Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2015. Cicle "Lletres i vins 2016", Montserrat Roig de Martorelles (xarxa de biblioteques amb DO), 14 de març de 2016.

Colomé Ferrer, J.; Planas Maresma, J. & Valls-Junyent, F., presentació del llibre Colomé, J.; Planas, J. & Valls-Junyent, F. (eds.), *Vinyes, vins i cooperativisme vitivinícola a Catalunya*, Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2015. Museu de la Fassina Balanyà, l'Espluga de Francolí, 14 de novembre de 2015.

Marc Prat Sabartés

Presentacions de llibres

Prat Sabartés, M. & Franquesa Artés, R., presentació de: Jorge Alcaraz, *TTIP: La gran amenaza del capital*, Departament d'Història Econòmica, Institucions, Política i Economia Mundial, per la Cooperativa l'Economista i per l'Editorial Foca, Facultat d'Economia i Empresa, Universitat de Barcelona, 26 de febrer de 2016.

Entrades a blogs

Martínez Galarraga, J. & Prat Sabartés, M., “[Los orígenes de la industrialización catalana, o cómo Cataluña se convirtió en la pequeña Inglaterra](#)”, nadaesgratis.es, 21 d'octubre de 2016.

Àlex Sánchez Suárez

Conferències

Sánchez Suárez, A., *L'altre pa de la indústria. El mercat del cotó a Barcelona en els inicis de la industrialització catalana, 1780-1850*, Diàlegs d'Història Urbana i Patrimoni del Museu d'Història de Barcelona, MUHBA Plaça del Rei, Barcelona, 20 de juny de 2016.

Raimon Soler Becerro

Conferències

Soler-Becerro, R., “El Penedès i la Primera Guerra Mundial”, *Cicle La Primera Guerra Mundial (1914-1918)*, Arxiu Comarcal de l'Alt Penedès, Vilafranca del Penedès, 24 de novembre de 2015.

Presentacions de llibres

Soler Becerro, R., presentació del treball “El sector del vi a la província de Barcelona. Hegemonia productiva i exportadora”. Presentació de la *Memòria Econòmica de Catalunya 2015*, Vinseum, Vilafranca del Penedès, 19 de juliol de 2016.

Carles Sudrià Triay

Presentacions de llibres

Sudrià Triay, C., presentació del llibre: Pascual Domènech, P., *El ferrocarril a Catalunya (1848-1935). Una història de la seva explotació. Volum I. De les primeres línies a la incertesa del rendiment Volum II. De la plenitud a la crisi*, Vic: Eumo Editorial, 2016, Diputació de Barcelona, Barcelona, 31 de maig de 2016.

Intervencions en mitjans de comunicació

Yolanda Blasco Martel i Carles Sudrià Triay expliquen “[El fracàs del Banc de Barcelona](#)” al programa *Valor Afegit* de TV3. 25 de novembre de 2015.

Carles Sudrià Triay al programa [Francesc Moragas: el llegat](#), de TV3. 29 de novembre de 2015.

Enric Tello Aragay

Conferències

Tello Aragay, E., “Per què estem perdent el mosaic agroforestal? Metabolisme social i ús del territori”, en el marc de les *XIV Jornades de Consum Crític. Sembrar l'asfalt. Present i futur de l'Agricultura Urbana i Periurbana*, Casal de Joves Palau Alòs, Barcelona, 11 de març de 2016.

Presentacions de llibres

Tello Aragay, E., presentació de la nova reedició actualitzada del llibre del professor José Manuel Naredo *La Economía en su evolución*, Facultat de Geografia i Història de la Universitat de Barcelona, Barcelona, 12 de novembre de 2015.

Francesc Valls Junyent

Conferències

Valls-Junyent, F., “De l'aiguardent al cava. Context històric i econòmic”, Curs *L'esperit del vi i els vins d'esperit*, Els Juliols de la UB, Vinseum, Vilafranca del Penedès, 8 de juliol de 2016.

Valls Junyent, Francesc, "La vinya i el vi a Catalunya del segle XVIII ençà", *Jornades d'Història Sàpiens. Elements de canvi en el camp català a l'Època Moderna*, Museu de la Vida Rural, l'Espluga de Francolí, 17 d'octubre de 2015.

Presentacions de llibres

Colomé Ferrer, J.; Planas Maresma, J. & Valls-Junyent, F., presentació del llibre Colomé, J.; Planas, J. & Valls-Junyent, F. (eds.), *Vinyes, vins i cooperativisme vitivinícola a Catalunya*, Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2015. Activitats de la diada de Sant Jordi 2016 a la Facultat d'Economia i Empresa, Universitat de Barcelona, 21 d'abril de 2016.

Colomé Ferrer, J.; Planas Maresma, J. & Valls-Junyent, F., presentació del llibre Colomé, J.; Planas, J. & Valls-Junyent, F. (eds.), *Vinyes, vins i cooperativisme vitivinícola a Catalunya*, Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2015. Museu de la Fassina Balanyà, l'Espluga de francolí, 14 de novembre de 2015.

Premis i reconeixements

Octubre 2015- desembre 2016

Departament d'Història Econòmica, Institucions, Política i Economia Mundial.
Premio Docentia 2016

El Consell de la Asociacion Española de Historia Económica concedeix el *Premio Docentia 2016* al nostre Departament, a través del [Grup d'Innovació Docent Consolidat en Història Econòmica, Política i Social de la Universitat de Barcelona \(GIDC\)](#). Es reconeix al Departament "su labor docente inestimable con materiales como la *Guia pràctica d'història econòmica mundial* y las *Lectures d'Història Econòmica Mundial* que han sido obras indispensables para todos los miembros de la AEHE".

Josep Colomé Ferrer. Premi de recerca Dr. Joan Mercader

Josep Colomé Ferrer guanya el premi de recerca Dr. Joan Mercader amb la proposta de treball Societat i conflicte en el món rabassaire. Les comarques de l'Anoia i el Penedès, 1880-1910, atorgat en el marc dels premis Ciutat d'Igualada.

Sergio Espuelas Barroso. Premio Earl J. Hamilton 2016

Sergio Espuelas Barroso guanya el *Premio Earl J. Hamilton 2016*, que atorga l'Asociación Española de Historia Económica (AEHE) al millor article d'història econòmica publicat en revistes no editades a Espanya pel treball "[The Inequality Trap. A Comparative Analysis of Social Spending between 1880 and 1930](#)", publicat a l'*Economic History Review* (2015, 68, 2, pp. 683-706).

Sergio Espuelas Barroso. Premi Extraordinari de Doctorat de la Universitat de Barcelona

Sergio Espuelas Barroso ha estat guardonat amb el Premi Extraordinari de Doctorat de la Universitat de Barcelona.

Paloma Fernández Pérez. Premio IDAEF 2016

L'Instituto Argentino de la Empresa Familiar ha atorgat el premi IDAEF 2016, en la categoria "Investigación y Estudio", a la monografia [Familias empresarias y grandes empresas familiares en América Latina y España: Una visión de largo plazo](#), editada per Paloma Fernández Pérez i Andrea Lluch.

Pere Pascual Domènech Premi Bonaplata 2016

Pere Pascual Domènech guanya el Premi Especial Bonaplata de Patrimoni 2016, que se li atorga per la seva destacada contribució al camp del patrimoni industrial i pel seu coneixement de la industrialització de Catalunya.

José Luis Peña Mir. Premio Ramón Carande 2016

José Luís Peña Mir ha estat guardonat amb el *Premio Ramón Carande 2016* de l'Asociación Española de Historia Económica, que premia els joves investigadors amb la publicació d'un treball a *Investigaciones de Historia Económica*. El títol del treball premiat és "[Financiación y especialización productiva: el mercado de crédito malaqueno a finales del siglo XVIII](#)".

Raimon Soler Becerro. III Beca Emili Giralt i Raventós – Cultures del Vi

Raimon Soler-Becerro guanya la *III Beca Emili Giralt i Raventós – Cultures del Vi*, atorgada pel Vinseum – Museu de les cultures del vi de Vilafranca del Penedès, amb la proposta de treball *Viticultura, desigualtat i conflicte agrari. La lluita per la terra al a Catalunya vitícola, 1900-1939*.

Docència impartida pels membres del Departament

Curs 2015-2016

Vanessa Abarca Abarca

- *Història Econòmica.* Administració i Direcció d'Empreses. Facultat d'Economia i Empresa
-

Roser Álvarez Klee

- *Història Econòmica.* Administració i Direcció d'Empreses. Facultat d'Economia i Empresa
  - *Història Econòmica Mundial* (en anglès). Economia. Facultat d'Economia i Empresa
  - *Història de l'Empresa Internacional* (en anglès). Empresa Internacional. Facultat d'Economia i Empresa
  - *Introducció a la Història.* Administració i Direcció d'Empreses. Facultat d'Economia i Empresa
  - *Introducció a la Història.* Economia Internacional. Facultat d'Economia i Empresa
-

Marc Badia Miró

- *Història Econòmica.* Administració i Direcció d'Empreses. Facultat d'Economia i Empresa
  - *Història Econòmica d'Amèrica Llatina.* Màster en Història Econòmica. Facultat d'Economia i Empresa
  - *Experiències Regionals de Desenvolupament.* Màster en Història Econòmica. Facultat d'Economia i Empresa
  - *Desenvolupament Econòmic Contemporani d'Amèrica Llatina.* Màster d'Estudis Latinoamericans. Facultat de Geografia i Història
  - *La Història Econòmica d'Amèrica Llatina a Llarg Termini.* Màster d'Estudis Latinoamericans. Facultat de Geografia i Història
-

Josep Maria Benaul Berenguer

- *Història Econòmica de l'Empresa.* Administració i Direcció d'Empreses. Facultat d'Economia i Empresa
  - *Història Econòmica d'Espanya.* Economia. Facultat d'Economia i Empresa
  - *Història Econòmica de l'Empresa.* Màster en Història Econòmica. Facultat d'Economia i Empresa
  - *L'empresa en l'economia contemporània.* Màster de Recerca en Empresa. Facultat d'Economia i Empresa
-

Yolanda Blasco Martel

- *Història.* Sociologia. Facultat d'Economia
  - *Història financera.* Màster en Història Econòmica. Facultat d'Economia i Empresa
-

Gemma Cairó i Céspedes

- *Entorn Econòmic Mundial.* Administració i Direcció d'Empreses. Facultat d'Economia i Empresa
-

Carmen de la Cámara Arilla

- *Objectius i Instruments de Política Econòmica.* Administració i Direcció d'Empreses. Facultat d'Economia i Empresa
  - *Política Econòmica Internacional.* Economia. Facultat d'Economia i Empresa
  - *Àsia-Pacífic.* Màster d'Internacionalització: aspectes econòmics, empresarials i jurídicopolítics. Facultat d'Economia i Empresa
-

Montserrat Carbonell Esteller

- *Dones, Treball i Societat.* Administració i Direcció d'Empreses. Facultat d'Economia i Empresa
  - *Història Política i Social Contemporània.* Gestió i Administració Pública. Facultat d'Economia i Empresa
  - *Pobresa i desigualtat en l'era de la globalització.* Màster en Criminologia, Política Criminal i Sociologia Jurídical. Facultat de Dret.
  - *Història de les Dones.* Màster en Estudis de Dones, Gènere i Ciutadania. Institut Interuniversitari d'Estudis de Dones i Gènere (Universitat Politècnica)
-

Anna Carreras Marín

- *Història Econòmica* (en anglès). Administració i Direcció d'Empreses. Facultat d'Economia i Empresa
  - *Història Econòmica Mundial* (en anglès). Economia. Facultat d'Economia i Empresa
  - *Història Econòmica d'Amèrica Llatina.* Màster en Història Econòmica. Facultat d'Economia i Empresa
  - *Desenvolupament Econòmic Contemporani d'Amèrica Llatina.* Màster d'Estudis Latinoamericans. Facultat de Geografia i Història
  - *La Història Econòmica d'Amèrica Llatina a Llarg Termini.* Màster d'Estudis Latinoamericans. Facultat de Geografia i Història
  - *Introducció a la Història.* Administració i Direcció d'Empreses. Facultat d'Economia i Empresa
-

Míriam Casanova Domènech

- *Organització Econòmica Internacional.* Economia. Facultat d'Economia i Empresa
-

Lluís Castañeda Peirón

- *Història Econòmica.* Administració i Direcció d'Empreses. Facultat d'Economia i Empresa
  - *Història Política i Social Contemporània.* Criminologia. Facultat de Dret
  - *Història Econòmica i Social.* Relacions Laborals. SED Relacions Laborals
  - *Història.* Sociologia. Facultat d'Economia
  - *Història Financera.* Màster en Història Econòmica. Facultat d'Economia i Empresa
  - *Introducció a la Història.* Administració i Direcció d'Empreses. Facultat d'Economia i Empresa
  - *Introducció a la Història.* Sociologia. Facultat d'Economia i Empresa
-

Jordi Catalan Vidal

- *Història Econòmica del Segle XX.* Economia. Facultat d'Economia i Empresa
  - *Història Econòmica de Catalunya.* Economia. Facultat d'Economia i Empresa
  - *Anàlisi Històrica del Desenvolupament Econòmic.* Màster en Història Econòmica. Facultat d'Economia i Empresa
  - *Història industrial.* Màster en Història Econòmica. Facultat d'Economia i Empresa
-

Josep Colomé Ferrer

- *Història Econòmica.* Administració i Direcció d'Empreses. Facultat d'Economia i Empresa
  - *Història Econòmica.* Administració i Direcció d'Empreses. Facultat de Dret
  - *Conflictes Internacionals.* Ciències Polítiques i Internacionals. Facultat de Dret
  - *Història Econòmica Mundial.* Economia. Facultat d'Economia i Empresa
  - *Història.* Sociologia. Facultat d'Economia
  - *Introducció a la Història.* Sociologia. Facultat d'Economia i Empresa
-

Marta Condominas Ciurana

- *Economia del Sector Públic.* Administració i Direcció d'Empreses. Facultat d'Economia i Empresa
  - *Economia del Sector Públic.* Economia. Facultat d'Economia i Empresa
-

Laura de la Villa Alemán

- *Història Econòmica.* Administració i Direcció d'Empreses. Facultat d'Economia i Empresa
  - *Història Econòmica Mundial.* Economia. Facultat d'Economia i Empresa
  - *Història.* Sociologia. Facultat d'Economia
  - *Introducció a la Història.* Administració i Direcció d'Empreses. Facultat d'Economia i Empresa
  - *Introducció a la Història.* Sociologia. Facultat d'Economia i Empresa
-

Sergio Espuelas Barroso

- *Història Econòmica Mundial.* Economia. Facultat d'Economia i Empresa
  - *Història de l'Estat del Benestar.* Sociologia. Facultat d'Economia
  - *Hisenda i Estat del Benestar.* Màster en Història Econòmica. Facultat d'Economia i Empresa
  - *Principis d'Economia i Estadística Econòmica.* Màster en Història Econòmica. Facultat d'Economia i Empresa
-

Tomàs Fernández de Sevilla Mansanet

- *Història Econòmica Mundial.* Economia. Facultat d'Economia i Empresa
  - *Introducció a la Història.* Economia. Facultat d'Economia i Empresa
-

Paloma Fernández Pérez

- *Història de l'Empresa Internacional* (en anglès). Empresa Internacional. Facultat d'Economia i Empresa
  - *Empresa familiar, innovació i globalització*. Màster en Creació i Gestió d'Empreses Innovadores i de Base Tecnològica. Facultat d'Economia i Empresa
  - *L'empresa en l'economia contemporània*. Màster de Recerca en Empresa. Facultat d'Economia i Empresa
-

Roger Fernández Urbano

- *Integració Europea*. Administració i Direcció d'Empreses. Facultat d'Economia i Empresa
-

Ramon Franquesa Artés

- *Entorn Econòmic Mundial*. Administració i Direcció d'Empreses. Facultat d'Economia i Empresa
-

Patrícia García-Duran Huet

- *Integració Europea*. Administració i Direcció d'Empreses. Facultat d'Economia i Empresa
  - *Organització Econòmica Internacional* (en anglès). Economia. Facultat d'Economia i Empresa
  - *Entorn Econòmic Europeu i Internacional*. Empresa Internacional. Facultat d'Economia i Empresa
  - *Organitzacions Internacionals de cooperació econòmica en l'àmbit universal*. Màster d'Estudis Internacionals. Organitzacions i Cooperació Internacionals. Facultat de Dret.
-

Ricard García Orallo

- *Història Econòmica*. Administració i Direcció d'Empreses. Facultat d'Economia i Empresa
  - *Història Econòmica Mundial*. Economia. Facultat d'Economia i Empresa
  - *Introducció a la Història*. Economia. Facultat d'Economia i Empresa
-

Robert Gásquez Mendoza

- *Organització Econòmica Internacional*. Economia. Facultat d'Economia i Empresa
-

Francesc Granell Trials

- *Internacionalització de l'Activitat Empresarial.* Màster d'Internacionalització: aspectes econòmics, empresarials i jurídicopolítics. Facultat d'Economia i Empresa
  - *Economia Mundial i Organització Econòmica Internacional.* Màster d'Internacionalització: aspectes econòmics, empresarials i jurídicopolítics. Facultat d'Economia i Empresa
  - *Unió Europea i Altres Economies Avançades.* Màster d'Internacionalització: aspectes econòmics, empresarials i jurídicopolítics. Facultat d'Economia i Empresa
-

Miquel Gutiérrez Poch

- *Història Econòmica d'Espanya.* Economia. Facultat d'Economia i Empresa
  - *Història industrial.* Màster en Història Econòmica. Facultat d'Economia i Empresa
-

Alfonso Herranz Loncán

- *Història del Pensament Econòmic.* Economia. Facultat d'Economia i Empresa
  - *Història de l'Estat del Benestar.* Sociologia. Facultat d'Economia
  - *Hisenda i Estat del Benestar.* Màster en Història Econòmica. Facultat d'Economia i Empresa
  - *Principis d'Economia i Estadística Econòmica.* Màster en Història Econòmica. Facultat d'Economia i Empresa
  - *Topics in Economic History.* Màster en Economia. Facultat d'Economia i Empresa
-

Ismael Hernández Adell

- *Història Econòmica.* Administració i Direcció d'Empreses. Facultat d'Economia i Empresa
  - *Història Econòmica Mundial.* Economia. Facultat d'Economia i Empresa
  - *Història Econòmica d'Espanya.* Economia. Facultat d'Economia i Empresa
  - *Història Econòmica i Social.* Relacions Laborals. SED Relacions Laborals
  - *Introducció a la Història.* Administració i Direcció d'Empreses. Facultat d'Economia i Empresa
-

Irene Maestro Yarza

- *L'economia en la configuració del món actual.* Comunicació i Indústries Culturals. Facultat de Filologia
-

Aurèlia Mañé Estrada

- *Objectius i Instruments de Política Econòmica.* Administració i Direcció d'Empreses. Facultat d'Economia i Empresa
- *Política Econòmica Internacional.* Economia. Facultat d'Economia i Empresa
- *Temes de Globalització: Relacions Energètiques Internacionals.* Màster d'Internacionalització: aspectes econòmics, empresarials i jurídicopolítics. Facultat d'Economia
- *Economia del Món Àrab i Islàmic,* Facultat de Filologia

- *Relaciones de cooperación al desarrollo y culturales de España con el mundo árabe e islámico.* Máster en Estudios Árabes e Islàmicos, Universidad Autónoma de Madrid, Madrid
-

Inés Marco Lafuente

- *Història Econòmica.* Administració i Direcció d'Empreses. Facultat d'Economia i Empresa
  - *Història Econòmica Mundial.* Economia. Facultat d'Economia i Empresa
  - *Història.* Sociologia. Facultat d'Economia
  - *Introducció a la Història.* Administració i Direcció d'Empreses. Facultat d'Economia i Empresa
  - *Introducció a la Història.* Sociologia. Facultat d'Economia i Empresa
-

Francisco Javier Martí González

- *Economia Mundial.* Ciències Polítiques i de l'Administració. Facultat de Dret
-

Maria Mònica Mejli Trad

- *Organització Econòmica Internacional.* Economia. Facultat d'Economia i Empresa
-

Montserrat Millet Soler

- *Organització Econòmica Internacional.* Economia. Facultat d'Economia i Empresa
  - *Economia Mundial i Organització Econòmica Internacional.* Màster d'Internacionalització: aspectes econòmics, empresarials i jurídicopolítics. Facultat d'Economia
  - *Unió Europea i altres Economies Avançades.* Màster d'Internacionalització: aspectes econòmics, empresarials i jurídicopolítics. Facultat d'Economia
-

Roc Padró Caminal

- *Història Econòmica.* Administració i Direcció d'Empreses. Facultat d'Economia i Empresa
  - *Desenvolupament Sostenible.* Ciències Ambientals. Facultat de Biologia
  - *Tècniques de Treball i Comunicació.* Relacions Laborals. SED Relacions Laborals
  - *Introducció a la Història.* Administració i Direcció d'Empreses. Facultat d'Economia i Empresa
-

Juan Carlos Palacios Cívico

- *Economia Mundial.* Ciències Polítiques i de l'Administració. Facultat de Dret
  - *Economia del Desenvolupament.* Economia. Facultat d'Economia i Empresa
-

Pere Pascual Domènech

- *Mercats de factors.* Màster en Història Econòmica. Facultat d'Economia i Empresa

---

Jordi Planas Maresma

- *Història Econòmica d'Espanya*. Economia. Facultat d'Economia i Empresa
  - *Història Econòmica d'Espanya* (en anglès). Economia. Facultat d'Economia i Empresa
  - *Història Ambiental: Energia i Territori*. Màster en Història Econòmica. Facultat d'Economia i Empresa
-

Marc Prat Sabartés

- *Història del Pensament Econòmic*. Economia. Facultat d'Economia i Empresa
  - *Entorn Econòmic Europeu i Internacional*. Empresa Internacional. Facultat d'Economia i Empresa
  - *Anàlisi històrica del desenvolupament econòmic*. Màster en Història Econòmica. Facultat d'Economia i Empresa
  - *Globalització en la Història*. Màster en Història Econòmica. Facultat d'Economia i Empresa
  - *Perspectiva Empírica del Creixement Econòmic* (en anglès). Màster en Economia. Facultat d'Economia i Empresa
-

Ramon Ramon Muñoz

- *Història Econòmica del Segle XX*. Economia. Facultat d'Economia i Empresa
  - *Anàlisi històrica del desenvolupament econòmic*. Màster en Història Econòmica. Facultat d'Economia i Empresa
  - *La globalització en la història*. Màster en Història Econòmica. Facultat d'Economia i Empresa
-

Francesc Roca Rosell

- *Economia del Sector Públic*. Economics. Facultat d'Economia i Empresa
-

Alba Roldán Marín

- *Història Econòmica d'Espanya*. Economia. Facultat d'Economia i Empresa
-

Maria Soledad Rodríguez Martínez

- *Política Econòmica Internacional*. Economia. Facultat d'Economia i Empresa
  - *Economia del Treball*. Relacions Laborals. SED Relacions Laborals
  - *L'Economia de l'Estat del Benestar-Economia de la Salut*. Màster d'Economia. Facultat d'Economia i Empresa
-

José Manuel Rua Fernández

- *Història Econòmica.* Administració i Direcció d'Empreses. Facultat d'Economia i Empresa
  - *Història Econòmica Mundial.* Economia. Facultat d'Economia i Empresa
  - *Història Econòmica i Social.* Relacions Laborals. SED Relacions Laborals
  - *Introducció a la Història.* Administració i Direcció d'Empreses. Facultat d'Economia i Empresa
  - *Introducció a la Història.* Economia. Facultat d'Economia i Empresa
-

Àlex Sánchez Suárez

- *Història Política i Social Contemporània.* Ciències Polítiques i de l'Administració. Facultat de Dret
  - *Història Econòmica Mundial.* Economia. Facultat d'Economia i Empresa
  - *Història Econòmica de l'Empresa.* Màster en Història Econòmica. Facultat d'Economia i Empresa
  - *Història industrial.* Màster en Història Econòmica. Facultat d'Economia i Empresa
  - *L'empresa en l'Economia Contemporània.* Màster de Recerca en Empresa. Facultat d'Economia i Empresa
-

Javier San Julián Arrupe

- *Història del Pensament Econòmic.* Economia. Facultat d'Economia i Empresa
  - *Història del Pensament Econòmic.* Màster en Història Econòmica. Facultat d'Economia i Empresa
-

José Antonio Serrano Álvarez

- *Amèrica Llatina.* Màster d'Internacionalització: aspectes econòmics, empresarials i jurídicopolítics. Facultat d'Economia
-

Eloi Serrano Robles

- *Història Econòmica.* Administració i Direcció d'Empreses. Facultat d'Economia i Empresa
  - *Història Econòmica Mundial.* Economia. Facultat d'Economia i Empresa
  - *Introducció a la Història.* Administració i Direcció d'Empreses. Facultat d'Economia i Empresa
  - *Introducció a la Història.* Economia. Facultat d'Economia i Empresa
-

Ricard Soto Company

- *Història Econòmica.* Administració i Direcció d'Empreses. Facultat d'Economia i Empresa
  - *Història Econòmica Mundial.* Economia. Facultat d'Economia i Empresa
  - *Història Política i Social Contemporània.* Gestió i Administració Pública. Facultat d'Economia i Empresa
  - *Història política i social contemporània.* Seguretat. Institut de Seguretat Pública de Catalunya
  - *Introducció a la Història.* Administració i Direcció d'Empreses. Facultat d'Economia i Empresa
-

Carles Sudrià Triay

- *Anàlisi Històrica del Desenvolupament Econòmic.* Màster en Història Econòmica. Facultat d'Economia i Empresa
-

Enric Tello Aragay

- *Història Econòmica.* Administració i Direcció d'Empreses. Facultat d'Economia i Empresa
  - *Història Econòmica.* Administració i Direcció d'Empreses. Facultat de Dret
  - *Societat i Medi Ambient.* Ciències Ambientals. Facultat de Biologia
  - *Història Ambiental.* Màster en Història Econòmica. Facultat d'Economia i Empresa
-

Francesc Valls Junyent

- *Història Política i Social Contemporània.* Ciències Polítiques i de l'Administració. Facultat de Dret
  - *Història Política de Catalunya.* Ciències Polítiques i de l'Administració. Facultat de Dret
  - *Història Industrial.* Màster en Història Econòmica. Facultat d'
-

Jordi Vilaseca Requena

- *Entorn Econòmic.* Economia. Facultat d'Economia i Empresa
-

Armando Ángel Villamil Serrano

- *Política Econòmica Internacional.* Economia. Facultat d'Economia i Empresa
  - *Economia del Treball.* Relacions Laborals. SED Relacions Laborals
  - *Polítiques d'Ocupació.* Relacions Laborals. SED Relacions Laborals
-

César Roberto Yáñez Gallardo

- *Història Econòmica.* Administració i Direcció d'Empreses. Facultat d'Economia i Empresa
-

Estades a l'estrange i professors visitants

Octubre 2015-desembre 2016

ESTADES A L'ESTRANGER

Álvarez Klee, Roser	Department of Sustainable Economic and Social Development, The German Development Institute, Bonn, Cologne, Alemania	Estada de recerca, juliol-agost de 2016
Álvarez Klee, Roser	Department of Social Science and Business, University of Roskilde, Dinamarca	Estada de recerca, febrer-mai de 2016
Blasco Martel, Yolanda	Cañada Blanch Centre, London School of Economics, Gran Bretanya	Estada de recerca, 9 d'abril – 29 de juny de 2016.
Carbonell Montserrat	Esteller, Universidad de Cartagena de Indias, Colòmbia.	Estada de recerca, 4-12 de juny de 2016.
Carbonell Montserrat	Esteller, Facultad Latinoamericana de Ciencias Sociales (FLACSO-Sede Ecuador), Quito.	Estada de recerca, 7-22 de gener de 2016.
Carbonell Montserrat	Esteller, School of History (Centre for Urban History), University of Leicester, Gran Bretanya.	Estada de recerca, 1 de març de 2106 – 30 d'abril de 2016.
Carreras-Marín, Anna	Wirtschafts-wissenschaftliche Fakultät, Humboldt-Universität de Berlin, Alemania.	Estada de recerca, 15 de novembre-15 de desembre de 2016
Espuelas Barroso, Sergio	Visiting fellow. Department of Economic History, London School of Economics (LSE)	Estada de recerca, abril-juliol de 2016
Herranz Loncán, Alfonso	Docència en la Maestria de Historia Económica de la Universidad de la República, Montevideo, Urugai.	Estada de docència, agost de 2016
Ramon-Muñoz, Ramon	School of History, University of East Anglia (Norwich), Gran Bretanya	Estada de recerca, 25 de gener – 1 de febrer de 2016.

PROFESSORS VISITANTS

Elong, Alain	Universidad Autónoma de Nuevo León (UANL)- México	Estada de recerca – 18 de setembre-22 de desembre de 2015.
Flores, Juan H.	University of Geneva (Suïssa).	Estada de recerca i de docència, 30 de març – 1 d'abril de 2016.
Rayes, Agustina	CONICET (Argentina)	Estada de recerca – 28 de gener i 20 de març de 2016.
Sjögren, Hans	Linköping University (Suècia)	Estada de recerca, 28 de març – 1 d'abril de 2016.
Vidal-Robert, Jordi	University of Sidney (Austràlia)	Estada de recerca – 13 de juny – 22 de juliol de 2016.

Grups i Projectes d'Innovació Docent

2015-2016

Grup d'Innovació Docent en Història Econòmica, Política i Social

GINDOC-UB/050

Coordinadora

Dr. Anna Carreras Marín

Integrants del grup

Marc Badia Miró, Josep Maria Benaul Berenguer, Yolanda Blasco Martel, Montserrat Carbonell Esteller, Lluis Castañeda Peirón, Jordi Catalan Vidal, Josep Colomé Ferrer, Sergio Espuelas Barroso, Paloma Fernández Pérez, Miquel Gutiérrez Poch, Alfonso Herranz Loncan, Ines Marco Lafuente, Roc Padró Caminal, Jordi Planas Maresma, Marc Prat Sabartés, Ramon Ramon Muñoz, Alex Sánchez Suárez, Francisco Javier San Julián Arrupe, Ricard Soto Company, Carles Sudrià Triay, Enric Tello Aragay, Francesc de Paula Valls Junyent, César Roberto Yáñez Gallardo

La perspectiva de gènere en la pràctica docent d'assignatures d'Història i d'Economia a diferents graus

2015PID-UB/033

Coordinadora

Dr. Montserrat Carbonell Esteller

Integrants del grup

Yolanda Blasco Martel, Montserrat Carbonell Esteller, Anna Carreras Marín, Josep Colomé Ferrer, Miquel Gutiérrez Poch, Sergio Espuelas Barroso, Paloma Fernández Pérez, Inés Marco Lafuente, Roc Padró Caminal, Ramon Ramon Muñoz, Àlex Sánchez Suárez, Ricard Soto Company, Enric Tello Aragay, Francesc Valls Junyent, Teresa Bartual Figueras, Cristina Carrasco Bengoa, Joaquim Turmo Garuz

Aplicació de l'aprenentatge servei a la Facultat de Biologia: implementació d'iniciatives que promoguin el desenvolupament sostenible del nostre entorn

2015PID-UB/048

Coordinadora

Dr. Marta Esparza Pagès

Integrants del grup (Departament)

Enric Tello Aragay, Roc Padró Caminal

Avaluació continuada, rendiment acadèmic i propostes de millora docent: el cas de l'assignatura d'Història Econòmica

2012PID-UB/174

Coordinador

Ramon Ramon Muñoz

Integrants del grup

Marc Badia Miró, Yolanda Blasco Martel, Anna Carreras Marín, Montserrat Carbonell Esteller, Josep Colomé Ferrer, Sergio Espuelas Barroso, Ricard Garcia Orallo, Miquel Gutiérrez Poch, Jordi Planas Maresma, Àlex Sánchez Suárez, Ricard Soto Company, Carles Sudrià Triay, Enric Tello Aragay, César Roberto Yáñez Gallardo

L'avaluació de les competències transversals des d'equips docents transversals: una comparació de les experiències docents d'història econòmica, matemàtiques i entorn econòmic del grau d'ADE i del grau d'Economia de la Facultat d'Economia i Empresa (2012PID-UB/003)

2012PID-UB/003

Coordinadora

Dr. Anna Carreras Marín

Integrants del grup

Gemma Cairo Cespedes, Yolanda Blasco Martel, Manuela Bosch Princep, Isabel Morillo Lopez, Marc Badia Miro, Maria Dolores Casares Vidal

Màster Interuniversitari en Història Econòmica

Curs 2015-2016

El Màster Interuniversitari en Història Econòmica (Universitat de Barcelona- Universitat Autònoma de Barcelona-Universidad de Zaragoza) té com a objectiu la formació d'investigadors capaços d'analitzar, comprendre i resoldre problemes relacionats amb el desenvolupament econòmic de les societats a partir de l'anàlisi dels fets econòmics històrics, així com de generar coneixement en les àrees de la Història Econòmica i del Desenvolupament Econòmic a llarg termini. Per obtenir aquests objectius, el Màster en Història Econòmica ofereix als estudiants uns coneixements amplis dels instruments avançats teòrics i empirics de l'anàlisi econòmica, i la perspectiva històrica necessària per a comprendre, analitzar i resoldre problemes relacionats amb el desenvolupament econòmic.

El Màster Interuniversitari en Història Econòmica constitueix la fase de formació del Programa interuniversitari de Doctorat en Història Econòmica.

El Màster Interuniversitari d'Història Econòmica, que coordina el Departament d'Història i Institucions Econòmiques, ha rebut la **menció distintiva International Master's Programme (IMP)**, que atorga l'AQU, per a programes de màster oficials i propis impartits a Catalunya. Només 14 màsters de la Universitat de Barcelona han rebut aquesta i menció, dels quals dos corresponen a la Facultat d'Economia i Empresa. Aquesta menció suposa un reconeixement a la internacionalització del Màster i una ajuda econòmica de 5.000 euros per a un període de dos anys. El Màster també ha estat valorat positivament per l'AQU i l'ANECA i ha merescut la **Menció de Qualitat**.

Destinataris

El Màster té com a destinataris els llicenciats en Economia, Administració i Direcció d'Empreses, Història, Sociologia, Geografia i Ciències Polítiques i de l'Administració.

Durada i dedicació

El Màster té una durada d'1 any (60 crèdits ECTS). Cada crèdit ECTS suposa una càrrega de treball per a l'estudiant de 25 hores. L'aprofitament del Màster implica la dedicació a jornada completa per part de l'estudiant. No obstant, és possible cursar el mateix a jornada parcial durant dos anys.

Coordinador General del Màster

Dr. Marc Prat Sabartés

PROFESSORS PARTICIPANTS EN EL PROGRAMA DE MÀSTER

Universitat de Barcelona

Dr. Marc Badia Miró
Dr. Josep Maria Benaul Berenguer
Dra. Yolanda Blasco Martel
Dra. Anna Carreras Marín
Dr. Lluís Castañeda Peiron
Dr. Jordi Catalan Vidal
Dr. Josep Colomé Ferrer
Dr. Sergio Espuelas Barroso
Dra. Paloma Fernández Pérez
Dr. Miquel Gutiérrez Poch
Dr. Alfonso Herranz Loncán
Dr. Jordi Planas Maresma
Dr. Marc Prat Sabartés
Dr. Ramon Ramon Muñoz
Dr. Alejandro Sánchez Suárez
Dr. Ricard Soto Company
Dr. Carles Sudrià Triay
Dr. Enric Tello Aragay
Dr. Francesc Valls Junyent

Universitat Autònoma de Barcelona

Dra. Anna M. Aubanell Jubany
Dr. Xavier Cussó Segura
Dr. Emanuele Felice
Dra. Montserrat Llonch Casanovas
Dr. Jordi Maluquer de Motes
Dr. Roser Nicolau Nos
Dr. Josep Pujol Andreu

Universidad de Zaragoza

Dr. Ernesto Clar Moliner
Dra. Pilar Erdozain Azpilicueta
Dr. Domingo Gallego Martínez
Dr. Luis Germán Zubero
Dr. Iñaki Iriarte Goñi
Dr. Vicente Pinilla Navarro
Dr. Javier Silvestre Rodríguez

ESTRUCTURA DEL MÀSTER

Assignatures obligatòries (21 crèdits):

- Anàlisi històrica del desenvolupament econòmic
- Població, recursos i creixement econòmic
- Mercat de treball
- Història agrària
- Sistemes agroalimentaris i desenvolupament econòmic

Assignatures optatives (21 crèdits, l'alumne ha d'escol·lir 7 assignatures):

- Canvi tècnic i desenvolupament econòmic
- Canvi institucional i dinàmica econòmica
- Regulació i desregulació
- Experiències regionals de desenvolupament
- La globalització en la història
- Història financera
- Hisenda i estat del benestar
- Història industrial
- Història econòmica de l'empresa
- Història del pensament econòmic
- Història ambiental: energia i territori
- Història econòmica d'Amèrica Llatina

Projecte i Treball d'Investigació (18 crèdits)

TREBALLS DE MÀSTER (CURS 2015-2016)

Guillermo Esteban

Competencia internacional durante la primera globalización: el mercado de maquinaria en España (1877-1913)

Tutor: Dr. Ramon Ramon-Muñoz

Tribunal: Dr. Álex Sánchez Suárez, Dr. Ángel Calvo Calvo i Dr. Marc Prat Sabartés.

Mikel Navarro

Génesis y desarrollo de un distrito industrial: el sector papelero de Tolosa (1841-1936)

Tutor: Dr. Miquel Gutiérrez Poch

Tribunal: Dr. Álex Sánchez Suárez, Dr. Ángel Calvo Calvo i Dr. Marc Prat Sabartés.

José A. García Barrero

La reestructuración del mercado de trabajo en las economías turísticas maduras: el caso balear, 1985-2008

Tutor: Dra. Montserrat Carbonell Esteller

Tribunal: Dr. Álex Sánchez Suárez, Dr. Ángel Calvo Calvo i Dr. Marc Prat Sabartés.

Javier Encabo

Las consecuencias del abandono del patrón oro

Tutor: Dra. Yolanda Blasco-Martel

Tribunal: Dr. Jordi Malquer de Motes Bernet, Dra. Pilar Erdozán Azpilicueta i Dr. Marc Badia-Miró.

Alexander Urrego

La transición hacia la plantación esclavista: una nueva fuente para el estudio del mercado de trabajo esclavo en Matanzas-Cuba

Tutor: Dra. Roser Nicolau Nos

Tribunal: Dr. Jordi Malquer de Motes Bernet, Dra. Pilar Erdozán Azpilicueta i Dr. Marc Badia-Miró.

Xabier García Fuentes

Impacto redistributivo de la política social en España

Tutor: Dr. Sergio Espuelas Barroso

Tribunal: Dr. Jordi Malquer de Motes Bernet, Dra. Pilar Erdozán Azpilicueta i Dr. Marc Badia-Miró.

Mario Segura

La evolución reciente de la protección social en Andalucía (1998-2013)

Tutor: Dr. Alfonso Herranz-Loncán

Tribunal: Dr. Jordi Malquer de Motes Bernet, Dra. Pilar Erdozán Azpilicueta i Dr. Marc Badia-Miró.

Albert Folch

Agroecología y saberes tradicionales ¿Una vía para enfrentarse a la pobreza campesina y la crisis ecológica? El caso de México

Tutor: Dr. Domingo Gallego Martínez

Tribunal: Dr. Javier Silvestre Rodríguez, Xavier Cussó Segura i Sergio Espuelas Barroso.

Aurélie Krummenacher

Desarrollo y bienes comunes en África Occidental. Hacia una reinterpretación de la historia institucional de Niumi a través del marco teórico de Elinor Ostrom

Tutor: Dr. Gabriele Capelli

Tribunal: Dr. Javier Silvestre Rodríguez, Xavier Cussó Segura i Sergio Espuelas Barroso.

Montse Monclús

Autarquía, contexto internacional y dominación de clase. Política agraria del primer franquismo

Tutor: Dr. Ernesto Clar Moliner

Tribunal: Dr. Javier Silvestre Rodríguez, Xavier Cussó Segura i Sergio Espuelas Barroso.

Quianjan Zhao

Rural Women Migrant Workers in China. The Yangtze River Delta

Tutor: Dra. Carmen Sarasua García

Tribunal: Dr. Javier Silvestre Rodríguez, Xavier Cussó Segura i Sergio Espuelas Barroso.

Màsters amb participació de professors del Departament

Curs 2015-2016

MÀSTER DE RECERCA EN ECONOMIA

Facultat d'Economia i Empresa - Universitat de Barcelona

Professors participants en el Màster

Alfonso Herranz Loncán

Marc Prat Sabartés

MÀSTER DE CREACIÓ I GESTIÓ D'EMPRESSES INNOVADORES I DE BASE TECNOLÒGICA

Facultat d'Economia i Empresa - Universitat de Barcelona

Professors participants en el Màster

Paloma Fernández Pérez

MASTER DE GLOBALITZACIÓ COOPERACIÓ I DESENVOLUPAMENT

Facultat d'Economia i Empresa - Universitat de Barcelona

Professors participants en el Màster

Gemma Cairó i Céspedes

MÀSTER DE RECERCA EN EMPRESA, FINANCES I ASSEGURANCES

Facultat d'Economia i Empresa - Universitat de Barcelona

Professors participants en el Màster

Josep Maria Benaul

Paloma Fernández Pérez

Àlex Sánchez Suárez

MÀSTER EN ESTUDIS DE DONES, GÈNERE I CIUTADANIA

Facultat de Geografia i Història - Universitat de Barcelona

Professors participants en el Màster

Montserrat Carbonell Esteller

MÀSTER EN CRIMINOLOGIA, POLÍTICA CRIMINAL I SOCIOLOGIA JURÍDICOPENAL

Facultat de Dret - Universitat de Barcelona

Professors participants en el Màster

Montserrat Carbonell Esteller

MÀSTER MÓN ÀRAB I ISLÀMIC

Facultat de Filologia - Universitat de Barcelona

Professors participants en el Màster

Aurèlia Mañé Estrada

MÁSTER EN ESTUDIOS ÀRABES E ISLÀMICOS

Facultad de Filosofía y Letras – Universidad Autónoma de Madrid

Professors participants en el Màster

Aurèlia Mañé Estrada

**Programa de Doctorat en
Història Econòmica**

**(Programa conjunt Universitat de
Barcelona – Universidad Carlos III de
Madrid)**

Curs 2015-2016

PROGRAMA DE DOCTORAT EN HISTÒRIA ECONÒMICA

Programa amb Menció cap a l'Excel·lència del Ministeri d'Educació

El Programa Interuniversitari de Doctorat en Història Econòmica de les Universitats de Barcelona i Carlos III de Madrid té dos antecedents directes en els Programes de Doctorat en Història Econòmica de les Universitats de Barcelona i Carlos III de Madrid. El primer d'ells compta amb una llarga trajectòria. Amb la denominació de Doctorat en Història i Institucions Econòmiques, va entrar en funcionament el curs 1991-92, i des del curs següent va adquirir caràcter interuniversitari en realitzar-se de forma conjunta per les Universitats de Barcelona i Autònoma de Barcelona. El programa va rebre la Menció de Qualitat del Ministeri d'Educació en la primera convocatòria d'aquesta, en l'any 2003, havent-la renovat sense interrupció fins a l'extinció d'aquesta menció en el curs 2010-11. El programa va rebre també un ajut ADQUA (atorgada pel Departament d'Universitats de la Generalitat de Catalunya) en la convocatòria de 2003. Posteriorment, després de l'adaptació del programa a l'Espai Europeu d'Educació Superior a partir del curs 2009-10, i ara ja com a Programa de Doctorat en Història Econòmica de la Universitat de Barcelona, el programa va rebre la Menció Cap a l'Excel·lència del Ministeri d'Educació, amb una puntuació de 89%. El segon antecedent d'aquesta proposta és el Programa de Doctorat en Història Econòmica de la Universidad Carlos III de Madrid. Aquest programa va ser aprovat pel Consell de Govern de la Universidad Carlos III de Madrid el 20 de desembre de 2005, posant-se en marxa en el curs 2006-2007 i adaptant-se a l'Espai Europeu d'Educació Superior en el curs 2009-10.

El Programa de Doctorat en Història Econòmica té com a finalitat essencial formar investigadors i investigadores en les diverses branques de la Història Econòmica, que siguin capaços d'analitzar, comprendre i resoldre problemes relacionats amb el desenvolupament econòmic de les societats a partir de l'anàlisi dels fets econòmics històrics, i de crear coneixement en les àrees de la història econòmica i del desenvolupament econòmic a llarg termini.

Coordinadors

Dr. Carles Sudrià Triay.

Dr. Alfonso Herranz Loncán

Línies de recerca del Programa de Doctorat

Creixement, integració econòmica i desigualtat

Història agrària i ambiental

Història financera

Història industrial i de l'empresa

TESIS DOCTORALS LLEGIDES AL DEPARTAMENT D'HISTÒRIA I INSTITUCIONS ECONÒMIQUES DURANT EL CURS 2015-2016

8 de juliol de 2016. Tesi doctoral presentada per **Cristián Pablo Castillo González**, ***Efectos del incremento de Recursos Naturales sobre la fiscalidad en Chile, 1880-1920. El viraje rentista de la oligarquía chilena***, dirigida pel Dr. César Yáñez Gallardo (Universitat de Barcelona).

Tribunal: Dr. Vicente Pinilla Navarro (Universidad de Zaragoza); Dr. Marc Badia Miró (Universitat de Barcelona); Dr. Martín Rodrigo Alharilla (Universitat Pompeu Fabra).

4 de juliol de 2016. Tesi doctoral presentada per **Rodrigo Javier Rivero Cantillano**, ***El cambio demográfico en Chile y sus efectos sobre la fuerza de trabajo (1934-2006)***, dirigida pel Dr. César Yáñez Gallardo (Universitat de Barcelona).

Tribunal: Dr. David Reher Sullivan (Universidad Complutense de Madrid); Dra. Montserrat Carbonell Esteller (Universitat de Barcelona); Dr. Francesc Muñoz Pradas (Universitat Autònoma de Barcelona).

5 d'abril de 2016. Tesi doctoral presentada per **José Aguilar Retureta**, ***Regional income inequality in Mexico, 1895-2010***, dirigida pel Dr. Marc Badia Miró (Universitat de Barcelona) i pel Dr. Alfonso Herranz-Loncán (Universitat de Barcelona).

Tribunal: Sandra Kuntz (El Colegio de México), Daniel A. Tirado Fabregat (Universitat de València) i Pablo Astorga Junquera (IBEI).

27 de gener de 2016. Tesi doctoral presentada per **Sara Torregrosa Hetland**, ***Tax System and Redistribution: the Spanish Fiscal Transition (1960-1990)***, dirigida pel Dr. Alejandro Esteller Moré (Universitat de Barcelona) i pel Dr. Alfonso Herranz-Loncán (Universitat de Barcelona).

Tribunal: Dr. Francisco Comín Comín (Universidad de Alcalá de Henares), Dr. Sven Steinmo (European University Institute) i Dr. Fernando Rodrigo Sauco (Universidad de Zaragoza).

22 d'octubre de 2015. Tesi doctoral presentada per **Oriol Sabaté Domingo**, ***Military spending, institutional stability and fiscal capacity. Spain in comparative perspective (1850-2009), 1857-1936***, dirigida pel Dr. Sergio Espuelas Barroso (Universitat de Barcelona) i pel Dr. Alfonso Herranz-Loncán (Universitat de Barcelona).

Tribunal: Dra. Marcela Sabaté (Universidad de Zaragoza), Dr. Jari Eloranta (Appalachian State University) i Dr. Dídac Queralt (Universitat Pompeu Fabra).

SEMINARIS DE DOCTORAT I NOUS PROJECTES DE TESI

SEMINARIS DE DOCTORAT

18 de febrer de 2016

José Luis Martínez

Building a wheat annual series (1645-1884)

3 de març de 2016

Rodrigo Rivero

Efectos de Edad, Periodo y Cohorte sobre la desocupación de la fuerza de trabajo en el Gran Santiago, Chile, 1957-2006

17 de març de 2016

Marc Galabert

La rentabilidad de la banca andorrana, 1931-2007

31 de març de 2016

Marisol López

The Effects of the Basel Accord on Bank Lending: Empirical Evidence from Mexico (1970-2014)

14 d'abril de 2016

Roc Padró Caminal

El manejo integrado del territorio y la unidad mínima de sustento en los límites de la agricultura orgánica (Sentmenat, 1860)

28 d'abril de 2016

Inés Marco Lafuente

Land and livestock property, labour market and living standards. A biophysical approach on inequality

12 de maig de 2016

Andrés Aguirre Briones

Grupos económicos en Chile: entre la ISI y el libre mercado, 1958-1988

26 de maig de 2016

Roser Álvarez Klee

China: famine and biological living standards. A case study of Henan province in the long-run (1944-1988)

2 de juny de 2016

Enrique Jorge-Sotelo (London School of Economics)

The lender of last resort, lending proportionality and the evolution of banks' lending, evidence from the 1931 banking crisis in Spain

15 de juny de 2016

Germán Forero

Are All Booms and Busts Created Equal? A New Methodology for Understanding Bull and Bear Stock Markets

22 de juny de 2016

Andrea Montero

Coffee-Growing Specialization in the Context of the Green Revolution Costa Rica as a Case Study (1950-1980)

22 de juny de 2016

Lucía Díez

Comparative analysis of the energy and nutrient balances from two Catalan agroecosystems in the late nineteenth century: Les Oluges and the Vallès County

NOUS PROJECTES DE TESI

Alba Roldán Marín

Política macroeconómica y desarrollo en el sur de Europa: El caso de España, 1865-1913

Director: Dr. Jordi Catalan Vidal (Universitat de Barcelona)

Pau Belda Tortosa

Wealth in the 20th century (1914-2014): The Spanish case

Director: Dr. Alfonso Herranz Loncán

José Luis Peña Mir

Financial Development and Institutional Change in Spain: from the Old Regime to the Liberal Revolution

Directors: Dra. Yolanda Blasco Martel (Universitat de Barcelona) i Yadira González de Lara (Universitat de València)

María Josè Fuentes Vásquez

Grandes debates sobre las desigualdades regionales en la educación: descentralización, estructuras agrarias y clientelismo político en Colombia en la primera mitad de siglo XX

Directors: Dra. Anna Carreras Marín i Sergio Espuelas Barroso (Universitat de Barcelona).

Marc Maynou Felker

Biomass Energies and Materials in industrializing Catalonia: the changing role of forests in the province of Barcelona (1780-1960)

Director: Dr. Iñaki Iriarte Goñi (Universidad de Zaragoza)

ALTRES ACTIVITATS DEL DOCTORAT

CURS SELECTED LESSONS FROM THE HISTORY OF FINANCIAL CRISES

30 de març-1 d'abril de 2016

Juan H. Flores (University of Geneva)

SEMINARI SOBRE ECONOMIA POLÍTICA

23-25 de març de 2016

Josep Maria Vegara (Universitat Autònoma de Barcelona)

Organització de la recerca

2015-2016

La recerca dels membres del Departament d'Història i Institucions Econòmiques s'organitza en diferents estructures, entre les quals tenen una especial rellevància el Centre d'Estudis «Antoni de Capmany» d'Economia i Història Econòmica, la Xarxa de Referència en Economia i Polítiques Pùbliques de la Generalitat de Catalunya i la Network of Interdisciplinary Research in Family Firms.

CENTRE D'ESTUDIS «ANTONI DE CAPMANY» D'ECONOMIA I HISTÒRIA ECONÒMICA

El Centre d'Estudis «Antoni de Capmany» d'Economia i Història Econòmica té com a objectiu fomentar, projectar i difondre la recerca i la transferència de coneixement en el seu àmbit especialitzat, que és el desenvolupament econòmic de les nostres societats des d'una perspectiva de llarg termini. El Centre promou la col•laboració amb entitats públiques i privades, promociona l'assessorament científic en l'àmbit de la seva competència, edita publicacions científiques i realitza accions de comunicació i difusió de les activitats realitzades. Actualment té en curs set projectes de recerca.

El Centre està constituït pels membres dels grups de recerca nascuts en l'àmbit del Departament d'Història i Institucions Econòmiques.

Director

Dr. Carles Sudrià Triay.

Secretari

Dr. Marc Badia Miró.

Personal Investigador

Dra. Francesca Antolín Fargas, Dr. Marc Badia Miró, Dr. Josep Maria Benaul Berenguer, Dra. Yolanda Blasco, Dr. Ángel Amado Calvo Calvo, Dra. Montserrat Carbonell Esteller, Dra. Anna Carreras Marín, Dr. Lluís Castañeda Peirón, Dr. Jordi Catalan Vidal, Dr. Josep Colomé Ferrer, Dra. Montserrat Duran Pujol, Dr. Sergio Espuelas Barroso, Dr. Tomàs Fernández de Sevilla, Dra. Paloma Fernández Pérez, Dr. Ricard García Orallo, Dr. Jordi Guilera Rafecas, Dr. Miquel Gutiérrez Poch, Dr. Alfonso Herranz Loncán, Dra. Nikola Koepke, Dr. Julio Martínez Galarraga, Dra. Elena Martínez Ruiz, Dr. Pere Pascual Domènech, Dr. Jordi Planas Maresma, Dr. Marc Prat Sabartés, Dr. Ramon Ramon Muñoz', Dr. José Manuel Rúa Fernández, Dra. Esther Sánchez Sánchez, Dr. Alejandro Sánchez Suárez, Dr. Javier San Julián Arrupe, Dr. Eloi Serrano Robles, Dr. Raimon Soler Becerro, Dr. Ricard Soto Company, Dr. Carles Sudrià Triay, Dr. Enric Tello Aragay, Dr. Daniel Tirado Fabregat, Dra. Lídia Torra Fernández Dr. Francesc de Paula Valls Junyent, Dr. César Roberto Yáñez Gallardo.

Personal en formació

Sra. Roser Álvarez Klee, Sra. Laura de la Villa Alemán, Sra. Elena Galán del Castillo, Sra. Inés Marco Lafuente, Sr. Roc Padró Caminal, Sr. Oriol Sabaté Domingo, Sra. Sara Torregrosa Hetland.

GRUP DE RECERCA CONSOLIDAT

Història i desenvolupament econòmics (indústria, empresa i sostenibilitat)

2014 SGR 1345

2014-2016

Agència per la Gestió d'Ajuts Universitaris i de Recerca

Import: 49.000 €

Investigador principal

Dr. Carles Sudrià Triay

Investigadors

Dr. Carles Sudrià Triay, Sr. Andrés Aguirre Briones, Sra. Roser Álvarez Klee, Dra. Francesca Antolín Fargas, Dr. Marc Badia Miró, Dr. Josep Maria Benaul Berenguer, Dra. Yolanda Blasco, Dr. Ángel Amado Calvo Calvo, Dra. Montserrat Carbonell Esteller, Dra. Anna Carreras Marín, Dr. Lluís Castañeda Peirón, Dr. Jordi Catalan Vidal, Dr. Josep Colomé Ferrer, Sra. Laura de la Villa Alemán, Dra. Montserrat Duran Pujol, Dra. Paloma Fernández Pérez, Sra. Elena Galán del Castillo, Dr. Jordi Guilera Rafecas, Dr. Miquel Gutiérrez Poch, Dr. Alfonso Herranz Loncán, Dra. Nikola Koepke, Sra. Inés Marco Lafuente, Sr. Roc Padró Caminal, Dr. Pere Pascual Domènech, Dr. Jordi Planas Maresma, Dr. Marc Prat Sabartés, Dr. Ramon Ramon Muñoz, Sr. Oriol Sabaté Domingo, Dr. Alejandro Sánchez Suárez, Dr. Javier San Julián Arrupe, Dr. Raimon Soler Becerro, Dr. Ricard Soto Company, Dr. Enric Tello Aragay, Dra. Lídia Torra Fernández, Sra. Sara Torregrosa Hetland, Dr. Francesc de Paula Valls Junyent, Dr. César Roberto Yáñez Gallardo

PROJECTES FINANÇATS EN CONVOCATÒRIES COMPETITIVES

Crisis industrial y recuperación productiva en la Historia de España, 1686-2018

HAR2015-64769-P

2016-2018

Ministerio de Economía y Competitividad

Import: 83.000 €

Investigadora principal

Dr. Jordi Catalan Vidal

Investigadors

Dra. Adoración Álvaro Moya, Dr. Josep Maria Benaul Berenguer, Dr. Tomàs Fernández de Sevilla Mansanet, Dr. Miquel Gutiérrez Poch, Dra. Montserrat Llonch Casanovas, Dr. Carles Manera Erbina, Dr. José Antonio Miranda Encarnación, Dr. Jordi Nadal Oller, Dr. Marc Prat Sabartés, Dra. Núria Puig Raposo, Dr. Ramon Ramon Muñoz, Dra. Esther María Sánchez Sánchez, Dr. Alejandro Sánchez Suárez, Dr. Carles Sudrià Triay, Dr. Francesc de Paula Valls Junyent, Sra. Laura de la Villa Alemán.

Integración de mercados y su impacto espacial: las regiones latinoamericanas en el muy largo plazo (1890-2010)

ECO2015-65049-C2-2-P

2016-2018

Ministerio de Economía y Competitividad

Import: 9.400 €

Investigadora principal

Dr. Alfonso Herranz Loncán

Investigadores

Dr. Pablo Astorga Junquera, Dr. Marc Badia Miró, Dra. Anna Carreras Marín, Dr. Cristian Arturo Ducoing Ruiz, Dr. Sergio Espuelas Barroso, Dr. Jordi Guilera Rafecas, Dra. Sandra Kuntz Ficker, Dr. Chris Michael Meissner, Dr. José Alejandro Peres Cajás, Dra. Agustina Rayes, Dr. Javier San Julián Arrupe, Dra. Isabel Sanz Villarroya, Dr. Xavier Tafunell Sambola, Dr. César Roberto Yáñez Gallardo

¿Sistemas Agrarios Sustentables? Una interpretación histórica de la agricultura en España desde la perspectiva biofísica

HAR2015-69620-C2-1-P

2016-2018

Ministerio de Economía y Competitividad

Import: 39.200 €

Investigadora principal

Dr. Enric Tello Aragay

Investigadores

Dra. Maria Àngels Alió Torres, Sra. Roser Álvarez Klee, Dr. Claudio Cattaneo, Dra. Teresa Cervera Zaragoza, Dr. Josep Colomé Ferrer, Dr. Xavier Cussó Segura, Sra. Lucía Díez Sanjuán, Sra. Carme Font Moragón, Sr. Nofre Fullana Llinàs, Dr. Ramon Garrabou Segura, Dr. Gabriel Jover Avellà, Sra. Inés Marco Lafuente, Sr. José Luis Martínez González, Dr. Joan Marull López, Sra. Andrea Montero, Sr. Joan Ramon Ostos Falder, Sr. Roc Padró Caminal, Dr. Jordi Planas Maresma, Dr. Joan Ramon Olarieta Alberdi, Dr. Jordi Roca Jusmet, Dra. Mònica Serrano Gutierrez, Dr. Ricard Soto Company, Dr. Francesc Valls Junyent

Multinacionales innovadoras en España (1950-2010). Creación y transferencia de conocimiento en la internacionalización de economías en desarrollo

HAR2013-41453-P

2014-2016

Ministerio de Economía y Competitividad

Import: 19.000 €

Investigadora principal

Dra. Paloma Fernández Pérez

Investigadores

Dr. Àngel Calvo Calvo, Dra. Paloma Miravitles Matamoros, Dra. Elena Cristina San Román López.

Ciclos y desarrollo industrial en la historia económica de la España contemporánea, 1790-2012

HAR2012-33298

2013-2015

Ministerio de Economía y Competitividad

Import: 50.000 €

Investigador principal

Dr. Jordi Catalan Vidal

Investigadores

Dr. Alejandro Sánchez Suárez, Dr. Josep Maria Benaul Berenguer, Dr. Francesc de Paula Valls Junyent, Dr. Ramon Ramon Muñoz, Dr. Miquel Gutiérrez Poch, Dr. Marc Prat Sabartés, Dr. Jordi Nadal Oller, Sr. Guillermo Gil-Mugarza Llorente, Sra. Laura de la Villa Alemán, Dr. Carles Manera Erbina, Dr. José Antonio Miranda Encarnación, Dra. Montserrat Llonch Casanovas, Dra. Esther María Sánchez Sánchez, Dra. Adoración Álvaro Moya.

Sistemas agrarios sostenibles y transiciones en el metabolismo social: desigualdad y cambio institucional en España

HAR2012-38920-C02-02

2013-2015

Ministerio de Economía y Competitividad

Import: 60.000 €

Investigador principal

Dr. Enric Tello Aragay

Investigadores

Dr. Josep Colomé Ferrer, Dr. Jordi Planas Maresma, Dr. Ricard Soto Company, Dr. Francesc de Paula Valls Junyent, Dr. Lluís Parcerisas Benedé, Sr. Joan Ramon Ostos Falder, Sra. Elena Galán del Castillo, Dra. Maria Àngels Alió Torres, Dra. Nikola Koepke, Dr. Jordi Roca Jusmet, Sra. Roser Àlvarez Klee, Dr. Ramon Garrabou Segura, Dr. Xavier Cussó Segura, Dr. Enric Saguer Hom, Dr. Biel Jover Avellà, Dr. José Ramón Olarieta, Dr. Joan Marull López.

Crecimiento económico, integración de mercados y desigualdad regional en América Latina (1870-2010)

ECO2012-39169-C03-03

2013-2015

Ministerio de Economía y Competitividad

Import: 18.000 €

Investigador principal

Dr. Alfonso Herranz Loncán

Investigadores

Dr. César Yáñez Gallardo, Dra. Anna Carreras Marín, Dr. Marc Badia Miró, Dr. Sergio Espuelas Barroso, Dr. Jordi Guilera Rafecas, Sr. José Alejandro Peres Cajás, Sra. Sara Torregrosa Hetland, Sr. Oriol Sabaté Domingo, Dra. Nikola Koepke, Sra. Roser Àlvarez Klee, Dr., Xavier Tafunell Sambola, Dr. Luis Bértola Flores, Dr. Javier Ernesto Rodríguez Weber, Dr. Jorge Daniel Gelman, Dr. Thales

Augusto Zamberlan Pereira, Sra. Paola Chenillo Alazraki, Sra. María Florencia Araoz

La financiación de los ferrocarriles latinoamericanos, 1860-1913: un análisis comparativo sobre especulación, corrupción y poder de mercado

2016-2018
Fundación BBVA
Import: 39.905 €

Investigador principal
Dr. Alfonso Herranz Loncán

Investigadors
Dr. Alfonso Herranz Loncán

Ajut per incentivar i consolidar la recerca d'excel·lència ja existent a les universitats públiques de Catalunya. Programa ICREA Academia 2013

2014-2018
ICREA
Import: 200.000 €

Investigadora principal
Dra. Paloma Fernández Pérez

La teoría cuantitativa del dinero. La demanda de dinero en España, 1883-1998

2014-2015
Banco de España
Import: 13.913 €

Investigador principal
Dr. Jordi Catalan Vidal

Investigadors
Dra. Yolanda Blasco Martel, Dra. Carme Riera Prunera.

Sustainable farm System: long-term socio-ecological metabolism in western agriculture

895-2011-1020
2012-2017
Social Sciences and Humanities Research Council SSHC (Canadà)
Import: 1.932.603 €

Investigador principal
Dr. Geoff Cunfer

Investigadors
Dr. Ricard Soto Company i Dr. Enric Tello Aragay

Becaris
Elena Galán del Castillo, Dr. Lluís Parcerisas Benedé i Joan Ramon Ostos Falder.

Crisis y reconstrucción de los mercados de trabajo en Cataluña (1760-1960)

HAR2014-57187-P

2015-2017

Ministerio de Economía y Competitividad

Import: 43.560 €

Investigadora principal

Dra. Cristina Borderías Mondéjar

Investigadors (només Departament d'Història i Institucions Econòmiques)

Dra. Montserrat Carbonell Esteller

Ageing Europe: An application of National Transfer Accounts (NTA) for explaining and projecting trends in public finances (AGENTA)

613247

2014-2017

7COSSH - COOPERATION. SSH. 7è Programa Marc. Socio-economic Sciences and the Humanities (Ciències Socioeconòmiques i Humanitats)

Import: 272.231,32 €

Investigadora principal

Dra. Concepcion Patxot Cardoner

Investigadors (només Departament d'Història i Institucions Econòmiques)

Dr. Alfonso Herranz Loncán

Pensions and Education: Combined Effects on inter and intragenerational redistribution

2012-2014

Fundación General CSIC

Import: 137.146€

Investigadora principal

Dra. Concepcion Patxot Cardoner

Investigadors (només Departament d'Història i Institucions Econòmiques)

Dr. Sergio Espuelas Barroso

Impacto de la Investigación Española en Ciencias Sociales

CSO2013-47748-R

2014-2016

Ministerio de Economía y Competitividad

Import: 41.000 €

Investigadora principal

Dra. Marta Soler Gallart

Investigadors (només Departament d'Història i Institucions Econòmiques)

Dra. Montserrat Carbonell Esteller

Gasto social, inversión en capital humano y democracia en América Latina, 1913-2005

2015-2017
Fundación Ramón Areces
Import: 36.000 €

Investigador principal
Dr. Sergio Espuelas Barroso

Multinacionales innovadoras españolas en Estados Unidos y Alemania: claves de largo plazo de su competitividad

2014-2016
Fundación BBVA
Import: 27.500 €

Investigador principal
Dra. Paloma Fernández Pérez

Investigadores
Dra. Paloma Fernández Pérez, Dra. Nuria Puig Raposo, Dr. Mauro F. Guillén i Dr. Esteban García-Canal.

Innovación individual y olas de cambio técnico: particularidades de la mecanización de la primera industria española

267720
2013-2015
Fundación Ramón Areces
Import: 36.000 €

Investigador principal
Dr. Marc Badia Miró

Investigadores
Dr. Marc Badia Miró i Dr. Sergi Lozano.

CONTRACTES PROGRAMA I AJUTS

Contracte programa amb el Grup de Recerca en Història i Desenvolupament Econòmic (indústria, empresa i sostenibilitat)

1 de gener de 2013-31 de desembre de 2014
1 de gener de 2014-31 de desembre de 2015
Facultat d'Economia i Empresa

Investigador principal
Dr. Carles Sudrià Triay

Ajut del Vicerectorat de Recerca a l'Observatori Centre d'Estudis Antoni de Capmany en Economia i Història Econòmica

1 de gener de 2013-31 de desembre de 2014
1 de gener de 2014-31 de desembre de 2015
Vicerectorat de Recerca de la UB

Investigador principal
Dr. Carles Sudrià Triay

CONVENIS

Conveni de col·laboració per al tractament de les dades contingudes a la base de dades 'Empreses i empresaris a la Catalunya del segle XIX', del Centre d'Estudis 'Antoni de Capmany' de la Facultat d'Economia i Empresa

University of Yale

Investigador principal
Dr. Carles Sudrià Triay

Programa Pensament Pasqual Maragall

Fundació Catalunya Europa i Càtedra Pasqual Maragall d'Economia i Territori (UB)

Investigador principal
Dr. Eloi Serrano Robles

La banca emisora provincial y la formación del sistema financiero español (1844-1874)

Fundación Banco Bilbao Vizcaya Argentaria

Investigadors
Dr. Carles Sudrià Triay, Dr. Lluís Castañeda Peirón, Dra. Yolanda blasco Martel

Història de la indústria del gas a les comarques catalanes

Fundació Gas Natural Fenosa

Investigadors
Dr. Carles Sudrià Triay

Miquel y Costas & Miquel SA: Ordenació i catalogació de fons documentals, elaboració d'una base de dades de les principals variables per estudiar la seva evolució històrica i la redacció d'un llibre sobre la història de l'empresa

Miquel y Costas & Miquel SA

Investigadors

Dr. Miquel Gutiérrez Poch

SEUR: 70 años de liderazgo en el transporte urgente español (1942-2012). Proyecto de Investigación. Historia empresarial de SEUR

SEUR

Investigadors

Dra. Paloma Fernández Pérez, Dra. Elena San Román

PARTICIPACIÓ EN PROJECTES D'ALTRES UNIVERSITATS

Desigualdad regional en Europa y América: tendencias de largo plazo y factores explicativos (1890-2010)

ECO2015-65049-C2-1-P

2016-2018

Ministerio de Economía, Industria y Competitividad

Import: 10.164€

Investigador principal

Dr. Daniel A. Tirado Fabregat (Universitat de València)

Investigador UB

Dr. Marc Badia Miró

Red de Excelencia Globalización, Crecimiento y Desigualdad. (Siglos XIX-XXI)

ECO2015-71534-REDT

2016-2017

Ministerio de Economía y Competitividad

Import: 30.000€

Investigador principal

Dr. Daniel Aurelio Tirado Fabregat

Investigador UB

Dr. Alfonso Herranz Loncán

La incidència del desglaç de la regió àrtica en la recomposició de l'espai geo-energètic mundial

2015RICIP00005

2016-2017

Institut Català Internacional per la Pau

Import: 5.251,64€

Investigador principal

Dr. Maria del Mar Campins Eritja

Investigadores UB

Dr. Aurèlia Mañé Estrada, Carmen de la Cámara Arilla

La dimensión internacional de las transformaciones políticas en el mundo árabo-islámico

CSO2014-52998-C3-3-P

2015-2017

Universidad Autónoma de Madrid

Import: 37.510€

Investigador principal

Dr. Miguel Hernando de Larramendi

Investigador UB

Dr. Aurèlia Mañé Estrada

Salud nutricional y desigualdad en la España mediterránea, siglos XVIII-XX: un estudio de historia antropométrica

19512/PI/14

2015-2017

Fundación Séneca. Agencia de Ciencia y Tecnología. Región de Murcia

Import: 19.432€

Investigador principal

Dr. Josep Maria Ramon-Muñoz

Investigador UB

Dr. Ramon Ramon-Muñoz

The British paper trade and market regulation: from free trade Empire to the Common Market, 1861–1960

267720

2013-2016

Research Council for Culture and Society (Academy of Finland)

Import: 229.124 €

Investigador principal

Dr. Timo Särkkä

Investigador UB

Dr. Miquel Gutiérrez Poch

XARXA DE REFERÈNCIA D'R+D+I EN ECONOMIA I POLÍTIQUES PÚBLIQUES (XREPP)

La Xarxa de Referència D'R+D+I en Economia i Polítiques Pùbliques de la Generalitat de Catalunya (XREPP) va ser creada per resolució del Departament d'Educació i Universitats de 20 de novembre de 2006.

XREPP és una xarxa de recerca orientada principalment al disseny i a l'avaluació de les polítiques públiques. En aquest sentit, el seu principal objectiu consisteix en la realització de producció científica que informi i orienti l'elaboració i avaluació de polítiques públiques de rellevància per a la societat en quatre àmbits diferenciats.

1. Sostenibilitat de l'Estat del Benestar i redistribució de la renda: pensions, educació, salut i atur.
2. Desenvolupament de polítiques socials i pobresa.
3. Globalització i desigualtats territorials.
4. Polítiques medioambientals i de I+D+i.

La xarxa agrupa a cinc grups de recerca de quatre universitats diferents:

- **Centre d'Anàlisi Econòmica i de les Polítiques Socials (CAEPS)** de la Universitat de Barcelona.
- **Grup de Recerca d'Economia i Polítiques Pùbliques (GEPP)** de la Universitat Autònoma de Barcelona.
- **Grup d'Investigació en Economia Pública (GIEP)** de la Universitat de Girona
- **Grup de Recerca en Economia Quantitativa Urbana i Regional (QURE)** de la Universitat Rovira i Virgili.
- **Grup de Recerca en Mercats, Institucions i Redistributions (GREMIR)** de la Universitat Autònoma de Barcelona.
- **Grup de Recerca en Economia, Energia i Pressions Medioambientals (EEEP)** de la Universitat de Barcelona.
- Grup de Recerca en Globalització, Desigualtat Econòmica i Polítiques Pùbliques en Perspectiva Històrica (GRGDEP) de la Universitat de Barcelona

El Grup de Recerca en Globalització, Desigualtat Econòmica i Polítiques Pùbliques en Perspectiva Històrica (GRGDEP) neix en el si del Departament d'Història i Institucions Econòmiques de la Universitat de Barcelona i la major part dels seus membres ho són, també, del Grup de Recerca consolidat de la Generalitat de Catalunya en Història i Desenvolupament Econòmic.

Membres

Alfonso Herranz Loncán (Universitat de Barcelona) – Investigador Principal
Enric Tello Aragay (Universitat de Barcelona)
Ramon Ramon Muñoz (Universitat de Barcelona)
Marc Prat Sabartès (Universitat de Barcelona)
Marc Badia Miró (Universitat de Barcelona)
Anna Carreras Marín (Universitat de Barcelona)
Sergio Espuelas (Universitat de Barcelona)
Inés Marco Lafuente (Universitat de Barcelona)
Roc Padró Caminal (Universitat de Barcelona)
Oriol Sabaté Domingo (Universitat de Barcelona)
Sara Torregrosa Hetland (Universitat de Barcelona)
Roser Àlvarez Klee (Universitat de Barcelona)
Javier San Julián Arrupe (Universitat de Barcelona)

Activitats (octubre 2015/ desembre 2016)

Barcelona Frontier Research in Economic and Social History (FRESH) Meeting on the Economic History of Education. Universitat de Barcelona, Barcelona, 3-4 de desembre de 2015.

NETWORK OF INTERDISCIPLINARY RESEARCH IN FAMILY FIRMS (NIRFF)

La Network of Interdisciplinary Research in Family Firms va ser creada l'octubre de 2009 a la Universitat de Barcelona.

Membres

Paloma Fernández (Universitat Barcelona) - Directora
Luis Alonso Álvarez (Universidade de A Coruña)
María Inés Barbero (Universidad de San Andrés – Argentina)
Josep Maria Benaul Berenguer (Universitat de Barcelona)
Yolanda Blasco Martel (Universitat de Barcelona)
Christine Blondel (INSEAD – França)
Lourdes Casanova (INSEAD, França)
Rafael Castro Balaguer (Universidad Complutense de Madrid)
Lucía Ceja (IESE)
Mario Cerutti (Universidad Autónoma de Nuevo León, México)
Andrea Colli (Università Bocconi)
Béatrice Craig (Universtiy of Ottawa)
María Liliana Da Orden (Universidad Nacional de Mar del Plata – Argentina)
Teresa Da Silva Lopes (University of York)
Armando Dalla Costa (Universidad de Paraná, Brasil)
Carlos Dávila Ladrón de Guevara (Uniandes, Colombia)
Pablo Díaz Morlán (Universitat d'Alacant)
Allan Discua Cruz (Lancaster University Management School)
Jeff Fear (University of Redlands)
María Fernández Moya (Universitat de Barcelona-IESE)
Fundación Nexia (Barcelona)
Francisco Javier Fernández Roca (Universidad Pablo de Olavide)
Xavier García Barber (Universitat de Barcelona)
Esteban García-Canal (Universidad de Oviedo)
José Luis García Ruiz (Universidad Complutense de Madrid)
Giuseppe Gentile (Università de Salerno –Itàlia)
Tiago Luis Gil (Universidad de Brasília, Brasil)
Mauro F. Guillen (Joseph H. Lauder Institute of Management & International Studies, Philadelphia – Estats Units)
Vipin Gupta (Simmons School of Management, Boston, Estats Units)
Miquel Gutiérrez Poch (Universitat de Barcelona)
Eleanor Hamilton (University of Lancaster, Regne Unit)
Dan Johansson (The Ratio Institute, Estcolm – Suècia)
Juha Kansikas (University of Jyväskylä – Finlàndia)
Christopher Kobrak (European School of Management, França)
Xabier Lamikiz Gorostiaga (Universidad Autónoma de Madrid)
Juan Carlos Leiva (Instituto Tecnológico, Costa Rica)
Chen Ling (Director Institute Family Business, Zhejiang University, Xina)
Montserrat Llonch Casanovas (Universitat Autònoma de Barcelona)
Santiago López (Universidad de Salamanca)
Miguel A. López-Morell (Universidad de Murcia)
Andrea Lluch (CONICET, Argentina)
Christina Lubinski (Harvard University School)
Boris Matijas (Universitat Pompeu Fabra)
Severino Mavhiki (Midlands State University - Zimbabwe)
José Antonio Miranda Encarnación (Universitat d'Alacant)
Martin Monsalve (Universidad Pacífico, Perú)
Patricia Monteferrante (IESA, Venezuela)
Raffaella Montera (Università de Salerno – Itàlia)
Marina Niforos (INSEAD, France)

Mattias Nordqvist (Jönköping International Business School – Suècia)
Jari Ojala (University of Jyvaskyla, Finlàndia)
Teresa Cristina Novaes Marques (Universidade de Brasilia – Brasil)
Jari Ojala (University of Jyväskylä – Finlândia)
Mike Parsons (Lancaster University Management School)
Ramón Piñango (IESA, Venezuela)
Núria Puig Raposo (Universidad Complutense de Madrid)
Eva Rivas S. (Universidad Metropolitana de Monterrey – Mèxic)
Mary B. Rose (Lancaster University Management School)
Mikel Sáez García (Universitat d'Alacant)
Pilar Saldaña (Catedra de l'Empresa Familiar- UB)
Carlo Salvato (Bocconi University, Milan – Itàlia)
Harm G. Schröter (University of Bergen – Noruega)
Pramodita Sharma (Concordia University, Montreal – Canadà)
Alejandro Sánchez Suárez (Universitat de Barcelona)
Elena San Román (Universidad Complutense de Madrid)
Josep Tàpies (IESE Escola de Negocis)
Rosa Nelly Trevinyo-Rodríguez (Family Business Center, Monterrey – Mèxic)
Jesús María Valdaliso Gago (Universidad del País Vasco)
Heli Valtonen (University of Jyvaskyla, Finländia)
Javier Vidal (Universitat de València)
Belén Villalonga (Harvard Business School)
David Wong (Universidad del Pacífico, Lima – Perú)

Línies de recerca

- Corporate governance
- Successió i protocols
- Gènere i empresa familiar
- Gran empresa familiar en economies emergents del passat i el present
- Gran empresa familiar en economies desenvolupades
- Fiscalitat
- Fluxos de capital i paradisos fiscals
- Estudis de casos
- Innovació
- Associacionisme i Networking
- Contribució al desenvolupament i el creixement
- Filantropia i Responsabilitat Social Corporativa
- Transferència de capacitat emprendedora entre generacions
- Formació i professionalització de la direcció
- Estadístiques i estimacions sobre empresa familiar
- Institucionalització dels estudis d'empresa familiar

Activitats (octubre 2015 – desembre 2016)

Participació dels membres en la fundació i primer Comité Editorial del Open Access *Journal of Evolutionary Studies in Business*, acceptat com a Revista Científica de la UB, i avaluat positivament pel Directory of Open Access Journals /DOAJ.

Premi Instituto Argentino de la Empresa Familiar a la millor monografia sobre investigació relacionada amb empresa familiar. El 19 d'agost de 2016 la Monografia "Familias empresarias y grandes empresas familiares en América Latina y España: Una visión de largo plazo" ha estat designada per la Comisión Directiva del Instituto Argentino de la Empresa Familiar/IADEF com a guanyadora del PREMIO IADEF 2016, en la Categoría "INVESTIGACIÓN Y ESTUDIO", premi que ha consistit en un diploma d'honor i una estatueta, entregats el dia dimecres 5 d'octubre de 2016 al carrer Guido 1841 de la Capital Federal (Universidad Notarial Argentina, seu acadèmica del IADEF), en l'acte de celebració del DIA INTERNACIONAL DE LA EMPRESA FAMILIAR. Va recollir el premi en nom de les editores Paloma Fernández Pérez i Andrea Lluch i dels 22 coautors d'11 països la Dra. Dra. María Inés Barbero en representació dels mateixos.

Publicació d'un projecte de recerca coordinat per Paloma Fernández i Andrea Lluch, amb participació de 22 investigadors d'11 països, la majoria membres de la Xarxa NIRFF, en castellà i en anglès. En castellà editat el 2015 com a *Familias empresarias y grandes empresas familiares en América Latina y España. Una visión de largo plazo*, Bilbao, Fundación BBVA (amb edició electrònica, i microsite interactiu estadístic). En anglès editat el 2016 com a *Evolution of Family Business. Continuity and Change in Latin America and Spain*. Cheltenham, Edward Elgar. Investigadors participants al projecte i a les dues publicacions membres de la xarxa NIRFF: María Inés Barbero, Mario Cerutti, Javier Vidal, Núria Puig, Andrea Lluch, Allan Discua, Lourdes Casanova. I membres col.laboradors externs a la xarxa Carmen Galve i Alejandro Hernández, Jon Martínez, Martin Monsalve, Juan Carlos Leiva, Erick Guillén, Pablo Díaz Morlán, Jaime López Guauque, Armando Dalla Costa i Carlos Drumond.

Capítol de Paloma Fernández i Pablo Díaz Morlán, "Between power and the market: an approach to the historical evolution of large family businesses in Spain in the twentieth century". *Evolution of Family Business. Continuity and Change in Latin America and Spain*. Editors Paloma Fernández and Andrea Lluch. Cheltenham and Northampton, Edward Elgar, 2016. Pp. 217-237.

Organització de sessions a congressos i de workshops per membres de la xarxa:

- Workshop *International Business in Southern Europe in a Long-Term Perspective*. Facultat d'Economia i Empresa, Universitat de Barcelona, 24 novembre 2015. Amb inauguració de Peter J. Buckley. Papers de membres del NIRFF per Elena San Román, i Paloma Fernández.
- World Business History Conference/20th EBHA Conference, Bergen, University Bergen, NORWAY, 25-27 Agost 2016. Sessió sobre finances i pimes coorganitzada per José Luis García Ruiz i Paloma Fernández amb participació de Armando dalla Costa, Christopher Kobrak, i J.L. García Ruiz i P. Fernández
- Workshop '*Innovative Businesses in the Healthcare Industries in the Twentieth Century*'. Barcelona, Facultat d'Economia i Empresa, Universitat de Barcelona 29 Novembre 2016. Amb papers de membre del NIRFF Paloma Fernández.

Activitat a Facebook de la xarxa, dins del grup tancat de Facebook "Network of Interdisciplinary Research in Family Firms":

- El 2016 ha arribat a tenir 198 membres, investigadors, i docents, interessats en l'intercanvi d'informació sobre investigació, notícies, polítiques, i esdeveniments relacionats amb negocis controlats per famílies al món.

- Diàriament el promig de visites a continguts del grup facebook del NIRFF, arriba a les 50.
- Membres del grup més actius en compartir notícies d'interés el 2016 a la Xarxa NIRFF de Facebook han estat: Paloma Fernández (UB), Alfredo di Massis (Lancaster University), Bernardo Batiz-Lazo (Bangor University), Niall Mac Kenzie (CBR, University of Cambridge), Francisco Javier Fernández Roca (Pablo Olavide), Araceli Almaraz (Colegio de la Frontera Norte, Mexico), Andy Popp (Liverpool University), Mary Breakell Rose (Lancaster University), Asociación of Business Historians (UK), Alejandro Campos (Universidad de Guadalajara, Mexico), Basco Rodrigo (Sheikh Saoud bin Khalid bin Khalid Al Qassimi Chair in Family Business), Joseba de la Torre (Universidad Pública de Navarra), José Manuel Carrasco Weston and Martin Monsalve (Universidad del Pacífico, Peru), Miguel A. López Morell (Universitat de Múrcia), Lourdes Casanova (Cornell University, USA).

Seminaris del Departament d'Història i Institucions Econòmiques

Octubre 2015- desembre 2016

SEMINARIS DEL DEPARTAMENT D'HISTÒRIA I INSTITUCIONS ECONÒMIQUES

ORGANITZADORS

Lluís Castañeda Peirón
Sergio Espuelas Barroso

21 d'octubre de 2015

Harmut Berghoff – Institute of Economic and Social History, University of Göttingen
From the Watergate Scandal to the Compliance Revolution: The Fight against Corporate Corruption in the United States and Germany, 1972-2014

4 de novembre de 2015

Marc Goñi – University of Vienna
Assortative matching and persistent inequality: Evidence from the world's most exclusive marriage market

18 de novembre de 2015

Carles Sudrià Triay – Universitat de Barcelona
Technology and Geography in the Second Industrial Revolution: New Evidence From the Margins of Trade

10 de desembre de 2015

Margarita Vilar – Universidade da Coruña
Jerònima Pons – Universidad de Sevilla
Straight Outta Oberberg: Transforming Mid-Sized Family Firms into Global Champions 1970-2010

13 de gener de 2016

Dan Liu – School of Economics. Shanghai University of Finance and Economics
City Size and Inequality in China

10 de febrer de 2016

Bishnupriya Gupta – University of Warwick
Employer Opportunism in Indentured Labour Contracts: Did bad reputation discourage migration to Assam's Tea Plantations?

24 de febrer de 2016

Enrique Llopis – Universidad Complutense de Madrid
¿Retrocedió el producto agrario por habitante en la Edad Moderna? El caso castellano

2 de març de 2016

Agustina Rayes – CONICET-IGEHCS
Los diplomáticos argentinos y el comercio de exportación durante la Primera Guerra Mundial

16 de març de 2016

Marion Gaspard – Université Lumière Lyon 2

First steps in Economic dynamics: did Hotelling (1931) met Ramsey (1928)?

6 d'abril de 2016

Juan Infante – Universidad Pablo de Olavide

Una perspectiva biofísica del cambio agrario español. Flujos de biomasa e indicadores derivados (1900-2010)

13 d'abril de 2016

John P. Tang – Australian National University

The Engine and the Reaper: Industrialization and Mortality in Early Modern Japan

27 d'abril de 2016

Stefan Öberg – (University of Gothenburg

Testing for resource dilution in large families using anthropometric data - An overview of the literature

4 de maig de 2016

Chris Minns – London School of Economics

Resource Booms versus Structural Change: Accounting for Convergence and Divergence in Canadian Labour Productivity, 1890-2006

25 de maig de 2016

Miguel Martín Retortillo – Universitat Pompeu Fabra

How important are the fundamental causes of economic growth? An analysis of the total factor productivity of European agriculture, 1950-2005

1 de juny de 2016

Alejandra Irigoin – London School of Economics

War in Europe, (truncated) Globalization in America? The short and long run effects of the Napoleonic Wars

29 de setembre de 2016

Ewout Frankema – Wageningen University

From Slave ship provisioning in the long 18th century. A boost to West African commercial agriculture?

19 d'octubre de 2016

Rafael Vallejo – Universidade de Vigo

(Co-autoria amb Elvira Lindoso – Universidade da Coruña – i Margarita Vilar Rodríguez – Universidade da Coruña)

El turismo español en el primer tercio del siglo XX: Nuevas fuentes y resultados

7 de desembre 2016

Jordan Claridge – London School of Economics

Women's Wages in Late Medieval England: New Evidence from Agriculture

**Publicacions del Centre
d'Estudis Antoni de Capmany**

Octubre 2015- desembre 2016

Revista de Historia Industrial

DEPARTAMENT D'HISTÒRIA I INSTITUCIONS ECONÒMIQUES
FACULTAT DE CIÈNCIES ECONÒMIQUES I EMPRESARIALS.
UNIVERSITAT DE BARCELONA
AVDA. DIAGONAL, 690. 08034 BARCELONA
TEL. 93 402 19 32
FAX. 93 402 45 94
E-mail: r.historiaindustrial@ub.edu

PRODUCCIÓ:

Publicacions i Edicions de la Universitat de Barcelona
Dipòsit legal: B-35.219-92
ISSN: 1132-7200

FUNDADOR I DIRECTOR EMÈRIT:

Jordi Nadal Oller (Universitat de Barcelona)

CONSELL DE REDACCIÓ

Directors:

Carles Sudrià Triay (Universitat de Barcelona)
Antonio Parejo Barranco (Universidad de Málaga †, 7-4-2013)

Editors:

Àlex Sánchez Suàrez (Universitat de Barcelona)
Miquel Gutiérrez Poch (Universitat de Barcelona)

Vocals:

Joám Carmona Badia (Universidad de Santiago)
Albert Carreras (Universitat Pompeu Fabra)
Jordi Catalan (Universitat de Barcelona)
Antonio Escudero (Universidad de Alicante)
Antonio Gómez Mendoza (Universidad Complutense de Madrid)
Mathias Kipping (York University, Toronto)
Jordi Maluquer De Motes (Universitat Autònoma de Barcelona)
José Miguel Martínez Carrión (Universidad de Murcia)
Núria Puig (Universidad Complutense de Madrid)
Marcelo Rougier (Universidad de Buenos Aires)
Max-Stephan Schulze (London School of Economics)
Luciano Segreto (Università di Firenze)
Jaume Torras (Universitat Pompeu Fabra)

Coordinadora de Recensions:

Adoración Álvaro (CUNEF)

Consell Assessor:

Franco Amatori (Università Luigi Bocconi, Milán)

Alber Broder (Université París XII)

Pere Pascual (Universitat de Barcelona)

Jaime Reis (Universidade de Lisboa)

Mary Rose (University of Lancaster)

John Wilson (University of Liverpool)

Administració i Subscripcions:

Sara Torregrosa

Oriol Sabaté

INDICADORS DE QUALITAT

Des del número 39 (primer trimestre de 2009), la *RHI* s'inclou a les següents bases de dades de la Web of Science (abans ISI Web of Knowledge): Social Science Citation Index (SSCI), Arts&Humanities Citation Index (A&HCI) i Current Contents Connect (CCC), Arts and Humanities. Totes es poden consultar a la *Web of Science* de Thomson Reuters.

Des de l'edició de 2011, el Journal of Citation Report avalua l'índex d'impacte de la *Revista de Historia Industrial*.

La *Revista de Historia Industrial* té un factor d'impacte de 0,290 al Journal Citation Reports Edition 2014 (tercer quartil a les categories "History" i "History of Social Sciences").

El juny de 2013 la FECYT va renovar el Segell de Qualitat després de superar l'avaluació de 12 indicadors, essent qualificada com a EXCEL-LENT.

De la mateixa manera, els articles publicats a la *Revista d'Història Industrial* són ressenyats i resumits a Econlit (base de dades electrònica del Journal of Economic Literature), Historica Abstracts, America: History and Life, Base de dades ISOC i Catàlogo Latindex.

NÚMERO 60 (AÑO XXIV, 2015-3)

Artículos

José L. Gasch-Tomás, "Transport costs and prices of Chinese silk in the Spanish Empire. The case of New Spain, c. 1571-1650". (p. 15-47).

Luis Perdices Blas, José Luis Ramos Gorostiza, "Prensa económica, 1874-1936: el caso de «El Economista»" (p. 49-80).

Carlos Newland, "De Sobre las estrategias, utilidades y valuación del grupo Garovaglio y Zorraquín durante el siglo XX" (p. 81-102)

Roberto Hernández Elizondo, "Pequeñas empresas, grandes productoras: la participación del capital mexicano en el petróleo anterior a la expropiación" (p. 103-135).

Domingo Cuéllar, "La Compañía de los Ferrocarriles Andaluces en las décadas de 1920 y 1930" (p. 137-171).

Gloria Sanz Lafuente, "Emigrantes industriales: los trabajadores españoles y el «milagro económico alemán», 1960-1985" (p. 173-216).

Reseñas

"Tirthankar Roy, *India in the World Economy. From Antiquity to the Present*, Cambridge, Cambridge University Press, 2012, 208 pp." (p. 219-226), por Rafael Dobado González.

"Gareth Austin y Kaoru Sugihara (eds.), *Labour-Intensive Industrialization in Global History*, Nueva York, Routledge Explorations in Economic History, 2013, 310 pp." (p. 227-230), por Montserrat Llonch Casanovas.

"Nigel Goose y Katryna Honeyman (eds.), *Childhood and Child Labour in Industrial England. Diversity and Agency, 1750-1914*, Surrey, Ashgate, 2013, 358 pp." (p. 231-233), por Martín Iturralde Valls.

"Sergio Sánchez Collantes, *El azote de la plebe*, Gijón, Zahorí Ediciones, 2014, 201 pp., Ashgate, 2013, 358 pp." (p. 235-237), por Carlos Larrinaga.

"Ralf Roth y Henry Jacolin (eds.), *Eastern European Railways in Transition: Nineteenth to Twenty-first Centuries*, Farnham, Surrey, Ashgate, 2013, 428 pp." (p. 239-241), por Pedro Pablo Ortúñez Goicolea.

"Ángel Calvo, *Telecomunicaciones y el nuevo mundo digital en España: la aportación de Standard Eléctrica*, Barcelona-Madrid, Ariel / Fundación Telefónica, 2014, 413 pp." (p. 243-245), por Fornés Jordi.

"Alice Mah, *Port Cities and Global Legacies. Urban Identity, Waterfront Work, and Radicalism*, Croydon, Palgrave Macmillan, 2014, 241 pp." (p. 247-251), por Daniel Castillo Hidalgo.

NÚMERO 61 (AÑO XXV, 2016). MONOGRÁFICO 1: LA REGULACIÓN DE LOS SERVICIOS EN ESPAÑA

Artículos

Francesca Antolín Fargas, "Introducción" (p. 11-13).

Juan Manuel Matés, "La regulación del suministro de agua en España: siglos XIX y XX" (p. 15-47).

Mercedes Fernández-Paradas, "La regulación del suministro de gas en España (1841-1936)" (p. 49-78).

Pedro Pablo Ortúñez Goicolea, "Gobernanza en la regulación del sector ferroviario español. Un análisis histórico: 1844-1941" (p. 79-109).

Francesca Antolín Fargas, "Regulación y gestión de los recursos eléctricos durante el primer siglo de la industria eléctrica" (p. 111-139).

Ángel Amado Calvo Calvo, "El teléfono en España: regulación sin regulador independiente, 1882-1975" (p. 141-182).

Joseán Garrués Irurzun, "La transición eléctrica en España: de la regulación tradicional a la regulación para el mercado, 1982-1996" (p. 183-206).

NÚMERO 62 (AÑO XXV, 2016-1)

Artículos

Joaquim Cuevas Casaña, Ángel Pascual Martínez Soto, "El inicio de la banca comercial en Puerto Rico, la Sociedad Anónima de Crédito Mercantil, 1877-1888". (p. 13-46).

Mónica Ortega Moreno, Agustín Galán García, "Análisis univariante de la serie de accidentes de trabajo en España. 1900-2000" (p. 47-74).

Marta Pujadas i Garriga, "Historia ambiental de la planta electroquímica de Flix: el Principio de Precaución frente al paradigma del crecimiento" (p. 75-107).

Francisco José Medina Albaladejo, "Los «consorzi vinicoli» en Italia durante el siglo XX: un modelo de empresa cooperativa de éxito" (p. 109-141).

José Ignacio Martínez Ruiz, "Sistemas de tarificación y precio de la electricidad para fuerza en España antes de la Guerra Civil" (p. 143-179).

Federica Bertagna, "Empresas, empresarios e inmigrantes italianos en la Argentina del primer peronismo (1946-1955)" (p. 181-212).

Reseñas

"Francesca Fauri (ed.), *The History of Migration in Europe. Prospectives from economics, politics and sociology*, Londres y Nueva York: Routledge, 2015, 282 pp." (p. 215-219), por Gloria Sanz Lafuente.

"Carlos Larrinaga, *Balnearios guipuzcoanos, 1776-1901. Turismo de salud e inversión de capital en aguas minerales*, Guipúzcoa: Real Sociedad Bascongada de Amigos del País, 254 pp." (p. 221-223), por Rafael Vallejo Pousada.

"Manuel Pérez-García, *Vicarious consumers: trans-national meetings between the West and East in the Mediterranean World, 1730-1808*, Farnham: Ashgate, 2013, 375 pp." (p. 225-227), por Fernando Ramos Palencia.

"Charles W. Calomiris y Stephen H. Haber, *Fragile by Design. The Political Origins of Banking Crises & Scarce Credit*, Princeton y Oxford: Princeton University Press, 2014, 584 pp." (p. 229-231), por Anna Solé del Barrio.

"Joan Carles Alayo i Manubens y Francesc X. Barca, *La tecnología del gas a través de su historia*, Madrid: LID – Fundación Gas Natural Fenosa (Serie «Historia del Gas», n.º 6), 2011, 535 pp." (p. 233-234), por Pedro Amigo Román.

"Lucia Coppolaro, *The Making of a World Trading Power. The European Economic Community (EEC) in the GATT Kennedy Round Negotiations (1963-67)*, Surrey: Ashgate, 2013, 237 pp." (p. 235-238), por Misael Arturo López Zapico.

"José Camilo Dávila, Carlos Dávila, Lina Grisales and David Schnarch, *Business Goals and Social Commitment: Shaping Organizational Capabilities – Colombia's Fundación Social, 1984- 2011*, Bogotá, Ediciones Uniandes, 2014, 208 pp." (p. 239-242), por Marta Rey-García.

"Bernardo Batiz-Lazo, J. Carles Maixe-Altes, Paul Thomes, *Technological Innovation in Retail Finance: International Historical Perspectives*, Nueva York: Routledge, 2011, 319 pp." (p. 243-245), por Debora Di Caprio, Francisco Javier Santos Arteaga.

NÚMERO 63 (AÑO XXV, 2016-2)

Artículos

Javier Moreno Lázaro, "Ron, negocios y sociedad en Cuba, 1832-1965". (p. 13-48).

José Joaquín García Gómez, "Urban penalty en España: el caso de Alcoy (1857-1930)" (p. 49-78).

Jimena Caravaca, "Nacionalismo económico en Argentina: pensar la industria para pensar la Nación, 1870-1900" (p. 79-108).

Armando López-Rodríguez, "La aventura empresarial en Europa de un pionero de la telefonía en Baltimore" (p. 109-132).

Laura Irene Badaloni, "Ingenieros británicos, ferroviarios comunistas y organización del trabajo en los talleres del Ferrocarril Central Argentino en las primeras décadas del siglo XX" (p. 133-160).

Calzada Joan, Antón Costas Comesaña, "La liberalización de las telecomunicaciones en España: objetivos europeos versus intereses nacionales" (p. 161-204).

Reseñas

"Manuel Silva (ed.), *Técnica e ingeniería en España*, Zaragoza, Real Academia de Ingeniería, Instituto Fernando el Católico, Prensas Universitarias de Zaragoza. 2008, 2.ª edición corregida y aumentada, 8 vols." (p. 207-210), por Agustí Nieto-Galan.

"Xavier García Barber, *La cerveza en España. Orígenes e implantación de la industria cervecera*, LID (Colección de Historia Empresarial), Madrid, 2014, 261 pp." (p. 211-213), por José Luis García Ruiz.

"Elisabeth Gaskell, *Norte y Sur*, Cátedra, Madrid, edición de María José Coperías, 2015, 711 pp." (p. 215-217), por Francesc-Andreu Martínez Gallego.

"Christopher Kopper y Massimo Moraglio (eds.), *The Organization of Transport. A History of Users, Industry and Public Policy*. Routledge, Londres, 248 pp." (p. 219-222), por Daniel Castillo Hidalgo.

"Jerònima Pons Pons y Margarita Vilar Rodríguez (2014), *El seguro de salud privado y público en España. Su análisis en perspectiva histórica*, Prensas de la Universidad de Zaragoza, Zaragoza, 480 pp." (p. 223-225), por Fernando Largo Jiménez.

"Jordi Planas (2013), *Viticultura i cooperativisme. La comarca d'Igualada, 1890-1939*, Publicacions de l'Abadia de Montserrat. 412 pp." (p. 227-229), por Samuel Garrido.

"Neal M. Rosendorf (2014), *Franco Sells Spain to America. Hollywood, Tourism and Public Relations as Postwar Spanish Soft Power*, Palgrave MacMillan, Nueva York. 267 pp." (p. 231-235), por Pablo León Aguinaga.

LIVING STANDARDS, NUTRITION AND INEQUALITY
IN THE SPANISH INDUSTRIALISATION.
AN ANTHROPOMETRIC VIEW

J. M. MARTÍNEZ-CARRIÓN,
*Living Standards, Nutrition and
Inequality. II. GARCÍA MUÑOZ-
BERD. The Nutritional Status
of Manufacturing Workers. R.
RAMÓN-MUÑOZ & J. M. R.
MIGUEL-MUÑOZ. The Biological Stan-
dard of Living in Nineteenth-Century
Industrial Countries. E. PUCHE &
J. CAÑABATE-CABEZUELOS.*

*Did Physical Stature Diminish
during Spain's Early Industrialis-
ation? M. A. PÉREZ DE
PERCEVAL, J. M. MARÍ-
NEZ-CARRIÓN, Á. PAS-
CUAL MARTÍNEZ-SOTO.*
• *Biological Welfare and Inequality. P.
M. PÉREZ-CASTROVIEJO. Bio-
logical Welfare during the Economic De-
velopment of the Basque Country.*

NÚMERO 64 (AÑO XXV, 2016). MONOGRÁFICO 2: LIVING STANDARDS, NUTRITION AND INEQUALITY IN THE SPANISH INDUSTRIALISATION. AN ANTHROPOMETRIC VIEW

Introduction

José Miguel Martínez Carrión, "Living Standards, Nutrition and Inequality in the Spanish Industrialisation. An Anthropometric View" (p. 11-50).

Articles

Héctor García Montero, "The Nutritional Status of Manufacturing Workers and Craftsmen in Central Spain in the Eighteenth Century" (p. 51-75).

Ramon Ramon-Muñoz & Josep Maria Ramon-Muñoz, "The Biological Standard of Living in Nineteenth-Century Industrial" (p. 77-118).

Javier Puche & José Cañabate-Cabezuelos, "Did Physical Stature Diminish During Spain's Early Industrialisation?" (p. 119-147).

Miguel A. Pérez de Perceval Verde, José Miguel Martínez-Carrión & Ángel Pascual Martínez-Soto, "Biological Welfare and Inequality During the Mining Boom: Rio Tinto, 1832-1935" (p. 149-181).

Pedro M. Pérez-Castroviejo, "Biological Welfare During the Economic Development of the Basque Country: Biscay, 1850-2000" (p. 183-212).

NÚMERO 65 (AÑO XXV, 2016-3)

Artículos

Ricardo Franch Benavent, Daniel Muñoz Navarro & Luis Rosado Calatayud, "La reproducción de los maestros y la transformación de las condiciones sociales de los miembros del Colegio del Arte Mayor de la Seda de Valencia en el siglo xviii". (p. 15-49).

Enric García Domingo, "La mecanización en la marina mercante española: los marineros ante el cambio tecnológico, 1870-1914" (p. 51-82).

Sergio González Miranda, Renato Calderón Gajardo & Pablo Artaza Barrios, "El fin del ciclo de expansión del salitre en Chile: la inflexión de 1919 como crisis estructural" (p. 83-110).

Isabel Sanz Vilarroya & Jaime Sanaú, Producción eléctrica y crecimiento español. Una perspectiva a largo plazo" (p. 111-150).

Ivan Paris, "Product Diversification in a Survival Family Firm: The Case of Fabbrica d'Armi Pietro Beretta (1946-1996)" (p. 151-180).

Paloma Fernández Pérez, "El triunfo del acero inoxidable en España. Los orígenes históricos de Acerinox (1970-1991)" (p. 181-215).

Reseñas

"Àlex Sánchez (coord.), *La indústria de les indianes a Barcelona, 1730-1850*, *Barcelona Quaderns d'Història* 17, Ajuntament de Barcelona, 2012." (p. 219-224), por Àngels Solà Parera.

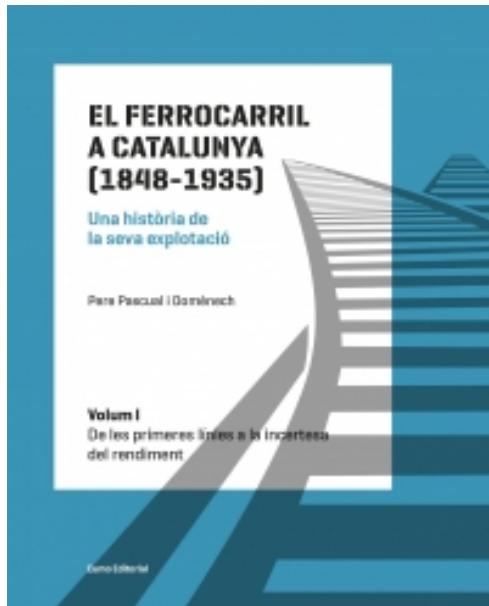
"Harold James, Peter Borscheid, David Gugerli y Tobias Straumann, *The Value of Risk. Swiss Re and the History of Reinsurance*, Oxford University Press, Oxford, 2013, xiv + 432 pp." (p. 225-227), por Pablo Gutiérrez González.

"Paul Caruana Galizia, *Mediterranean Labor Markets in the First Age of Globalization. An Economic History of Real Wages and Market Integration*, Palgrave Macmillan, Londres, 2015, 197 pp." (p. 229-231), por Javier Silvestre.

"Nicolas Coupain, Kenneth Bertrams and Ernst Homburg, *Solvay: History of a Multinational Family Firm*, Cambridge, Cambridge University Press, 2013, 630 pp." (p. 233-237), por María Elvira Callapez & Vanessa Silva.

"Thomas David y Gerarda Westerhuis (eds.), *The Power of Corporate Networks: a Comparative and Historical Perspective*, Routledge International Studies in Business History, Nueva York, 2014, 349 pp." (p. 239-243), por Jósean Garrués Irurzun.

"Volker R. Berg hahn, *American Big Business in Britain and Germany. A Comparative History of two «special relationships» in the 20th Century*, Princeton University Press, Princeton, 2014, 392 pp." (p. 245-247), por Veronica Binda.

Pere Pascual Domènech, *El ferrocarril a Catalunya (1848-1935). Volum I. De les primeres línies a la incertesa del rendiment*, Vic: Eumo Editorial, 2016, 528 pp.

Índex

Introducció

L'oferta de transport ferroviari: una comparació internacional

El procés de construcció de les xarxes de ferrocarrils i de carreteres

Els ferrocarrils i el comerç de cabotatge: vicissituds d'una competència

Primera part

L'explotació de les primeres línies

1. L'època de les expectatives defraudades

L'explotació de les línies

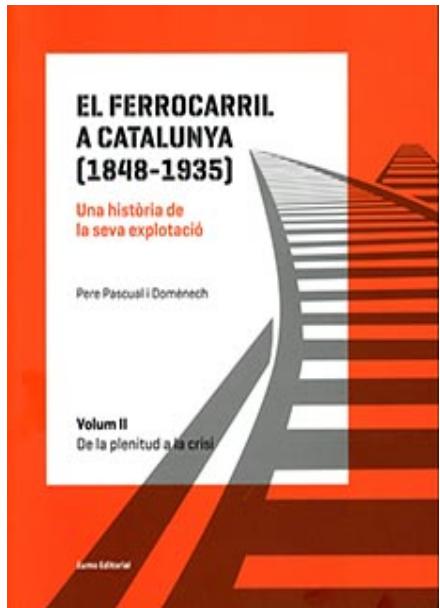
- 1.1. La línia de la costa per Mataró (1848-1861)
- 1.2. La línia de l'interior per Granollers (1854-1861)
- 1.3. El ferrocarril de Martorell (1854-1864)
- 1.4. La línia de Saragossa (1855-1868)
- 1.5. El ferrocarril de Reus (1857-1862)

Segona part

2. Els anys d'incertesa

Els resultats de les prolongacions i de les primeres fusions

- 2.1. Les línies de Barcelona a Girona (1862-1877)
- 2.2. La línia de Barcelona a Tarragona (1864-1877)
- 2.3. La línia de Barcelona a Saragossa i Pamplona (1869-1877)

Pere Pascual Domènech, *El ferrocarril a Catalunya (1848-1935). Una història de la seva explotació Volum II. De la plenitud a la crisi*, Vic: Eumo Editorial, 2016, 491 pp.

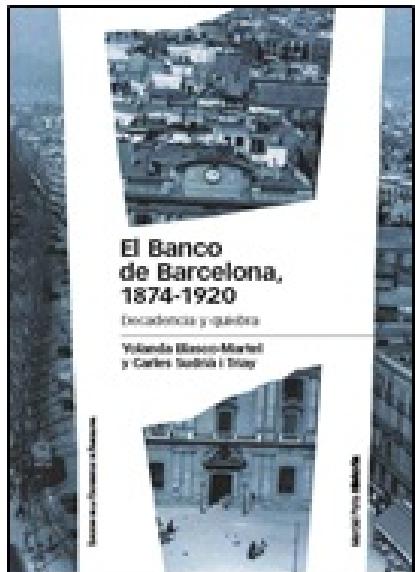
Índex

Tercera part

3. De la plenitud a la crisi
Tràfic i rendiments d'una xarxa i de les grans línies
  - 3.1. La xarxa dels ferrocarrils de Barcelona a Tarragona i França
  - 3.2. Les línies absorbides per la companyia Caminos de Hierro del Norte de España

Cloenda

- Un balanç del ferrocarril a Catalunya
- Els ferrocarrils a Catalunya i Espanya. Una valoració comparativa
- Els ferrocarrils catalans en el context internacional

Yolanda Blasco-Martel i Carles Sudrià Triay, *El Banco de Barcelona, 1874-1920. Decadencia y quiebra*, Madrid: Marcial Pons, 2016, 412 pp.

Índex

Parte I. El marco institucional: monopolio de emisión y expansión bancaria

Capítulo 1. La controversia en torno al monopolio de emisión

Capítulo 2. El sistema financiero español en la Restauración

Parte II. Una visión de conjunto: cambios organizativos y resultados económicos

Capítulo 3. Ajustes normativos y continuismo en la dirección

Capítulo 4. Aproximación cuantitativa: balances y cuentas de resultados

Parte III. La dinámica de actuación: del inmovilismo a la decadencia

Capítulo 5. *Business as usual*. El Banco de Barcelona, banco comercial

Capítulo 6. Los negocios con las administraciones públicas y las relaciones con el Banco Hispano Colonial

Capítulo 7. Los problemas monetarios y las escaramuzas con la sucursal del Banco de España.

Parte IV. Un amargo despertar: renovación, guerra y quiebra

Capítulo 8. Al fin un cambio de estrategia. Crecimiento y diversificación via absorciones

Capítulo 9. Economía de guerra, especulación y quiebra

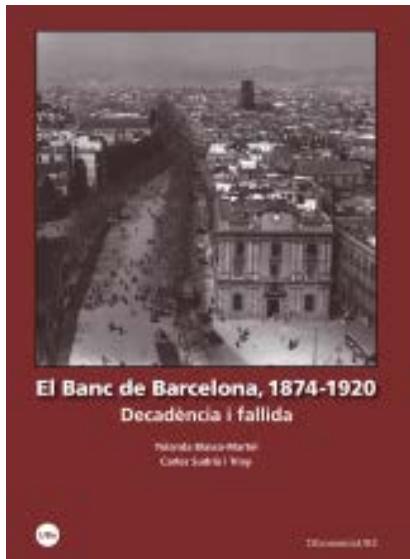
Addenda. El Banco de Barcelona y la economía catalana, 1844-1920

Apéndice I. Accionistas del Banco de Barcelona

Apéndice II. Balances de situación y cuentas de resultados del Banco de Barcelona

Fuentes y bibliografía

Índice onomástico

Yolanda Blasco-Martel i Carles Sudrià Triay, *El Banc de Barcelona, 1874-1920. Decadència i fallida*, Barcelona: Edicions de la Universitat de Barcelona, 2016, 412 pp.

Índex

Part I. El marc institucional: monopolí d'emissió i expansió bancària

Capítol 1. La controvèrsia al voltant del monopolí d'emissió

Capítol 2. El sistema financer espanyol en la Restauració

Part II. Una visió de conjunt: canvis organitzatius i resultats econòmics

Capítol 3. Ajustos normatius i continuisme en la direcció

Capítol 4. Aproximació quantitativa: balanços i comptes de resultats

Part III. La dinàmica d'actuació: de l'immobilisme a la decadència

Capítol 5. “*Business as usual*”. El Banc de Barcelona, banc comercial

Capítol 6. Els negocis amb les administracions públiques i les relacions amb el Banc Hispano Colonial

Capítol 7. Els problemes monetaris i les escaramusses amb la sucursal del Banc d'Espanya

Part IV. Un desvetllament amarg. Renovació, guerra i fallida

Capítol 8. A la fi un canvi d'estratègia: creixement i diversificació via absorcions

Capítol 9. Economia de guerra, especulació i fallida

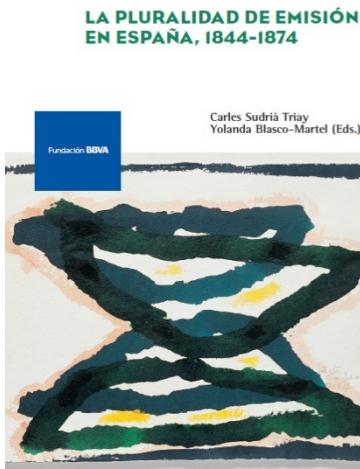
Addenda. El Banc de Barcelona i l'economia catalana, 1844-1920

Apèndix I. Accionistes del Banc de Barcelona

Apèndix II. Balanços de situació i comptes de pèrdues i guanys del Banc de Barcelona

Fonts i bibliografia

Índex onomàstic

**Carles Sudrià Triay i Yolanda Blasco-Martel (Eds.),
La pluralidad de emisión en España, 1844-1874,
Bilbao: Fundación BBVA, 2016, 714 pp.**

Índex

Primera parte. La pluralidad de emisión. Controversias teóricas y experiencia europea

1. Pluralidad de emisión y desarrollo financiero. El debate sobre moneda y bancos en el siglo XIX, *Carles Sudrià Triay*
2. La experiencia de la pluralidad de emisión en Europa, *Carles Sudrià Triay*

Segunda parte. La pluralidad de emisión en España: marco institucional y desarrollo global

3. Regulación bancaria y bancos provinciales en España, *Yolanda Blasco-Martel*
4. Los bancos de emisión como empresas: resultados y situación patrimonial, *Mercedes Bernal Lloréns y Juan Pedro Sánchez Ballesta*.
5. La banca emisora provincial y la economía española: dinero y crédito, *Carles Sudrià Triay*
6. Burguesía y banca provincial. Los orígenes sociales de la élite financiera, *Yolanda Blasco-Martel*

Tercera parte. Los bancos provinciales de emisión. Trayectorias particulares

7. Los bancos pioneros
  - 7.1. El Banco de Barcelona (1844-1874), *El Banco de Barcelona (1844-1874)*, *Yolanda Blasco-Martel y Carles Sudrià Triay*
  - 7.2. Los bancos de Cádiz (1846-1874), *Juan Torrejón Chaves y Rafael Higueras Rodicio*
8. La primera gran expansión
  - 8.1. El Banco de Málaga (1856-1874), *Javier Piñar Ramos*
  - 8.2. El Banco de Santander (1857-1874), *Andrés Hoyo Aparicio*
  - 8.3. El Banco de Sevilla (1856-1874), *Juan-Luis Sánchez Casado*
  - 8.4. El Banco de Bilbao (1857-1878), *Andrés Hoyo Aparicio*
  - 8.5. El Banco de Valladolid (1857-1874), *M. Pilar Pérez García*
  - 8.6. El Banco de La Coruña (1857-1874), *María Jesús Facal*
  - 8.7. El Banco de Zaragoza (1857-1874), *Luis Germán Zubero*
  - 8.8. Las primeras sucursales del Banco de España: Valencia y Alicante (1858-1874), *Joaquim Cuevas*
9. La segunda oleada
  - 9.1. El Banco de Jerez de la Frontera (1859-1874), *Enrique Montañés Primicia*
  - 9.2. El Banco de Vitoria (1864-1874), *Andrés Hoyo Aparicio*

- 9.3. El Banco de San Sebastián (1862-1874), *Andrés Hoyo Aparicio*
- 9.4. El Banco de Palencia (1864-1874), *M. Pilar Pérez García*
- 9.5. El Banco de Reus (1862-1874), *Pere Pascual Domènec*
- 9.6. El Banco de Santiago (1863-1871), *María Jesús Facal*
- 9.7. El Banco de Burgos (1857-1874), *M. Pilar Pérez-García*
- 9.8. El Banco Balear (1864-1874), *Miquel Àngel Casanovas Camps y Carles Manera*
- 9.9. El Banco de Pamplona (1863-1874), *Andrés Hoyo Aparicio*
- 9.10. El Banco de Tarragona (1864-1874), *Yolanda Blasco Martel*
- 9.11. El Banco de Oviedo (1864-1874), *José Ramón García López*

Cuarta parte. *Fin de la pluralidad de emisión y evaluación final*

10. La instauración del monopolio de emisión y la absorción de los bancos de emisión provinciales por el Banco de España, *Lluís Castañeda*
11. A modo de conclusión. La pluralidad de emisión y el desarrollo económico de España, *Carles Sudrià Triay*

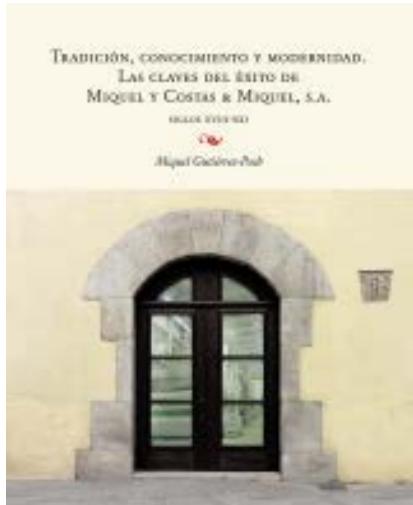
Bibliografía

Índice de cuadros

Índice de gráficos y tablas

Índice alfabético

Nota sobre los autores

Miquel Gutiérrez-Poch, *Tradición, conocimiento y modernidad. Las claves del éxito de Miquel y Costas & Miquel, S.A. Siglos XVIII-XX*, Barcelona: Edicions de la Universitat de Barcelona, 2016, 436 pp.

Sumario

I. La manufactura papelera española en el siglo XVIII y el distrito de Capellades

II. Los orígenes de un modelo dual: modernidad y tradición (1814-1880)

La apuesta por la continuidad tecnológica: los Miquel antes de Miquel y Costas (1814-1879). Los hermanos Miquel i Llucià

III. El modelo dual, su declive y la modernización (1880-1936)

Las bases del proyecto empresarial (1868-1914)

La consolidación de una empresa líder (1914-1929)

MCM, la sociedad anónima y el descubrimiento del mercado interior

IV. La industria papelera española desde finales de Guerra Civil hasta el presente

Colapso productivo y comercial: guerra autarquía y sector papelero. De MCM S.A. a MCM E.C. y el repliegue al mercado interior

Los problemas durante la autarquía y el repliegue al mercado interior

Las bases de la modernización, el plan de expansión y la Acción Concertada (1964-1975)

Payá Miralles: la génesis de la otra alma de MCM

La progresiva pérdida de la base familiar

V. MCM en los nuevos tiempos del sector papelero español

El tortuoso camino de la continuidad (1986-1992)

Las bases para la recuperación (1992-1996): reestructuración accionarial y saneamiento financiero

La confirmación de una empresa líder

Conclusiones: ¿Cómo se construye una gran empresa?

Anexos

Bibliografía

Archivos y personas entrevistadas

Índice general

Activitats organitzades amb participació del Departament

Octubre 2015- desembre 2016

BARCELONA FRONTIER RESEARCH IN ECONOMIC AND SOCIAL HISTORY (FRESH) MEETING

Barcelona, 3-4 de desembre de 2015
Facultat d'Economia i Empresa
Universitat de Barcelona

Local Organizers: Alfonso Herranz, Sergio Espuelas

FRESH Organizers: Rowena Gray, Paul Sharp and Martin Uebel

Program

DAY 1 -December 3, 2015

9:30 - 10:00 Registration

10:00 - 11:00 Keynote speaker: David Mitch (UMBC Maryland)

11:00 - 11:30 Cofee break

11:30 - 13:30 - Session 1

- *The Dynamics Of The Reduction of Educational Inequalities In Africa: An Approach By The Kuznets Curve*, Aomar Ibourk and Jabrane Amaghous (Cadi Ayyad University)
- *Did Industrial Workers Attend Industrial Schools? A Dataset on Industrial and Artistic Industrial Schools In Italy*, Chiara Martinelli (Università di Firenze)
- *Efficiency gains and fiscal effort Evidence for public education spending (1970-2010)*, Paola Azar (Universitat Autònoma de Barcelona)
- *Does centralization foster human capital accumulation? Quasi-experimental evidence from Italy's Liberal Age*, Gabriele Cappelli (University of Tuebingen) and Michelangelo Vasta (University of Siena)

13:30-14:30 - Lunch

14:30 - 16:00 - Session 2

- *Accounting for the Leap Forward in the Korean Primary Schooling, 1910-60*, Myung Soo Cha (Yeungnam University)
- *Landed Elites and Education Provision in England and Wales. Evidence from School Boards (1870-99)*, Marc Goñi (University of Vienna)
- *A tale of two regimes: educational achievement and institutions in Portugal, 1910-1950*, Nuno Palma (LSE) and Jaime Reis (ICS, Lisbon)

16:00 - 16:30 - Cofee break

16:30 - 18:00 - Session 3

- *Literacy, education and development in Polish regions. Do we really observe the long-term effects of partitions?*, Piotr Korys (University of Warsaw) and Izabela Korys (National Library of Poland)
- *Eight Centuries of Exposure to Pre-Industrial Politico-Economic Institutions and Current Socio-Economic Development. Disaggregated Analysis for Italy*, Paolo Buonanno (U. Bergamo), Matteo Cervellati (U. Bologna), Sara Lazzaroni (U. Bologna) and Giovanni Prarolo (University of Bologna)
- *Land access inequality and education in pre-industrial Spain*, Francisco J. Beltrán-Tapia (University of Cambridge) and Julio Martínez-Galarraga (Universitat de Valencia)

20:00 - 22:00 - Dinner

DAY 2 - December 4, 2015

9:30 - 10:30 - **Session 4**

- *The Human Capital of Iberian Jews and Other Minorities during the Inquisition Era*, Dacil Juif (University of Wageningen) and Joerg Baten (Tuebingen University)
- *Nation Building and Social Capital in Prussia: The Role of Education*, Francesco Cinnirella and Ruth Maria Schueler (IFO Institute)
- *The Mission: Human Capital Transmission, Economic Persistence and Culture in South America*, Felipe Valencia (UPF)

10:30 - 11:00 - Coffee break

11:00 - 12:30 - **Session 5**

- *Compulsory Health Insurance and Mortality*, Stefan Bauernschuster (University of Passau), Anastasia Driva (LMU Munich) and Erik Hornung (Max Planck Institute)
- *Agricultural Income and Fertility*, Philipp Ager (U. of Southern Denmark), Markus Brückner (University of Queensland) and Benedikt Herz (European Commission)
- *Poor Cognition - Early-life Socioeconomic Status and Cognitive Abilities in Adulthood. The Helsinki Birth Cohort Study 1934-1939*, Maarit Olkkola (National Institute for Health and Welfare)

12:30 - 13:30 - Concluding Remarks: Francesco Cinnirella (IFO Institute, CESifo, CEPR, and CAGE)

JEAN MONNET ACTION INTERNATIONAL CONFERENCE, STUDYING GDP REGIONAL IMBALANCES FOR A BETTER LONG-TERM ANALYSIS OF EUROPEAN INTEGRATION

Barcelona, 3-7 d'octubre de 2016
Facultat d'Economia i Empresa
Universitat de Barcelona

Organització

Departament de Geografia i Sociologia (Universitat de Lleida) i pel Departament d'Història Econòmica, Institucions, Política i Economia Mundial (Universitat de Barcelona)

Comitè organitzador

Alfonso Herranz Loncán (Universitat de Barcelona), Jordi Martí (Universitat de Lleida), Daniel Tirado (Universitat de València)

Programa

MONDAY (16 – 19 h)

- Presentation, general SI rules
- Eduard Alvarez-Palau: *Railways and structural change, evidence from industrializing Britain*
- Adrià San José, Jordi Martí: *Railway network and European Regional Integration*
- Kerstin Enflo, Eduard Alvarez-Palau, Jordi Martí: *Regional Inequality and Railways in the Nordic countries, 1880-2010*

Session I

TUESDAY (11 – 13 h)

- Emanuele Felice: *The roots of a dual equilibrium: GDP, productivity and structural change in the Italian regions in the long-run (1871-2011)*
- Alfonso Herranz: *For the public benefit? Railways and their beneficiaries in the British Cape Colony*

WEDNESDAY (10 – 13 h)

1. Tim Unwin, *Understanding inequalities, geographical journeys*
2. Sedef Akgüngör, Yaprak Gülcen, Yeşim Kuştepeli: *Regional imbalances in Turkey, the long run*
3. Carles Martí Jufresa: *El análisis de los desequilibrios a nivel local, el caso de Barcelona*

THURSDAY (10 – 13 h)

- Eduard Alvarez-Palau, Alfonso Díez Minguela, Jordi Martí Henneberg: *Railways and Economic Growth in Europe, 1870-1910*
- Erik Buyst: *Spatial Inequality in 19th-century Belgium*
- Presentation Tony Wrigley's article "Reconsidering the industrial revolution"

FRIDAY (10 – 13 h)

- Alfonso Díez-Minguela, Julio Martínez-Galarraga, M. Teresa Sanchis and Daniel A. Tirado: *Regional growth in Southwestern Europe since the mid-19th century*
- Marc Badia-Miro, Esteban Nicolini, Henry Willebald: *Regional income inequality in the Latinamerican Southern Cone: localization of economic activity in economies based on abundant natural resources*
- Final comments on the special issue

CICLO DE CONFERENCIAS. PROGRAMA JEAN MONNET. “LOS DESAFÍOS DE LA INTEGRACIÓN EUROPEA”

Barcelona, 3-7 d'octubre de 2016
Facultat d'Economia i Empresa
Universitat de Barcelona

Organització

Departament de Geografia i Sociologia (Universitat de Lleida) i pel Departament d'Història Econòmica, Institucions, Política i Economia Mundial (Universitat de Barcelona)

Comitè organitzador

Alfonso Herranz Loncán (Universitat de Barcelona), Jordi Martí (Universitat de Lleida), Daniel Tirado (Universitat de València)

Programa

LUNES, 3 (14 h)

- Jean François Huchet, INALCO-langues'o, Sorbonne París Cité, School of China Studies: *China, superpotencia económica del siglo XXI: desafíos y oportunidades para Europa*

MARTES, 4 (14 h)

- Josep Borrell, expresidente del Parlamento Europeo, catedrático Jean Monnet: *El Bréxit y sus consecuencias en la gobernabilidad de la Unión Europea*

MARTES, 4 (19 h)

- Tim Unwin, Royal Holloway University of London: *Information and Communication*

JUEVES, 6 (14 h)

- Sedef Akgüngör, Yaprak Gülcen, Yesim Kustepeli, Department of Economics, Dokuz Eylül University, Turquia: *Challenges of the integration of Turkey in the European Union*

VIERNES, 7 (14 h)

- Daniel Tirado, Universitat de Valencia: *PIB regional per cápita en Europa como medida de su cohesión regional*

WORKSHOP INNOVATION AND BUSINESS IN THE HEALTHCARE INDUSTRIES IN THE TWENTIETH CENTURY

Barcelona, 29 de novembre de 2016
Facultat d'Economia i Empresa
Universitat de Barcelona

Organització

Grup de Recerca "Multinacionales innovadoras españolas en Estados Unidos y Alemania: claves de largo plazo para su competitividad, 2014-2016" (finançat per la Fundació BBVA) del Departament d'Història Econòmica, Institucions, Política i Economia Mundial, Facultat d'Economia i Empresa de la Universitat de Barcelona

Comitè organitzador

Paloma Fernández Pérez

Programa

9:30 – 10:00 Welcome

Presentation by organizers Paloma Fernández (UB) and Pierre-Yves Donzé (Osaka University)

Guest Speaker: Ferran Sabaté Casellas, President, Societat Catalana d'Història de la Medicina. Professor of the Unit on History of Medicine at the Faculty of Medicine, Universitat de Barcelona.

Session I

10:00 - 10:30

Jerònima Pons (Universidad de Sevilla) & Margarita Vilar (Universidade de A Coruña), “From Medical Associations to Private Health Insurance Companies: The Spanish Case 1915-2015”.

10:30 – 11:00

John E. Murray (Rhodes College, USA), “Insuring Childbirth in the Twentieth Century United States”.

11:00 – 11:30

Pierre-Yves Donzé (Osaka University), “The Construction of Hospitals in Post-War Japan: A Business Between State Planning and Free Competition (1945-1960)”.

11:30 – 12:00

Roser Álvarez-Klee (Universitat de Barcelona), “Health Institutions and Peoples’ Welfare during the Maoist Period. An analysis of China at a Provincial Level (1950-1980)”.

12:00–13:00

Open Discussion – Questions and debate

13:00 – 14:45

Lunch.

15:00 – 15:30

Maki Unemura, “Hype, Hope, and the Changing Realities of Biomedical Firms at the Technological Frontier: Regenerative Medicine, 1970s-2015”.

15:30 – 16:00

Sabine Schleiermacher (Charité – Universitätsmedizin Berlin), “The Rockefeller Foundation and public health in Germany after 1945

16:00 – 16:30

Paloma Fernández Pérez (Universitat de Barcelona) & Ferran Sabaté Casellas (Universitat de Barcelona), “Entrepreneurship and Management in the Therapeutical Revolution. X-Rays and Blood Products in Barcelona, 1890s-1960s”

16:30 –17:30

Questions and debate